725.2

217

REGINALDI POLI CARD. AMPLISSIMI LIBER, DE CONCILIO.

EIVSDEM

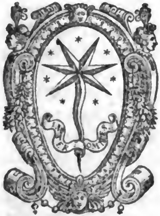
DE BAPTISMO CONSTANTINI MAGNI IMPERATORIS.

REFORMATIO ANGLIAE.

EX DECRETIS EIVSDEM.

Acceſsit rerum, & uerborum memorabilium index.

BIBLIOTECA NAZIONALE 1872

VENETIIS,
EX OFFICINA IORDANI
ZILETI, M.D.LXII.

Digitized by Google

Digitized by Google

AD PIVM IIII. MEDICEM, PONT. MAX.

IN LIBRVM REGINALDI POLI CARD. DE CONCILIO,

PAVLI MANVTII ALDI F.

PRAEFATIO.

OPTIME conſuluit Eccleſię ſuę Deus, atq; humano generi uniuerſo, cum in tanta rerum omnium perturbatione, & extremi iam periculi metu, Vicarium te ſuum, Pie IIII. inter homines conſtituit, ut omnibus malis prudentia tua medereretur, noſque a ſummis difficultatibus, vel impendenti potius exitio ereptos, ad ſummam tranquillitatem, & optatam antea magis, quàm ſperatam felicitatem traduceret. itaque nunc, tuis adducti præſtantiſsimis & conſiliis, & factis, maxime vero tua freti iuſtitia, quæ tibi prima, & antiquiſsima virtus eſt, fuitque in omni uita, boni viri ex omnibus Italiæ partibus, atque etiam ex tranſalpinis gentibus multi, ad Vrbem confluunt; &, quia tuas omnes curas eo ſpectare vident, non

ut anguſtis paucorum annorum terminis tuæ fructus beneficentiæ definiatur, ſed vt ad poſteros quoque perueniat: hic ſibi certam omnium rerum, ac fortunarum ſuarum ſedem domiciliūq; conſtituunt. me quidem Venetiis, domeſtico patris mei reſtituendæ antiquitatis inſtituto, & honeſte ſatis, & commode viuentem, nihilque minus, quàm de migratione, cogitantem, quippe cum ab egregijs ſæpe ciuitatibus, atque adeo a ſuperioribus Pontificibus ſemel & iterum optima inuitatus conditione, nihil tamen unquam noui conſilij cepiſſem; tui Pontificatus fama Romam facile perduxit. nam, cum ab ſummo viro, Hieronymo Seripando, cui tua ſapientia, debitum iam pridem eius integritati, atque doctrinę, in Cardinalium Collegio locum tribuit, litteras accepiſſem, in quibus erat ſcriptum, cupere te, ſacros omnes libros, vel hominum incuria uel improbitate corruptos, quam emendatiſsimos peruulgari, velleqne in eo opera uti, & induſtria mea; ſpatii ad deliberandum nihil ſumpſi; ſtatim reſcripſi, cum tua uoluntas maximæ legis uim pro ſumma tua non modo poteſtate, verum etiam ſapientia obtinere apud omnes debeat, ita me animatum, ita paratum eſſe, tibi ut in omnibus rebus libenter obſequerer, ſuſciperem,

Digitized by Google

perem, quæcunque velles, agerem, & præſtarem, quidquid poſſem. Quo quidem tempore non mihi aut ulla nouorum commodorum, quibus tamen ducuntur multi, eſt iniecta cupiditas, aut honorum ſplendor mentis oculos præſtrinxit: quanquam hæc ipſa cumulate & expectari a tua liberalitate poſſe, & omnibus pręclare agentibus deferri a te ſolere intelligebam, ſed, cum audirem, eas artes, quarum fructus immortalitas eſt, longo interuallo te Pontifice coli cœptas eſſe, ſuam religioni, ac veræ pietati dignitatem reſtitui, cedere uirtutibus uitia, rationi amentiam, libidinem pudori, uim æquitati; hæc ego ſum ſecutus, hæc omnibus & commodis, & honoribus antepoſui. Erat praterea mihi non modo laudabile, & honeſtum, ſed illuſtre etiam; & glorioſum, uocari a Pio IIII. Pontifice ad eam curam, ut ſanctiſsimorum uirorum ſcriptis, quibus humano generi ſalutaris doctrina continetur, emendandis, edendisq; præeſſem. quo in munere ſi mihi, non dico magnos labores excipere (quis enim bono uiro labor eſt pro tuenda Eccleſiæ dignitate, id eſt pro communi ſalute recuſandus?) ſed ſi uitam ipſam profundere opus eſſet, egregie mecum actum putarem. Atque ego illam ſane incredibilem capio uoluptatem, quòd,

cum preclatum eſſe nihil conſtet, quin idem operoſum, & per difficile ſit, hac tamen in re, omnium pulcherrima, ac præſtantiſsima, plane omnes diffioultates tua tum excellens liberalitas, tum ſingularis ſapientia ſuſtulit. quis enim unquam tam libenter pecunias collegit, quàm tu libenter effundis, ut exeant optimi libri, alii non dum editi, quorum documenta rectiſsimam ad fontem ueritatis uiam oſtendunt; alij ſic emendati, ne qua ſuperſit labes, quæ imperitorum animos, obiecta falſę doctrinæ ſpetie, poſsit inficere? quo quidem antea malo nimium grauiter laborauimus: utinam iis remediis, quę parantur, omnino liceat conualeſcere, quod ita facile conſequemur, ſi modo is, qui optimarum, & maximarum auctor, perfectorque rerum eſt, affuerit Deus, nam nos quidem, ut opibus ualeamus, ut acumine mentis excellamus, quam tamen infirmi ſimus ad omnia, niſi præpotentis Dei ope fulciamur, quam plane cæci, niſi eiuſdem luce regamur, multorum turpiſsimus & miſerrimus exitus oſtendit, quis porro affuturum eſſe Deum dubitet, ſi ſanctiſsimam illius doctrinam, quam præceptis declaratam plurimis, ſuo demum ipſe ſanguine, ſuæque mortis exemplo comprobauit, non uerbo tantum profitebimur, ſed uita etiam, &

moribus

Digitized by Google

moribus exprimemus? Hoc tu ſcilicet, Pie Pontifex illo primum uidiſti die, quo te in excelſa iſta ſede, fauente & approbante diuino Spiritu, omnium Cardinalium ſententia collocauit, neque uero uidiſti ſolum, quod tibi fortaſſe cum multis commune eſſe potuit, ſed etiam, in quo propria tibi debetur laus, accurate præſtitiſti. tu enim ipſe tua temperantia, iuſtitia, grauitate, conſtantia, quales eſſe alios oporteret, exemplum dediſti. inde manauit ſtatim ad propinquos, & affines tuos bene uiuendi diſciplina, quorum omnium incredibilis abſtinentia, humanitas, pudor ciuitatem breui correxit, & conformauit uniuerſam. Nunc in illam curam totus incumbis, ut reliquæ partes Eccleſiæ, diſcordia laborantes, omni a te ratione ſanentur. ſerpit enim quotidie longius tranſalpinum illud malum, à quibuſdam primo ignoratum, ab alijs poſtea neglectum, poſtremo a non nullis etiam uehementer auctum. ſed, ut hoc placuit Deo, quo uolente, aut ſaltem permittente, geruntur ea quæ cur ita fiant, cauſſas indagare noſtrum non eſt, ſic eidem placebit, ut imminutam Chriſtianæ reip. dignitatem tua uirtus, & ſapientia in ueterem integritatem, ſplendoremq; reſtituat. In ſtat à te indictum, & inſtitutum iam gene

Digitized by Google

rale Cõcilium, cuius ea ratio, ea uis,& con ſuetudo ſemper fuit, ut, ſanctiſſimi Spiritus interuentu, diſſidentes animos non concordia ſolum, & pace, uerum etiam beneuolentia, ſtudioque coniungeret. Hoc tu nos, Pie IIII. remedio ſeruabis, errantemq; gregem, diſiectum uaria culpa, tanquam paſtor optimus ad obediẽtiam reuocabis, continebiſq; in officio, & obſeruantia erga diuinas leges tum perpetua ſanctitate tua, unde auriunt omnes exempla omnium uirtutum, tum uero iis etiam edendis in hac urbe libris, quorum lectio malas & exitioſas euellit ex animis hominum opiniones, inſerit eas, quę ſi coluntur pietate, & beneficentia, uberrimos, & præſtantiſſimos, & plane ſalutares fructus ferunt. Atque huius quidẽ tanti, ac tam præclari muneris initium unde ſumi aptius potuit, quàm ab eo libro, cuius argumentum & cum ratione temporum, & cũ tuis cõſilijs ac ſtudijs optime congruit? quid.n. tempora, quid ſtatus Eccleſiæ poſcit, quid tu optas, curas ue magis, quàm Concilium, quod unicũ, & certiſſimum in tam graui diſcrimine, tam propinqua communi peſte ſupereſſe remedium uidetur? at in hoc libro, quem tuo iuſſu primũ emittimus, proxima oſtenditur ad ſalutem uia, ſpes omnis in confeſſione culpæ, in

uitæ

Digitized by Google

uitæ ac morum emendatione, in ſumma demum Pontificis auctoritate collocatur. Quæ cum per ſe maxima ſunt, & curandis Chriſtianæ reip. uulneribus utiliſſima, tum uero ponderis accedit plurimum ab eximia ſcriptoris innocentia, doctrina, dignitate. quis enim, quibus animi bonis, quibus induſtriæ, ingenijq́ue ornamentis abundauerit, qui denique uir, quantusq; fuerit Reginaldus Polus, aut ignorat, aut, ſi quam modo tantarum laudum partem habet cognitam, non earum memoria, & deſiderio uehementer commouetur? poteſt ne quiſquam tam inops a iudicio, tã auerſus ab humanitate, tam planè ferus eſſe, ac ferreus, qui non intimis eum ſenſibus dilexerit, cuius non modo in ſtudijs, in moribus, in ſermonibus, ſed in ipſo plane aſpectu omnis probitas, omnis luceret humanitas? De religione uero, deq; Chriſtiani hominis officio quid ſenſerit, & iudicarit, non aut in uno, alteroúe libro ita oſtendit, ut in alijs unquam diſſenſerit, aut ita ſcripſit, ut aliter uiueret, aut ita uixit, ut interdum ſibi non conſtaret; ſed omnia, litteris ab illo prodita, ſine ulla exceptione ſemper laudarunt, hodieque laudant boni & ſapientes uiri, quorum directa ad ueritatem ipſam, id eſt ad unam Dei gloriam ſententia nec obtrectandi ſtu

dio,

Digitized by Google

dio, aut inuidia flectitur, nec maleuolentia, aut ambitione mutatur. Vitæ uero totius inſtituta, & excellentem in omni actione, omnique fortuna pietatem utinam, quàm facile nouerunt, tam libenter imitarentur multi. Opes, honores, clientelas, Regum maximorum gratiam, & beneuolẽtiam qui aſſequuntur, proxime ad felicitatem putantur accedere. at ille, hæc omnia apud Henricum, Britãniæ Regem, & iure propinquitatis, & multo etiam magis ſua uirtute cum poſſideret, ultro contempſit, ne turpiſſimas Regis actiones, & aduerſantem Chriſti Vicario ſententiam probare, aut etiam adiuuare cogeretur: Patauij diu uixit, quanquam erat habitu naturæ propè diuino, liberalibus tamen diſciplinis uehementer deditus, &, cum eloquentiæ, atque philoſophiæ pari ſtudio flagrauerit, in utra tamen magis enituerit, non facile eſt exiſtimare, illud certe conſtat, qui uel meliora, uel ornatioria ſcriberet, hac hominum memoria extitiſſe neminem. quanquam id ei propoſitum fuit, eò direxit cogitationes omnes, atque curas, ut philoſophiæ ſcientiam non tam ſcriptis, quàm uita oſtenderet. itaque maior, atque excelſior Patauij in tenui, & humili fortuna fuit, quàm cũ in regno omnibus copijs, & ipſius maxime Regis gratia flore-

Digitized by Google

floreret. Hic, hic nimirum uerus eſt, ac præſtantiſſimus optimorum ſtudiorum fructus, ſi quis a ſe ipſo pendeat, ſi temporum uiciſſitudines non extimeſcat, ſi aduerſus hominum iniquitates, fortunæque iniurias ratione, & uirtute pugnet. quam in Polo conſtantiam, & ſapientiam fuiſſe, quis ignorat? metuendæ erant a Rege potentisſimo inſidiæ, metuenda uis, propterea quòd, ſuſcepta Eccleſiæ cauſa luculento illo de Pontificis auctoritate libro, ſuſceptum ſimul a ſe grauiſſimum eius odium intelligebat. deſerebatur etiam quotidie magis a re domeſtica, fortunis excluſus ampliſſimis. nemo tamen eum deiecto, aut demiſſo ſenſit eſſe animo, nemo uidit unquam triſtiore uultu. in ſermonibus, in conſuetudine, in conuictu, in tota denique uitę ratione tranquillitatem mentis, quam habuerat antea, perpetuo retinuit. Nec defuere, quæ nunquam ſperauerat, ac ne cogitauerat quidem, tantis debita uirtutibus præmia. nam cum ita uiueret, ut in uno Deo omnia poneret, cetera, quę mortales admirantur, infirma, caduca, inania duceret, cumque in illa Patauini gymnaſii celebritate, domeſticis otij ſui finibus contentus, paucorum admodum conſuetudine ueteretur, breui tamen, ut ſibi uiam facile uirtus aperit, ita manauit fama

de

Digitized by Google

de admirabili eius prudentia, temperantia, doctrina, ut ad aures Pauli III. Pont. Max. peruenerit. qui cum eſſet ea mente præditus, ut nemo unquam magis de ornanda egregijs Cardinalibus Eccleſia cogitauerit, eo iudicio, ut nemo in delectu erra uerit minus; commotus multorum non dubio ſermone, Reginaldum Polum, diſciplinæ Chriſtianæ renouandæ cauſa, cum præſtantibus aliquot uiris ad Vrbem acciuit, eumque paulopoſt, non petẽtem, non optantem, prope etiam recuſantem, Cardinalem creauit. In hac dignitate, cum alios antea, ſe ipſum uicit omni genere laudis. Omitto ſingularem illam, cui par oratio reperiri nulla poteſt, in cæde matris acerbiſſima fortitudinem, atque conſtantiam. unicum illi contra omnes iniurias, omneſque calamitates conſcientia præſidium fuit. & in aduerſis rebus iam antea didicerat eſſe fortis. grauitatem eximiam, pari comitate conditam, manſuetudinem, prudentiam, benignitatem in ſubleuanda miſerorum inopia non attingo. communia ſint hæc; in quibus tamen præcipua quadam laude Polus excelluit. uenio ad id, quod a Cardinalis perſona propriè poſtulatur. Nam, ubi primum ſacerdotio eſt ornatus ampliſſimo, non ille mentem, ut multi, cum fortuna mutauit;

non

non ſericam ueſtem, non argenteam ſuppel lectilem, non denique illuſtrem aliquam, aut opimam prouinciæ præfecturam appeti uit, ſed, contempta prorſus rerum huma narum ſpecie, diuina ſtudia, quæ antea non leuiter attigerat, toto pectore complexus, de tuenda Pontificij iuris maieſtate, de au genda inter homines Dei gloria, de illuſtran da ueritate dies noctesque cogitare cœpit. quantum enim in ea philoſophia, quæ a ſen ſibus ducitur, erroris inſit, atque obſcurita tis, cum antea non ignoraſſet, tum uero, totus ad eam philophiam traductus, quæ cæleſtium bonorum cognitionem parit, clariſſime perſpexit. iam, illam, quæ colligitur ex rhetorum præceptis, eloquentiam, in qua præter ceteros antea floruerat, negle xit penitus, inanemque duxit, cum ſacrorum librornm uoces, non aurium uoluptati ſer uientes, ſed ad intimas animorum partes incredibili quadam ſuauitate penetrantes, exaudiuit attentius. Nec uero quidquam habuit antiquius, quàm ut a ſanctiſſimis Ec cleſię legibus diſcedentes, quoquo modo ad ſanitatem redirent, cum ipſe multos co hortatione ſua, conſilio, doctrina, non nullos etiam lenitate quadam ad meliora con ſilia conuerteret. Incidit tempus, cum de ſufficiendo poſt obitum Pauli III. Ponti

fice

Digitized by Google

fice habenda Cardinalibus deliberatio eſſet. affuit Polus ita ſedato animo, ita cupiditatis, & ambitionis expers, ut, maiore Collegij parte Pontificatum ad eum deferente, non ſtatim aſſenſerit, differendamq; rem tantam in poſterum diem cenſuerit, fore enim, ſi probaret Deus, eundem poſt aliquot horas Cardinalium conſenſum, ſin minus, omnino ſibi, quod Deo diſpliceret, placere nihil poſſe. Scripſit etiam in eo Conclaui præclara quædam de officio Pontificis, quæ cum alijs eius libris, quos Ioannes Moronus, Cardinalis ob ſumma erga Sedem Apoſtolicam merita, perpetuamq; uitæ innocentiam clariſſimus, accurate ſeruauit, propediem in lucem proferentur. quibus in libris cum ſpirare adhuc mens illa diuini hominis, & uigere uideatur, afficimur non tam præceptis, atque doctrina, quàm recordatione tantarum uirtutum, quas in illo uidimus. Vitæ clauſula fuit, in qua oſtendit lumen animi, ingenijque ſui, Britannica Legatio. nam cum in illa inſula per annos multos, duorum Regum imperio, Henrici primum, deinde Odoardi, eius filij, legitimus Dei cultus, intermiſſis optimis ritibus, obſoleuiſſet, cumque interitus Odoardi, ſuccedente eius ſorore Maria, ſpem aliquam reuocandæ pietatis, & religionis attuliſſet, uiſa eſt

ſa eſt unius maxime Poli ſapientia rectam errantibus uiam monſtrare poſſe, adiuncta præſertim auctoritate tanta, quantam nec ſine uirtute dignitas ulla pareret, nec ſine dignitate uirtus. in ea legatione optimos Reginę ſenſus confirmauit, principibus uiris, & multitudini perſuaſit, ut nouam hæreſim, Henrici nefaria libidine inductam, abiicerent, ueterem ſacrorum diſciplinam, rationemque ſuſciperent, cum Eccleſia, ſi ſalui eſſe uellent, in gratiam redirent, unum eſſe Romæ, poteſtate ſumma, Chriſti Vicarium, in quo creando commotæ Spiritu ſancto Cardinalium mentes, ex uetere multorum ſæculorum inſtituto, tradita per manus conſuetudine, conſentirent, quæcunque ille ſanciret in terris, ea firma & rata in cælo eſſe, cetera communi ſaluti uehementer aduerſari, hominum ſeditioſorum, uel Satanæ potius ipſius inuenta, ut genus humanum, ſi poſſit, uniuerſum perdat, ſuæque ſocios habeat plurimos infelicitatis, & culpæ. Manſit in officio, & fide, quàm diu Polus, & Regina uixerunt, Britannica natio, utriuſque innocentia, & ſanctitate, alterius etiam ſermonibus, præceptiſque commota. Poſtea, cum utrunque Deus, cuius abdita conſilia non aſſequitur humana mens, ad cęleſtis uitæ præmia uocaſſet, lapſa eſt iterum, & concidit

cidit

Digitized by Google

cidit illa gens deſtituta conſilijs quibus an
tea nitebatur. iamque ad finitimas nationes
peruaſit hæc peſtis, & dira contagio, nec
uideretur poſſe conſiſtere, niſi tua, Pie IIII.
Pont. Max. ſapientia ſingularis occurre
ret, Tridenti indicto Concilio, Romæ om
nibus rebus ad rationem, æquitatemque re
uocatis. Quòd uero etiam eorum ſcripta,
quos in beatorum numerum iure olim Ec
cleſia retulit, integra, deletis omnibus ma
culis, peruulgari iubes, quòd excellentem
nobis Reginaldi Poli, amiſſa eius uoce, do
ctrinam reſtituis, mirum eſt, quàm uehe-
menter adiuues communem cauſam, quan
tum ſe tibi pro iſta mente, iſtaque cura om-
nes homines debere fateantur, quantam ab
ipſo Deo, qui tibi noſtram ſalutem commi-
ſit, gratiam, & beneuolentiam ineas. Hæc
ſunt illa merita, quibus hominum uita, bre
uiſſimis circumſcripta finibus, ad infinitam
memoriam propagatur, hæc illa, nunquam
ſatis laudata, ueterum Pontificum inſtituta,
quibus hanc nobis Eccelſiam tam præclare
fundatam, exſtructamque reliquerunt. quæ
utinam, ſicuti propria tua ſunt, ita perpe
tua eſſe poſſent. nemo enim dubitat, quin,
optare tibi perpetuam uitam, idem ſit opta
re nobis perpetuam felicitatem. nec uero
cuiquam bono uiro tanti eſt hujuſce lucis

uſura,

Digitized by Google

uſura, quin de ſua detractum aliquid uita libenter, ſi poſsit, in tuam conferat. ſed quoniam hac lege huc omnes ingredimur, ut aliquando diſcedamus; nec licet nobis in te uno ſingularem cōditionem pro tua ſingulari beneficentia poſtulare: ſaltem, ut quamdiutiſsime te præſente perfruamur, & petimus a Deo ſupplices, & futurum pro ſumma eius erga nos clementia confidimus. magna enim ſunt, quæ iam inchoaſti; maiora tamen, quæ mente deſignas. nihil uulgare cogitas, nihil humile, nihil anguſtum: metiris omnia tua dignitate potius, quàm communibus exemplis. præclare. Non enim Pontificię laudes in mediocritate uerſantur: nec decet, qui poteſtate, & honore cunctis hominibus antecellat, eum ab ullo homine recte agendi cupiditate, ſtudioq; ſuperari. In te igitur, Pontifex Max. primum tuendæ, atq; amplificandæ religionis, deinde eius otii conſeruandi, cuius auctor & cuſtos antea fuiſti, ſita ſpes omnis eſt. a te honeſta ſtudia, a te liberales diſciplinę, a te ipſa uirtus ornamenta ſua repetit. tu, quod facis & feciſti egregie, perpetuo facies, ut omnes gentes diuturna pace, iuſtitia, pietate foueas; urbem Romam operibus magnificentiſsimis, & cum ipſa antiquitate com-

Digitized by Google

parandis, exornes; ciuitatem tui ſtudioſiſſimam, ſuperiorum temporum calamitatibus afflictam, perpetua benignitate recrees; denique tollas aliquando ex imperitorum animis dubitationem illam, quæ laudabilia multorum ſtudia remoratur, utrum res maximas fortuna poſsit ſine uirtute perficere, an uirtus, quò contendat, ſine fortuna peruenire. de quo quid ſentires ipſe, oſtendit iam pridē tuæ uitæ ratio: nūc, ut omnes idem ſentiant, facile unus pręſtare potes, reſtituta iis artibus dignitate, quę te talem, tantumq; fecerunt, ut, quales ipſe, quantæq; eſſent, ope tua ſtudioq; omnes mortales intelligerent.

REVE-

Digitized by Google

REVERENDISS. ET ILL.

Ioan. Mariæ Card. de Monte, et Marcello Card. S. Crucis, Tridentini Concilij Legatis, Reginaldus Polus Card.

S. P. D.

CVM negotij ipſius grauitas, & magnitudo, cuius mihi uobiſcum onus eſt commune, me crebro admoneret, ut accuratius de eo cogitarem, &, quo firmius in mente inhęrerent cogitata, ea litteris mandarem: tum uero coniunctionis noſtræ ratio in eodem Legationis munere, ut nihil uos in cauſa communi, quod quoquo modo ad eius explicationem pertineret, cęlarem, uerum omnia uobiſcum cõmunicarem, facile me adduxit. itaque cum in urbe primum, ubi me poſt diſceſſum ueſtrum ſummi Pontificis benignitas mẽſem integrum retinuit, quòd rationibus meis ita conducere arbitrabatur, uacatione ab omnibus publicis muneribus utens, me totum huic cogitationi dediſſem; plura autem in mẽtem uenirent magna animaduerſione digna, & cognitu ꝑneceſſaria; ea quidem omnia, quaſi in capita quædã collecta, & per quæſtiones diſtincta, ad uos mittere

Digitized by Google

ſtatui; non quidem ut opus a me perfectũ, in tanta præſertim re, haberetis; (nec.n. id aut temporis breuitas patiebatur; aut, etiam ſi plus ſpatij eſſem nactus, tamen, opus ipſum aggrediens, cum mihi cõſcius eſſem tenuis meę in tali cauſa ſcribendi facultatis, id unquam me præſtaturum ſperare auſus fuiſſem) uerum, ut teſtimonium meæ uoluntatis haberetis, cupientis quidem maxime S.D.N. qui me uobis duobus præſtantibus doctrina & pietate uiris, licet indignum, collegam tamen dedit, in tam præclara cauſa pro mea facultate, qualiſcunque ea ſit, inſeruire. hoc ſane potiſsimum in iis, quæ nunc ad uos mitto, ſcribendis ſpectaui. Nec uero, quin ea uobis locupletiſsimum huius rei teſtimonium datura ſint, dubito, in quibus ipſum conatum meum uidebitis, opus uero tale, quale in omnibus maioribus ædificiis architectorum eſſe ſolet, cum aliorum iudicio, a quibus illorum ars requiritur, ſatisfacere ſtudent. formam enim totius futuri ædificij primũ deſcribunt: quod ſane non opus, ſed adumbratio potius operis appellatur. licet autem ipſe non architectus ſim, nec uero dignus, qui uel lapides feram ad tam magnificam fabricam, qualem nunc in animo habet ſummus templi Sacerdos inſtaurare;

Digitized by Google

ſtaurare; tamen uocatus ad Concilium, in quo de magnificentiſsimi templi inſtauratione deliberatur, (huc enim me una uobiſcum uocat ipſum Legationis munus) hac quidem in parte architectos templorum imitari ſtudui, ut formam ipſam primum quaſi attramento deliniatam in medium afferrem, iudicio ueſtro ſubiiciendã. Nec tamen in his, quę ad uos mitto, eò ſum progreſſus, ut tam auguſti templi totam formã ante oculos ponerem: uerum, ſi uel ueſtibulum ipſum uerbis adumbraro, ſatis quidem magnum fructũ ex hoc meo labore tulero. hoc uero quale ſit, & quod ipſe ſentiam, ex iis, quæ ſcripſi, ut ſpero, facile intelligetis. Genus autem ſcribendi, quod in percunctando, & reſpondendo eſt poſitum, ideo libentius ſum ſecutus, quòd & ad breuitatem eſſet aptius, cui in primis ſtudebam; & quòd idem cum iudicandi de omnibus, tum uero admonendi, & corrigendi maiorem, & magis expeditam facultatem uobis daturum arbitrarer. quod ut faciatis, in primis a ueſtra pietate, ac doctrina & poſtulo,& expecto. Ac, ne diutius uos morer, prima erit quæſtio illa, quæ ad officij noſtri in tã amplo munere, quod nobis in Cõcilio generali, ut Romani Pont. & Sedis Apoſt. Legatis, imponit, explicatio

Ieſum Chriſtum, filium Dei uiui, conſenſum coit. hoc uero illud genus hominum eſt, quod neque ex natione, neque ex lingua cognoſci, aut nominari poteſt, ut pote quod nullum definitum locum, nullam linguam certam habeat. ſunt enim ex omni natione, ex omni lingua, atque ex omni loco congregati in unam fidem; omnesq; ſimul populus Dei uocantur, quos ipſe Chriſtus uno nomine Eccleſiam appellat, cum ei, qui primus profeſſus eſt hanc fidem, ac primus fuit, qui confiteretur eum eſſe Chriſtum, filium Dei uiui, dixit: Et ego dico tibi, tu es Petrus: & ſuper hanc petram ędificabo Eccleſiam meã. Qui ergo ſuper hanc petram fidei, quam Petrus, tanquam prima petra in fundamẽto poſita, eſt profeſſus, ſunt fundati, hos Eccleſiam ſuam Chriſtus hoc loco appellat; cuius partes ut unius corporis membra dicuntur, quicunque eandem fidem profitentes, eorundem ſacramentorum communione ſunt colligati. conuentus igitur huius generis hominum conſultandi cauſa factus, de iis, quæ ad omnium & ſingulorum ſalutem, & ſtatum coram Deo, & hominibus pertinent, Concilium generale, ut more loquendi Eccleſiæ utamur, appellatur.

Matth. 6.

QVAESTIO

QVAESTIO TERTIA.

Nvm ſatis eſt, ut, quis ſit pars huius Eccleſiæ, uel Concilij, quod fide in Ieſum Chriſtum, filium Dei uiui, eſt congregatum, ſi ea fide ſit præditus, qua creditur, magnum fuiſſe Prophetam Ieſum?

RESPONSIO.

Minime quidem ſatis. ut enim, qui Deũ blaſphemantes, Chriſtum ſeductorem dicunt, quod faciunt Iudæi, a ſocietate huius Eccleſiæ excluduntur: ſic etiam, qui Chriſtum ſanctum uirum, uel Prophetam magnum, confitentur, at non Deum, in fundamento huius Eccleſiæ hærere nõ poſſunt, quæ non eſt fundata ſuper arenam. ita uero eſſet, ſi ſuper fidem in Chriſtum, duntaxat hominem, quamuis ſanctum, fundata eſſet, ſed ſuper firmam petram, ideſt ſuper fidem in Chriſtum Deum, & hominem, cuius fundamentum deficere non poteſt. hoc quia non credunt Turcæ, qui tantummodo prophetam magnum Chriſtum fuiſſe confitentur, ideo a fundamento exciderunt, in quo ſoli illi ſunt fundati, qui in Ieſum Chriſtum, Deum, & hominem, credunt. & qui ita credunt, pars Eccleſiæ, & illius membra dici poſſunt. ex hoc autem

Digitized by Google

tem numero ſunt, qui corpus ipſum Concilij efficiunt.

QVAESTIO QVARTA.

NVM omnes, qui ad corpus Eccleſiæ pertinent, Concilij generalis membra, uel partes erunt?

RESPONSIO.

MINIME id quidem. ad corpus enim Eccleſiæ pertinent omnes, & ſinguli, quotquot in una fide in Ieſum Chriſtum, filium Dei, conſentiunt. hi uero, quia numero ſic creuerunt, ut tanquam arena, quæ eſt in littore maris, cui eos ſcriptura comparare ſolet, dici poſsint, nec conuenire quidem in unum locum, nec uocari propter multitudinem poſſunt. utrunque autem ut fiat, Concilium generale eſt neceſſariũ, & ut uocentur, qui in eo ſententias ſunt dicturi, & ut ad certum locum uocentur, ob idq; uocentur, ut conſilia conferant, & ſententias dicant de iis, quæ ad totius populi Dei, & ſingulorum ſalutem in Eccleſia pertinent. quod ſane in tam infinita multitudine nec fieri poteſt, nec debet.

QVAESTIO QVINTA.

AN, ſi omnia in Conciliis ad utilitatem

Eccleſiæ

Digitized by Google

Eccleſiæ referantur, quæ conſtat ex uniuerſo populo Dei, nulla erunt ipſius populi partes in decernendo, in prohibendo, uel iubendo ea, quæ ipſius cauſa in deliberationem uocantur?

RESPONSIO.

NVLLAE ſane. nec.n.ſtatus Eccleſiæ eſt ſtatus popularis, in quo populi ſuffragijs,q̃ ad rem populi pertinent, uel iubentur, uel uetantur. quanquam nomen ipſum Eccleſiæ id uidetur ſignificare: quaſi diceres, concionem, uel conuentum populi. ſic.n. apud Græcos, quorum linguæ proprium eſt hoc uerbum, ſuos illos conuentus in ijs ciuitatibus, in quibus ius imperandi penes populum fuit, Eccleſias appellatas legimus. at ſpiritus Dei in Scripturis loquens, cum populum Dei Eccleſiam appellat, non hoc nomine deſignat, quaſi concionem populi, qui ius habeat imperandi, ſed conuentum eius populi, qui gratiam habeat parendi. ſic Apoſtolus Paulus, cum ſummam Apoſtolatus ſui, & Legationis ad gentes explicat, dicit eam fuiſſe, ut ipſi, fidem gentibus prædicanti, obediretur. & ad Hebręos, qui cum nouo gẽtilium populo per fidem erant coniuncti, ac pars Eccleſiæ facti, ita ſcribit: Obedite præpoſitis

Num.20. 1.Par.29. Pſal.21. 1.Cor.14.

Rom.1. 2.Theſſ.3.

Heb.13.

Digitized by Google

præpoſitis ueſtris, & ſubiacete illis. ipſi.n. peruigilant, quaſi rationem pro animabus ueſtris reddituri. Quanquam quidem nomen Eccleſiæ Chriſti, more loquendi uſitato ipſius Eccleſiæ, non ſolum multitudinem fidelium, quaſi gregem, complecti uidetur, ſed ipſius etiam multitudinis duces, & paſtores, qui omnes ſimul unum populum, & gregem efficiunt ſub uno duce, & paſtore Chriſto. ſi uero de populo ſeparatim loqui uolumus, & de eius in hac Eccleſia auctoritate, ea quidem eiuſmodi eſt, non ut ipſe aliquid ſtatuat, iubeat, aut uetet, ut in populari ſtatu fieri ſolet, ſed prorſus ut iuſsis eorum obtemperet, qui ad ipſum paſcendum, tanquam paſtores ad gregem, uerbis Domini ſunt miſsi. Atque hi ſunt, qui corpus ipſum Concilij generalis, in quo de ſalute totius gregis conſulitur, efficiunt.

Matth.17.

QVAESTIO SEXTA.

AN, ſi penes rectores, & paſtores populi Dei ius omne ſtatuendi, uetandi, & iubendi in omnibus Concilijs erit; populi autem duntaxat parendi, paucorum dominatum Eccleſiæ ſtatum dicemus, quem Græci ὀλιγαρχίαν appellant, in quo pauci dominantur,

Digitized by Google

minantur, multitudine illorum imperio ſubiecta?

RESPONSIO.

Absit. Principes enim gentium dominantur eorum, uos autem non ſic, inquit ipſe Princeps paſtorum ad paſtores a ſe delectos. Eſt uero ſtatus Eccleſiæ, unius Principis ſtatus, quem Greci μοναρχίαν uocant; nec tamen unius hominis imperantis, quales ſunt monarchiæ ab hominibus inſtitutæ; ſed unius Dei, & hominis, qui eſt Chriſtus, Dominus omnium noſtrum, quem Deus pater poſuit caput ſuper omnem Eccleſiam, in qua ipſe rectores, & paſtores poſuit, qui eam regerent, & paſcerent nomine eius, non ſuo ipſorum, ut in oligarchia humana fit, atque etiam in regio ſtatu. horum autem conuentus in unũ certum locum conſultandi cauſa pro re populi Dei, & totius Eccleſiæ, Concilium generale dicitur. Matth. 20. Eph. 4

QVAESTIO SEPTIMA.

Cur generale dicitur, ſi non omnibus, qui ſunt ex populo Dei, conferendi conſilia, & dicendi ſententiam locus pateat.

Reſponſio.

Digitized by Google

RESPONSIO.

Patet quidem locus omnibus, & ſingulis exponendi, ſi quid uel ſibi, uel Eccleſiæ opus eſſe cenſeant, ſed decernendi non omnibus patet, uerum ijs tantum, quibus rectionem animarum ipſe unicus paſtor & rector dedit. Ideo uocatur generale, quia non ſolum legitime, & in Spiritu ſancto congregatum uniuerſam repræſentat Eccleſiam; uerum etiam, quia non de rebus unius populi, aut nationis in illo agitur, ſed de ijs, quæ ad omnium ſalutem pertinent, quicunque Chriſti fidem per uniuerſum orbem ſparſi profitentur: utcunque locis imperijs ſint diuiſi: atque ideo a Gręcis eiuſmodi conuentus σύνοδος οἰκουμενικὴ appellatur: quaſi dicas, orbis terræ Concilium, in quo per paſtores ſuos, qui per orbem terræ ſunt ſparſi, populos, & nationes, fidem ſuam profitentes, aliquo modo conuenire dicere poſſumus.

QVAESTIO OCTAVA.

Qvando primum fieri cœpta ſunt Concilia generalia?

RESPONSIO.

Ex quo tempore Spiritus ſanctus ſuper omnem

omnem carnem effuſus eſt, & gentibus oſtium fide apertum, idq́; perfectũ, quod Iohel futurum prædixerat, tunc ſcilicet, cum Chriſtus aſcendens in altum, captiuã duxit captiuitatem, deditq́; dona hominibus per Spiritum ſanctum. Iohel.2. Eph. 4

QVAESTIO NONA.

QVID appellas effuſionem Spiritus ſancti? an non etiam ſuper populum Iudæorũ ante Chriſti aduentum effuſus eſt Spiritus ſanctus? an non eorum Cõcilia, quæ tum ad uniuerſum populum Dei pertinebant, qui etiam Eccleſia appellabatur, cuius nominis honorem illa ſola natio ante Chriſti aduentum obtinebat, generalia dici poſſunt? Num. 20. 1. Reg. 17

RESPONSIO.

MINIME ſane, idq́; ob hanc cauſam, quia nondũ facta erat effuſio Spiritus ſancti, quam tum fieri intelligo, non cum ſe impertit per gratiam alicui populo, ſed cum adeo plene ſe effundit, ut nihil, quod ad ſanctificationem illius populi peragendum pertineat, in occulto Eccleſiæ relinquat. ante Chriſtũ enim omnia fere, quæ ad ſanctificationem pertinebant, ſub uelamine legis latebant, quæ umbra erat futurorum.

Digitized by Google

ſtatui; non quidem ut opus a me perfectũ, in tanta præſertim re, haberetis; (nec.n. id aut temporis breuitas patiebatur; aut, etiam ſi plus ſpatij eſſem nactus, tamen, opus ipſum aggrediens, cum mihi cõſcius eſſem tenuis meę in tali cauſa ſcribendi facultatis, id unquam me præſtaturum ſperare auſus fuiſſem) uerum, ut teſtimonium meæ uoluntatis haberetis, cupientis quidem maxime S.D.N. qui me uobis duobus præſtantibus doctrina & pietate uiris, licet indignum, collegam tamen dedit, in tam præclara cauſa pro mea facultate, qualiſcunque ea ſit, inſeruire. hoc ſane potiſsimum in iis, quæ nunc ad uos mitto, ſcribendis ſpectaui. Nec uero, quin ea uobis locupletiſsimum huius rei teſtimonium datura ſint, dubito, in quibus ipſum conatum meum uidebitis, opus uerò tale, quale in omnibus maioribus ædificiis architectorum eſſe ſolet, cum aliorum iudicio, a quibus illorum ars requiritur, ſatisfacere ſtudent. formam enim totius futuri ædificij primũ deſcribunt: quod ſane non opus, ſed adumbratio potius operis appellatur. licet autem ipſe non architectus ſim, nec uero dignus, qui uel lapides feram ad tam magnificam fabricam, qualem nunc in animo habet ſummus templi Sacerdos inſtaurare;

Digitized by Google

ſtaurare; tamen uocatus ad Concilium, in quo de magnificentiſsimi templi inſtauratione deliberatur, (huc enim me una uobiſcum uocat ipſum Legationis munus) hac quidem in parte architectos templorum imitari ſtudui, ut formam ipſam primum quaſi attramento deliniatam in medium afferrem, iudicio ueſtro ſubiiciendã. Nec tamen in his, quę ad uos mitto, eò ſum progreſſus, ut tam auguſti templi totam formã ante oculos ponerem: uerum, ſi uel ueſtibulum ipſum uerbis adumbraro, ſatis quidem magnum fructũ ex hoc meo labore tulero. hoc uero quale ſit, & quod ipſe ſentiam, ex iis, quæ ſcripſi, ut ſpero, facile intelligetis. Genus autem ſcribendi, quod in percunctando, & reſpondendo eſt poſitum, ideo libentius ſum ſecutus, quòd & ad breuitatem eſſet aptius, cui in primis ſtudebam; & quòd idem cum iudicandi de omnibus, tum uero admonendi, & corrigendi maiorem, & magis expeditam facultatem uobis daturum arbitrarer. quod ut faciatis, in primis a ueſtra pietate, ac doctrina & poſtulo, & expecto. Ac, ne diutius uos morer, prima erit quæſtio illa, quæ ad officij noſtri in tã amplo munere, quod nobis in Cõcilio generali, ut Romani Pont. & Sedis Apoſt. Legatis, imponit, explicatio

Digitized by Google

nem pertinet. Sic ergo primum quæritur.

QVAESTIO PRIMA.

QVAENAM ſunt Legatorum Romani Pontificis, & Sedis Apoſtolicæ in Conciliis generalibus partes?

RESPONSIO.

PRIMVM quidem, ut generatim dicamus, quæ omnibus Legatis communes a quocunque, & ad quoſcunque mittantur; nempe, ut optima fide exponant, quæ in mandatis habent ad eos, ad quos mittuntur: præterea, ut, quæ peragenda ſunt, pari fide, ac diligentia perſequantur. Quia uero Legati Romani Pontificis ad Concilium generale hoc in primis mandatis habent, ut illius perſonam in Concilio gerant; hoc primum erit eorum officij, & muneris, præſtare, nihil ut indignum illa perſona uel dicant, uel faciant: deinde, ut omnia digna tam uerbis, quàm factis, quãtum in ipſis erit, agant. Sic quidem generatim ad propoſitam quæſtionem reſponderi poteſt. quæ ut diſtinctius, & explicatius intelligantur, primum explicare oportet, quænam ſint Romani Pontificis in Cõciliis partes, & quam is perſonam gerat.

Digitized by Google

deinde, cur ii, qui a Romano Pontifice ad Concilium mittuntur, non tantum illius Legati dicantur, uerum etiam Sedis Apoſtolicæ; ſecundo loco erit declarandum, quam uim habeat adiunctum nomen Sedis Apoſtolicæ, num quid addat ad officium Legatorum Romani Pontificis, uel quo modo ſe habeat. Tertio loco, ut recte omnia, quæ ad hanc quęſtionem explicandam pertinent, intelligantur, cum ipſi Legati ad Concilium generale mittantur; dicendum erit, quodnam ſit hoc Concilium, quod generale appellamus, ex quo hominum genere conſtet, quam materiam ſubiectam habeat; quem denique ſcopum, quem finem ſibi proponere debeant ii, qui in eiuſmodi Conciliis auctoritate uel præſunt, uel interſunt. Atque hæc quidem, quæ ultimo loco a me ſunt propoſita, ut ſuo ordine omnia diſtinctius tractentur, primo quærenda uidentur, atque examinanda.

QVAESTIO SECVNDA.

Ex quo genere hominum conflatum eſt Concilium, quod uocatur generale?

RESPONSIO.

Ex eo quidem, quod in unius fidei in

Digitized by Google

Ieſum Chriſtum, filium Dei uiui, conſenſum coit. hoc uero illud genus hominum eſt, quod neque ex natione, neque ex lingua cognoſci, aut nominari poteſt, ut pote quod nullum definitum locum, nullam linguam certam habeat. ſunt enim ex omni natione, ex omni lingua, atque ex omni loco congregati in unam fidem; omnesq; ſimul populus Dei uocantur, quos ipſe Chriſtus uno nomine Eccleſiam appellat, cum ei, qui primus profeſſus eſt hanc fidem, ac primus fuit, qui confiteretur eum eſſe Chriſtum, filium Dei uiui, dixit: Et ego dico tibi, tu es Petrus: & ſuper hanc petram ędificabo Eccleſiam meã. Qui ergo ſuper hanc petram fidei, quam Petrus, tanquam prima petra in fundamẽto poſita, eſt profeſſus, ſunt fundati, hos Eccleſiam ſuam Chriſtus hoc loco appellat; cuius partes ut unius corporis membra dicuntur, quicunque eandem fidem profitentes, eorundem ſacramentorum communione ſunt colligati. conuentus igitur huius generis hominum conſultandi cauſa factus, de iis, quæ ad omnium & ſingulorum ſalutem, & ſtatum coram Deo, & hominibus pertinent, Concilium generale, ut more loquendi Eccleſiæ utamur, appellatur.

Matth.6.

QVAESTIO TERTIA.

Nvm ſatis eſt, ut, quis ſit pars huius Eccleſiæ, uel Concilij, quod fide in Ieſum Chriſtum, filium Dei uiui, eſt congregatum, ſi ea fide ſit prædítus, qua creditur, magnum fuiſſe Prophetam Ieſum?

RESPONSIO.

Minime quidem ſatis. ut enim, qui Deũ blaſphemantes, Chriſtum ſeductorem dicunt, quod faciunt Iudæi, a ſocietate huius Eccleſiæ excluduntur: ſic etiam, qui Chriſtum ſanctum uirum, uel Prophetam magnum, confitentur, at non Deum, in fundamento huius Eccleſiæ hærere nõ poſſunt, quæ non eſt fundata ſuper arenam. ita uero eſſet, ſi ſuper fidem in Chriſtum, duntaxat hominem, quamuis ſanctum, fundata eſſet, ſed ſuper firmam petram, ideſt ſuper fidem in Chriſtum Deum, & hominem, cuius fundamentum deficere non poteſt. hoc quia non credunt Turcæ, qui tantummodo prophetam magnum Chriſtum fuiſſe confitentur, ideo a fundamento exciderunt, in quo ſoli illi ſunt fundati, qui in Ieſum Chriſtum, Deum, & hominem, credunt. & qui ita credunt, pars Eccleſiæ, & illius membra dici poſſunt. ex hoc autem

Digitized by Google

tem numero ſunt, qui corpus ipſum Concilij efficiunt.

QVAESTIO QVARTA.

Nvm omnes, qui ad corpus Eccleſiæ pertinent, Concilij generalis membra, uel partes erunt?

RESPONSIO.

Minime id quidem. ad corpus enim Eccleſiæ pertinent omnes, & ſinguli, quotquot in una fide in Ieſum Chriſtum, filium Dei, conſentiunt. hi uero, quia numero ſic creuerunt, ut tanquam arena, quæ eſt in littore maris, cui eos ſcriptura comparare ſolet, dici poſsint, nec conuenire quidem in unum locum, nec uocari propter multitudinem poſſunt. utrunque autem ut fiat, Concilium generale eſt neceſſariũ, & ut uocentur, qui in eo ſententias ſunt dicturi, & ut ad certum locum uocentur, ob idq; uocentur, ut conſilia conferant, & ſententias dicant de iis, quæ ad totius populi Dei, & ſingulorum ſalutem in Eccleſia pertinent. quod ſane in tam infinita multitudine nec fieri poteſt, nec debet.

QVAESTIO QVINTA.

An, ſi omnia in Conciliis ad utilitatem

Eccleſiæ

Digitized by Google

Eccleſiæ referantur, quæ conſtat ex uniuerſo populo Dei, nulla erunt ipſius populi partes in decernendo, in prohibendo, uel iubendo ea, quæ ipſius cauſa in deliberationem uocantur?

RESPONSIO.

NVLLAE ſane. nec.n. ſtatus Eccleſiæ eſt ſtatus popularis, in quo populi ſuffragijs, q̃ ad rem populi pertinent, uel iubentur, uel uetantur. quanquam nomen ipſum Eccleſiæ id uidetur ſignificare: quaſi diceres, concionem, uel conuentum populi. ſic.n. apud Græcos, quorum linguæ proprium eſt hoc uerbum, ſuos illos conuentus in ijs ciuitatibus, in quibus ius imperandi penes populum fuit, Eccleſias appellatas legimus. at ſpiritus Dei in Scripturis loquens, cum populum Dei Eccleſiam appellat, non hoc nomine deſignat, quaſi concionem populi, qui ius habeat imperandi, ſed conuentum eius populi, qui gratiam habeat parendi. ſic Apoſtolus Paulus, cum ſummam Apoſtolatus ſui, & Legationis ad gentes explicat, dicit eam fuiſſe, ut ipſi, fidem gentibus prædicanti, obediretur. & ad Hebręos, qui cum nouo gẽtilium populo per fidem erant coniuncti, ac pars Eccleſiæ facti, ita ſcribit: Obedite præpoſitis

Num.20. 1.Par.29. Pſal.21. 1.Cor.14. Rom.1. 2.Theſſ.3. Heb.13.

Digitized by Google

præpoſitis ueſtris, & ſubiacete illis. ipſi.n. peruigilant, quaſi rationem pro animabus ueſtris reddituri. Quanquam quidem nomen Eccleſiæ Chriſti, more loquendi uſitato ipſius Eccleſiæ, non ſolum multitudinem fidelium, quaſi gregem, complecti uidetur, ſed ipſius etiam multitudinis duces, & paſtores, qui omnes ſimul unum populum, & gregem efficiunt ſub uno duce, & paſtore Chriſto. ſi uero de populo ſeparatim loqui uolumus, & de eius in hac Eccleſia auctoritate, ea quidem eiuſmodi eſt, non ut ipſe aliquid ſtatuat, iubeat, aut uetet, ut in populari ſtatu fieri ſolet, ſed prorſus ut iuſsis eorum obtemperet, qui ad ipſum paſcendum, tanquam paſtores ad gregem, uerbis Domini ſunt miſsi. Atque hi ſunt, qui corpus ipſum Concilij generalis, in quo de ſalute totius gregis conſulitur, efficiunt.

Matth. 12.

QVÆSTIO SEXTA.

AN, ſi penes rectores, & paſtores populi Dei ius omne ſtatuendi, uetandi, & iubendi in omnibus Concilijs erit; populi autem duntaxat parendi, paucorum dominatum Eccleſiæ ſtatum dicemus, quem Græci ὀλιγαρχίαν appellant, in quo pauci dominantur,

Digitized by Google

minantur, multitudine illorum imperio ſubiecta?

RESPONSIO.

ABSIT. Principes enim gentium dominantur eorum, uos autem non ſic, inquit ipſe Princeps paſtorum ad paſtores a ſe delectos. Eſt uero ſtatus Eccleſiæ, unius Principis ſtatus, quem Græci μοναρχίαν uocant; nec tamen unius hominis imperantis, quales ſunt monarchiæ ab hominibus inſtitutæ; ſed unius Dei, & hominis, qui eſt Chriſtus, Dominus omnium noſtrum, quem Deus pater poſuit caput ſuper omnem Eccleſiam, in qua ipſe rectores, & paſtores poſuit, qui eam regerent, & paſcerent nomine eius, non ſuo ipſorum, ut in oligarchia humana fit, atque etiam in regio ſtatu. horum autem conuentus in unũ certum locum conſultandi cauſa pro re populi Dei, & totius Eccleſiæ, Concilium generale dicitur.

Matth. 20.

Eph. 4

QVAESTIO SEPTIMA.

CVR generale dicitur, ſi non omnibus, qui ſunt ex populo Dei, conferendi conſilia, & dicendi ſententiam locus pateat.

Reſponſio.

Digitized by Google

REGIN. POLI

RESPONSIO.

PATET quidem locus omnibus, & ſingulis exponendi, ſi quid uel ſibi, uel Eccleſiæ opus eſſe cenſeant, ſed decernendi non omnibus patet., uerum ijs tantum, quibus rectionem animarum ipſe unicus paſtor & rector dedit. Ideo uocatur generale, quia non ſolum legitime, & in Spiritu ſancto congregatum uniuerſam repræſentat Eccleſiam; uerum etiam, quia non de rebus unius populi, aut nationis in illo agitur, ſed de ijs, quæ ad omnium ſalutem pertinent, quicunque Chriſti fidem per uniuerſum orbem ſparſi profitentur: utcunque locis imperijs ſint diuiſi: atque ideo a Græcis eiuſmodi conuentus σύνοδος οἰκουμενικὴ appellatur: quaſi dicas, orbis terræ Concilium, in quo per paſtores ſuos, qui per orbem terræ ſunt ſparſi, populos, & nationes, fidem ſuam profitentes, aliquo modo conuenire dicere poſſumus.

QVAESTIO OCTAVA.

QVANDO primum fieri cœpta ſunt Concilia generalia?

RESPONSIO.

Ex quo tempore Spiritus ſanctus ſuper

omnem

Digitized by Google

omnem carnem effuſus eſt, & gentibus oſtium fide apertum, idq́; perfectū, quod Iohel futurum prædixerat, tunc ſcilicet, Iohel.2. cum Chriſtus aſcendens in altum, captiuā duxit captiuitatem, deditq́; dona hominibus per Spiritum ſanctum. Eph. 4

QVAESTIO NONA.

QVID appellas effuſionem Spiritus ſancti? an non etiam ſuper populum Iudæorū ante Chriſti aduentum effuſus eſt Spiritus ſanctus? an non eorum Cōcilia, quæ tum Num. 20. ad uniuerſum populum Dei pertinebant, 1. Reg. 17 qui etiam Eccleſia appellabatur, cuius nominis honorem illa ſola natio ante Chriſti aduentum obtinebat, generalia dici poſſunt?

RESPONSIO.

MINIME ſane, idq́; ob hanc cauſam, quia nondū facta erat effuſio Spiritus ſancti, quam tum fieri intelligo, non cum ſe impertit per gratiam alicui populo, ſed cum adeo plene ſe effundit, ut nihil, quod ad ſanctificationem illius populi peragendum pertineat, in occulto Eccleſiæ relinquat. ante Chriſtū enim omnia fere, quæ ad ſanctificationem pertinebant, ſub uelamine legis latebant, quæ umbra erat futurorum.

Digitized by Google

rorum. in Chriſti uero morte, ſciſſo uelamine Templi, ſimul etiam umbra legis ſublata eſt, & uia ſanctorum, fidei doctrina propalata, facta eſt perfecta ſanctificatio, omniaq; promiſſa Dei ad populum per uniuerſum orbem ſparſum, quæ prius latebant, illuſtrata ſunt, atque expleta; itaq; dicere poſſumus, tum demum Spiritum ſanctum effuſum eſſe, cum omnia ſua conſilia de populi ſui ſalute Deus per Spiritum ſuum Eccleſiæ reuelauit; ſicut inquit Apoſtolus in ea oratione, quam ad presbyteros Eccleſiæ Epheſinæ, ab illis diſceſſurus,

Act. 20. habuit: Omne Dei conſilium notum feci

1.Cor.1 uobis. Et, ad Corinthios ſcribens, gratulatur, ita eos repletos eſſe omni ſcientia, ut nihil eis deſit expectantibus reuelationem Ieſu Chriſti. Iudæis autem multa defuerunt, reuelanda poſtea per Spiritum. Quin etiam Apoſtolos ipſos multo ante aſcenſum Chriſti latuere, quæ eis per Spiritum ſanctum aperienda erant, quem Chriſtus, poſtquam aſcendit in cælum, miſit, abundeq; in eos effudit; per quem plene Dei uoluntatem de ſuo populo per orbem ſparſo cognouerunt, quo modo is ſcilicet in omnibus ad honorem Dei, & propriã ſanctificationẽ regi deberet. ideo tu primũ cęperunt Concilia generalia fieri,

ri,quæ nō ſolum præſentia Spiritus,qui ne ueteri quidem populo abfuit, ſed eiuſdem quoque effuſio ſuper omnem carnem fecit. ante uero hoc tempus, quia Spiritus Dei ſanctificans, in uno populo coarctabatur, ac ne in illum quidem ſuam uim ſatis effundens; ideo illorum conuentus minime Concilia generalia dici potuerunt: nec uero ille populus propriȩ Eccleſiȩ nomen obtinere, ſed potius Synagogæ. Apud gentes etiam, quia ſuo illæ ſpiritu ſe regebant prorſus humano, nullum Concilium generale dici poteſt coactum fuiſſe, etſi olim in unum locum uniuerſum hominum genus conueniſſe Scriptura tradat,

QVAESTIO X.

AN unquam conuenit, uniuerſum hominum genus in unum locum ad Concilium uocatum? an locus tantæ multitudinis capax? an modus inueniebatur, quo uocari omnes poſſent?

RESPONSIO.

SIC prorſus. conuenerunt enim in campum in terra Sennar, tum quidem ſatis capacem uniuerſi generis, quod nondum ſe in tantam multitudinem profuderat, quantam poſterior ætas uidit. uocati autem Gene.10.

C ſunt

Digitized by Google

ſunt ab ipſis inter ſe, cum dixit alter alteri, unuſquiſque proximo ſuo; Venite, faciamus nobis ciuitatem, & turrim, cuius culmē pertingat ad cælum: & celebremus nomen noſtrum, ante quàm diuidamur in terras. Hoc enim fuit decretum illius Concilii, quod Deus una cum ipſo Concilio diſsipauit, confundens linguas, & diuidēs eos in uniuerſam terram. quāquam Deus quidem tum opus eorum magis diſsipauit, quàm Concilium. licet enim propter cōfuſionem linguarum ab opere deſtiterint: illius tamen Concilij decretum in animis hominum ante effuſionem Spiritus ſancti nunquam eſt abrogatum. quod enim tum dicebat unuſquiſque proximo ſuo, Venite, celebremus nomen noſtrum, &c. hoc unuſquiſque adhuc, ex Spiritu ſancto non renatus, & ſibi ipſe, & aliis dicit in omnibus cōſiliis; nactusq; huius decreti obſeruandi facultatem, nunquam id quidem nō exequitur. eſt enim decretum uniuerſi generis humani, ex quo nata ſunt omnia mundi regna: quibus regnum Chriſti ſe opponit, eaque euertit; atque ob hanc cauſam inſtituta ſunt Concilia generalia Eccleſiæ Chriſti, ut hæc ipſa gentium Concilia diſturbētur; quod quidem effici non poteſt, niſi per Spiritum ſanctum; itaque ex more lo-

quendi

Digitized by Google

quendi Eccleſię Chriſti conſtat, non ſatis eſſe quo fiat Concilium generale, ut omnes ſimul gentes in unum locũ conueniãt, ſed neceſſe eſſe, ut Spiritu ſancto uocante conueniant, ipſoq; dictante, atque omnes actiones dirigente, conſilia conferant, & præſcripto illius decreta faciant.

QVAESTIO XI.

QVID eſt, quòd more loquendi Eccleſiæ dicimus in Spiritu ſancto indictum Concilium? quo ue argumento eiuſmodi Concilium dignoſcitur?

RESPONSIO.

HOC quidem maxime, cum in eo cogendo is, qui eius rei ius obtinet, ſolum Dei in Chriſto honoré ſpectat, & ſalutem non unius uel hominis, uel populi, uel nationis, ſed omnium ſimul, quicũque Chriſti fidem per orbem utcunque diſperſi profitentur. tale enim Concilium generale, legitimum, atque in Spiritu ſancto indictum eſſe dicimus. quòd ſi unius alicuius hominis honor reſpicitur, uel plurium, etiam ſi uniuerſi generis honor reſpicitur, ut Cõcilium illud Babylonium reſpexit; uel utilitas, ſi fieri poſsit, ſecluſo Dei honore: hac in parte eſt Concilium humani Spiritus, &

Digitized by Google

quidquid per hunc Spiritum ſtatuitur, cō trarium eſt decretis Conciliorum generalium Eccleſiæ Chriſti, quæ illud in primis ſibi propoſitum habent, ut impia huiuſmodi decreta abrogent, & aboleant.

QVAESTIO XII.

An ſatis eſt, ut fiant Concilia generalia in Spiritu ſancto, ſi quouis modo reſpiciatur ad honorem Dei?

RESPONSIO.

Minime quidem ſatis. hoc enim quodam modo fecerunt Iudęi in ſuis Synagogis; reſpiciebant enim ad honorem, & uoluntatem Dei, oſtenſam in lege, & in promiſsionibus. ſed nunc Spiritus ille, qui ſe effudit ſuper omnem carnem, & qui præeſt Conciliis generalibus, tranſcendit legem, & reſpicit honorem Dei in Chriſto, & ſalutem, ac ſanctificationem populi, nō in legis littera, ſed in ipſo Chriſto exhibitam, & per Chriſtum in lege promiſſam, & oſtenſam, atque impletam.

QVAESTIO XIII.

Qvid ergo tractant Concilia generalia?

Reſponſio.

Digitized by Google

RESPONSIO.

In ſumma quidem tractāt ea, quæ pertinent ad honorem Dei in Chriſto, & ad ſalutem populi in eodem Chriſto; hæc uero tractant, cum fidem in ipſum Chriſtum, filium Dei uiui, explicant, & confirmant, cum caritatem ordinant; ut dixit ſponſa, Ordinauit in me caritatem. Hæc autem ſatis in genere ſint dicta, ut intelligatur, quid nomine Conciliorum generalium in Eccleſia Chriſti ſignificetur, quam uim, & quem ſcopum habeant. quæ omnia tum clarius intelligentur, cum magis ad ipſa decreta Conciliorum explicanda deſcenderimus. quod tum faciemus, ubi non nulla, quæ ad perſonas pertinent eorum, qui præſunt, & interſunt in eiuſmodi Cōcilijs, explicauerimus. Cant. 2.

QVAESTIO XIIII.

QVAENAM ſunt partes Romani Pontificis in Conciliis generalibus?

RESPONSIO.

Vicariae Chriſti partes, quatenus Chriſti, Principis paſtorum, & Epiſcopi animarum noſtrarum, quo nomine eum diuus Petrus appellat, perſonam gerit.

QVAESTIO XV.

QVAENAM ſunt Chriſti partes, quatenus eiuſmodi perſonam gerit?

RESPONSIO.

EAEDEM, quæ Dei patris, paſtoris
Ezech.34 perſonam ſibi ſumentis in medio ouium
diſsipatarum, ut inquit Ezechiel Propheta.

QVAESTIO XVI.

QVAE tandem ſunt hæ Dei partes?

RESPONSIO.

NEMPE illæ, quas Propheta exponit his uerbis, cum ait ſub perſona Dei, Ecce ego ipſe ſuper paſtores requiram gregem meum de manu eorum, & ceſſare eos faciam, ut ultra non paſcant gregem, nec paſcant amplius paſtores ſemet ipſos: & liberabo gregem meum de ore eorum: & non erit ultra eis in eſcam: quia hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego ipſe requiram oues meas, & uiſitabo eas, ſicut uiſitat paſtor gregem ſuum in die, quando fuerit in medio ouium ſuarum diſsipatarum. ſic uiſitabo oues meas; & liberabo eas de omnibus locis, in quibus diſperſę fuerant in die nubis, & caliginis; & educam eas de

populis;

Digitized by Google

populis; & congregabo eas de terris; & inducam eas in terram ſuam; & paſcam eas in montibus Iſrael, in riuis, & in cunctis ſedibus terrę: in paſcuis uberrimis paſcam eas, & in montibus excelſis Iſrael erunt paſcua earum: ibi requieſcent in herbis uirentibus, & in paſcuis pinguibus paſcentur ſuper montes Iſrael. Ego paſcam oues meas, & ego eas accubare faciam, dicit Dominus Deus: quod perierat, requiram: &, quod abiectum erat, reducam: &, quod confractum fuerat, alligabo: &, quod infirmum fuerat, conſolidabo: &, quod pingue, & forte, cuſtodiam: & paſcam illas in iudicio &c.

QVAESTIO XVII.

QVODNAM genus paſcendi intelligit hoc loco Propheta?

RESPONSIO.

DVPLEX genus, alterum, quod pertinet ad pabulum ſalutare prębendum, & eſt opus miſerētis paſtoris; alterum, quod uerſatur in iudicio, & abſoluit, uel condemnat. Ac de priore quidem ſic ait Eſaias: Eſaias. 49 Miſerator eorum reget eos, & ad fontes aquarum potabit eos. Hoc autem genus ſtatim ſequitur accubatio gregis, quam

Digitized by Google

Deus etiam promittit, cum dicit, Paſcam oues meas, & eas accubare faciam.

QVAESTIO XVIII.

Qvo tandem modo hoc fit, & quando?

RESPONSIO.

Cvm ſinguli ex grege in ſuum locum, & ordinem ducuntur, ut ſignificant uerba illa Prophetæ, in perſona Dei paſtoris prolata: Quod perierat, requiram: &, quod abiectum erat, reducam: &, quod confractum fuerat, alligabo: &, quod infirmum erat, conſolidabo: &, quod pingue, & forte eſt, cuſtodiam. Hæc enim omnia ſunt opera paſtoris miſerentis: quæ qui perturbant, non ſtatim quidem relinquũtur a paſtore, ſed caſtigantur ad ipſorum ſalutem. atque hos Deus dicit ſe paſcere in iudicio.

QVAESTIO XIX.

Qvid eſt, paſcere in iudicio?

RESPONSIO.

Declarant hoc Prophetæ uerba, quæ ſequuntur: Ecce ego iudico inter pecus, & pecus, arietum, & hircorum. non ne ſatis uobis erat, paſcua bona depaſci? inſuper & reliquias paſcuarum conculcaſtis

ſtis pedibus ueſtris: &, cum puriſsimam aquam biberetis, reliquam pedibus turbabatis: & oues meæ iis, quæ conculcata pedibus veſtris fuerant, paſcebantur: &, quæ pedes ueſtri turbauerant, hæc bibebant. Propterea hæc dicit Dominus Deus ad uos: Ecce ego ipſe iudico inter pecus pingue, & macilentum, pro eo quòd lateribus impingebatis, & cornibus ueſtris uentilabatis omnia infirma pecora. ſaluabo gregem meum; & non erit ultra in rapinam: & iudicabo inter pecus, & pecus. Ex his uerbis plane intelligitur, quid ſit, paſcere, non ſolum in miſericordia extra iudicium, ſed in iudicio, & iuſtitia, & quo modo id faciat Deus, tanquam iudex caſtigans, & abſoluens eos, qui legitimum & purum gregis pabulum corruperint, uel oues e gregre cornibus expulerint; itemq; eos, qui ordinem & accubationem gregis turbarint. Idemque eſt, qui pingues ſaluat, & cuſtodit, quo pacto uero cuſtodiantur, oſtendunt Prophetæ uerba in perſona Dei, cum ait, Et ſuſcitabo ſuper eos paſtorem unum &c.

QVAESTIO XX.

QVANDO Deus has partes paſtoris egit?

Reſponſio.

RESPONSIO.

Tvm maxime quidem, cum Chriſtum, germen Dauid, unicum paſtorem dedit, qui has omnes partes egit.

QVAESTIO XXI.

Qvando Chriſtus has egit partes in paſcendo grege? quando ſe paſtorem illum unum a Deo patre datum ad ſalutem gregis oſtendit?

RESPONSIO.

AB eo tempore, quo Deus pater præcurſoris Ioannis iudicio eum uniuerſo populo patefecit, cum teſtimonium Ioannis Matth. 3. ſua uoce confirmauit, dicens, Hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi complacui: ipſum audite. Tunc enim Chriſtus cœpit oues Dei uerbo, & exemplo paſcere: in quo perſeuerauit, dum manſit in terris euangelizans regnum Dei, & operibus uerbo conſentientibus ſe uerum paſtorem a Deo miſſum oſtendens. quod etiam magis in morte pro gregis ſalute ſuſcepta cōprobauit, maxime uero poſt mortem, miſ-Act. 2. ſo cælitus ſuo & patris Spiritu ad ſuggerenda, & confirmanda omnia, quæcunque in uita docuerat: in quo ſe uerum, & æter-

num

Digitized by Google

num Pontificem, ac paſtorem eſſe, omnibns, qui ex grege Dei ſunt, declarauit. inſtituit autem exercere paſtoris officium ad exemplum Dei paſtoris, propoſitum ab Ezechiele Propheta, cum malos paſtores ab officio reiecit: cum eiecit e templo uendentes, & ementes: cum, Vę illis, dixit, qui, clauem ſcientiæ habentes, nec ipſi intrabant, nec alios ſinebant intrare: cum omnes, qui ante eum fuerant, fures, & latrones fuiſſe affirmauit: cum reliquit domum eorum deſertam, & ex omnibus deſertis, in quibus erant oues diſperſæ, eas reduxit: cum claudos, cæcos, mutos, ambulare, uidere, & loqui fecit: ſic enim, quod confractum erat, conſolidauit: cũ denique uerba uitæ illis dedit: id quod teſtatur ſe feciſſe in ſua ad patrem oratione paulo ante mortem, quam, ut paſtorem, & plane diuinum paſtorem decuit, pro ouium uita ſubire uoluit. ſic uero patrem alloquitur, quaſi rationem reddens corũ, quæ pro officio paſtoris in uita geſſerit. Pater ſancte, ſerua eos in nomine tuo, quos dediſti mihi, ut ſint unum, ſicut & nos. cum eſſem cum eis in mundo, ego ſeruabam eos in nomine tuo. quos dediſti mihi, ego cuſtodiui, & nemo ex illis perijt, niſi filius perditionis. & iterum nunc

Marc. 11. Luc. 11. Ioan. 10. Matth. 23 Matth. 11. Luc. 7. Ioan. 17.

nunc cognouerunt, quia omnia, quæ mi hi dediſti, abs te ſunt: quia uerba, quæ de diſti mihi, dedi eis, & ipſi acceperunt ea, & cognouerunt uere, quia a te exiui. Pa uit autem eos in miſericordia: quemad-modum ipſe teſtatur ſe non ueniſſe in mun

Ioan. 3. dum, ut iudicet mundum, ſed ut ſaluetur

Matth. 12. mundus per ipſum, qui linum fumigans

Eſa. 42. non extinxit, nec arundinem quaſſatam confregit. Accubare item fecit gregem,

Eſa. 32. cum ſedere illos fecit (ut ait Eſaias) in

Ioan. 20. pulchritudine pacis, cum pacem ſuam il-

Ioan. 14. lis dedit, quam mundus dare non poteſt:

Act. 2. cum Spiritum paracletum dedit; cum, ut

Ioan. 14. manſiones diſtribueret, quas dicit multas

Eph. 4. eſſe in domo patris ſui, ut ſeruaretur ordo in Eccleſia ſua, non omnibus eadem dona tribuit, nec eadem munera commiſit, ſed quoſdam poſuit in Eccleſia, primum Apo ſtolos, ſecundo Prophetas, tertio docto res, deinde uirtutes, exinde gratias cura-tionum, opitulationes, gubernationes,

Luc. 9. genera linguarum, ſermonum interpreta-tiones. Præſtitit autem Chriſtus, quæ ad officium paſtoris pertinent, cum gregem ſalutari cibo paſtum accubare fecit. id quod ſecundo loco Ezechiel Deo, paſto-ris munere fungenti, tribuit. Pauit ue-ro in iudicio, quod tertio loco Propheta

comme-

Digitized by Google

commemorat, cum non ſolum in ſua ipſius perſona ligandi, & ſoluendi poteſtatem exercuit, ſed eandem etiam Eccleſię ſuæ miniſtris dedit. Matth. 16

QVAESTIO XXII.

AN paſtoris munus, gregem in iudicio paſcentis, ſignificari intelligis, & contineri in poteſtate ſoluendi, & ligandi?

RESPONSIO.

SIC prorſus. qui enim ſoluit, & ligat, is iudicium quoddam exercet: perinde.n. facit, ac ſi abſolueret, uel condemnaret. differt autem hoc iudicium, quod in poteſtate ſoluendi, & ligandi a Chriſto data continetur, ab alijs judicijs, quæ hoc idē faciunt, ſed ab humana poteſtate proficiſcuntur: quòd hæc ſæpe ad damnum, & perniciem eius, qui abſoluitur, uel condemnatur, exerceri poſſunt, & ſolent; illud uero nunquam ad perniciem, ſed ſemper ad ſalutem exercetur. Non enim, inquit Apoſtolus, habemus poteſtatem ad deſtructionem, ſed ad ędificationem. Chriſtusq; hanc ipſam poteſtatem exercens dixit, ſe non ueniſſe, ut iudicaret mundum, ſed ut ſaluaretur mundus per ipſum. non enim uenit, ut mactaret, & perderet, ſed 2. Cor. 10. Ioan. 12. Ioan. 10.

ut

ut mactatum reſuſcitaret, & perditum recuperaret. Ac, licet genus iudicij id eſſe intelligatur, quod poteſtate ſoluendi, & ligandi ſignificatur: tamen, qui hac poteſtate utitur, non dicitur iudicare tantum, ſed paſcendo iudicare, & iudicando paſcere: quia omnia ſemper, quantum in ipſis iudicibus eſt, ad eorum ſalutem cedunt, in quos iudicia exercentur, ut exemplum Corinthij fornicatoris, a Paulo Apoſtolo Satanæ traditi, perſpicue declarat: quē ideo ſcribit Apoſtolus a ſe traditum Satanæ in interitum carnis, ut Spiritus ſaluus fieret. ſic Alexādrum ærarium dicit a ſe traditum Satanæ, ut diſceret non blaſphemare. in ſumma de ſua poteſtate ſcribit, ſe nihil poſſe contra ueritatem. hæc uero poteſtas eſt diuina, & maxima poteſtas, quæ non conceditur omnibus paſsim, qui a Deo poteſtatem ſibi datam habent, ſed de iis tantū, qui in fide myſterium ſuum exercent. ceteris enim permittitur, ut multa contra ueritatem agant, & ſuam poteſtatem ad perniciem aliorum conuertant. Ad hanc autem corrigendam, & tandem abolendam, Deus filium ſuum cum poteſtate patris, & ueri paſtoris ad ſalutem hominum miſit. atque hoc ſane modo, quod tertio loco per Prophetam Ezechielem in munere paſtoris

Digitized by Google

ſtoris a Deo mittendi eſt promiſſum, Chriſtus per miniſtros ſuos perpetuo implet, cum id primum quidem ipſe per ſe impleuerit: tum uero demum omnes partes impleuit promiſsionum Dei de paſtore uno ad cuſtodiam gregis mittendo, cum ſe ipſum ſuſcitauit paſtorem unum. hoc enim ultimo loco in promiſsis Dei de ſuo paſtorali officio apud eundem Prophetam exponitur; eſtq; illud, ſine quo reliqua promiſſa locum non habent. cum uero Chriſtus hoc impleuit, tunc ſe in eo uerum Deum, & uerum hominem oſtendit, in quo Deus, quęcunque ad boni paſtoris officium pertinerent, impleuerat.

QVAESTIO XXIII.

An, ſi Chriſtum omnes partes unici illius paſtoris ad ſalutem ſui gregis, a Deo promiſsi, in ſe impleſſe dicamus, & perpetuo adhuc implere, cum ſit Pontifex, & paſtor in æternum factus; ſimul etiam dicere licebit, eum uicaria hominis perſona in gubernãda Eccleſia ſua uti? nec enim hoc recte dici uidetur: quandoquidem uicariæ perſonæ in officiis, & muneribus ſubſtituuntur, cum abſunt illi, quorum propria eſt eorum munerum procuratio, nõ cum adſunt, ſicut Chriſtus ſemper adeſt gregi

Digitized by Google

gregi ſuo, quemadmodum ſe affuturum
ipſe promiſit his uerbis: Ecce enim ego
uobiſcum ſum omnibus diebus uſque ad
Matth.28. conſummationem ſæculi.

RESPONSIO.

ADEST quidem ſemper gregi ſuo Chriſtus, ſed ſpirituali, non corporali, uiſibiliq; præſentia. grex uero Dei, ut inquit Ezechiel, homines ſumus. homines au-
Ezech.34 tem, qui & ſpiritu, & corpore conſtant, indigent non ſolum pręſentia paſtoris, qui eos regat in ſpiritu, ſed qui etiam gubernet in exterioribus officiis, ac muneribus, quæ per hominem corporis miniſterio obiri poſſunt, & debent. itaque Chriſtus cum corporis ſui præſentiam, quod ad guber-
Ioan. 21. nandi gregis rationem attinet, nobis ſubtraxit in cælum aſcendens, inſtituit qui paſtoris officium eius loco, corpus ipſe gerens, ad utilitatem ſui gregis exerceret; non quòd ille non poſsit omnia in ſpiritu, & per ſpiritum ſolum efficere, quemadmodum etiam efficit: per Chriſti enim ſpiritum ſemper omnia perficiuntur, quęcunque in uicaria illius poteſtate ſalutariter aguntur: ſed quia ſic eſt diuina uoluntas, & talis noſtra natura, quæ indiget uiſibilibus, & corporeis rebus, ut per hæc ad in-
uiſibilia

uiſibilia trahatur. tantaq; eſt Dei bonitas, ut ſe imbecillitati naturę noſtræ cõformare uelit; quam uſque ad mortem portauit, ut omnia ſanctificaret. ideo, quemadmodum in fundanda Eccleſia, licet ſolo nos ſpiritu ſaluare poſſet ſine infirmitatis noſtræ aſſumptione, corpus tamen aſſumere uoluit, ut corpus ſanctificaret: ſic, licet Eccleſiam, tanquam corpus, & ſponſam ſuã, per ſpiritum ſolum regere, & ſanctificare poſsit, & ſanctificet, tamen uiſibilia ſacramenta, tanquam inſtrumenta ſpiritus, & uaſa, inſtituit, per quæ homines ſanctificationem acciperent: &, quamuis in iis etiã quæ ad miniſterium ſacramentorum pertinent, per ſe ipſum, uel per angelos ſuos, qui ſunt adminiſtratorij ſpiritus, omnia perficere poſſet; tamen miniſterio hominum uti uoluit. ut ergo in cęteris facit, quę pertinent ad fundationem, uel miniſteriũ ſingulorum in Eccleſia; ſic etiam in eo munere, quo cura omnium geritur, qđ erat atque eſt ipſius Chriſti proprium, tanquã capitis omnium. etſi enim per ſe in ſpiritu omnia ſupplere poſsit, atque etiam, quod ad uim & uirtutem conferendam attinet, ſuppleat: tamen, qui eius loco tanquam paſtor paſtorum eſſet, unum aliquem eſſe uoluit. Atque hunc quidem ab eo inſtitu-

Heb. 1.

Matth. 16.
Ioan. 21.

Digitized by Google

tum fuiſſe Petrum intelligimus, qui curam uniuerſalis Eccleſiæ haberet, uicesq; ipſius in terris gereret; & poſt Petrum eos deinceps, qui Petri ſedem tenuerunt, ac tenent. Hoc uero minus mirum, & magis conſentaneum cõſilio Spiritus Dei patris, & Chriſti, qui gubernat Eccleſiam, uidebitur, ſi, quodnam ipſius Spiritus conſiliũ in ortu Chriſti fuerit, conſiderauimus. in eo enim cum nullum humanum opus, nullum uiri munus extaret, quòd totum erat Spiritus ſancti opus, ac munus: tamen, ut
Luc.1. homo apud homines locum uiri teneret, & uiri appellationẽ haberet, Spiritus Dei conſilium fuiſſe in Ioſephi perſona uide-
Matth.1. Lu.3.& 4. mus, qui & uir Marię, & Chriſti pater eſt dictus. ſi ergo in gubernatione Eccleſiæ, ubi opus Dei & hominis ſimul extat, dicamus ab ipſo Chriſto inſtitutum fuiſſe, ut, quod hominis eſt, per hominem gubernetur: quid magis cõſentaneum Spiritui eius dicere poſſumus? talis uero fuit Petrus Eccleſiæ, qualis Ioſeph Mariæ: uel potius, talis Petrus ſponſæ Chriſti, quæ eſt Eccleſia, qualis Ioannes matri Chriſti. ut enim hãc
Ioan.19. Chriſtus moriens in cruce Ioanni commẽdauit, &, quaſi teſtamẽto, eius cuſtodiam reliquit: ſic quidem poſt reſurrectionem a mortuis, cum corporis ſui præſentiam ho

minibus

Digitized by Google

minibus eſſet ſubtracturus, Petro, quaſi ſub forma uerborum teſtamenti, Eccleſiæ ſuæ cuſtodiam commendauit, cum diceret: Petre, ſi me amas plus his, paſce oues meas. Hæc uero ita ſe habere, cum multa Scripturæ loca, tum uero, optima ipſius Scripturę interpres, Dei prouidentia in euentu & ſucceſſu rerum ſeſe oſtendens, maxime confirmat. Ioan. 21.

QVAESTIO XXIIII.

QVIBVS tandem Scripturæ uerbis, uel argumentis oſtendi poteſt, Chriſtum uicarias ſuas partes Petro dediſſe?

RESPONSIO.

PLVRIMIS quidem: nos uero, qui, quantum poſſumus, breuitati nunc ſtudemus, & ut, quam minimum fieri poſsit, ab eo, quod primum nobis propoſuimus, diſcedamus; quod erat, ut notas potius rerum, quàm explicatiorem doctrinam aliquam, ſcriberemus; tribus illis locis contenti erimus, in quibus unici paſtoris animarum noſtrarum Chriſti, Dei, & hominis, tres partes expreſſas, omneſq; uni Petro commendatas agnoſcimus.

QVAESTIO XXV.

QVAENAM ſunt tres illæ partes?

Digitized by Google

RESPONSIO.

PRIMAE quidem, ut, quorum paſtor futurus eſſet, eorum ſimul eſſet pater: talis enim paſtor fuit Chriſtus, primum ſcilicet pater, deinde paſtor: qualis uero pater fuerit Chriſtus, declarat Eſaias, cum, multa enumerans honoris eius nomina, patrem illum uocat futuri ſæculi: quòd uidelicet principium, & generator futurus eſſet illorum, quos hæredes regni cæleſtis fore diuina prouidentia inſtituerat. Similem honorem & poteſtatem Chriſtus Petro dedit, cum principium fecit noui & cæleſtis populi: de quo dicit Propheta in perſona Dei & Chriſti: Formabo mihi populũ, qui laudem meã annuntiet. Principium uero tum fecit noui populi, & quaſi patrem creauit, cum ei dixit; Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiã meam. dixit enim Chriſtus Simoni Barionæ; Tu es Petrus, atque hic ſtatim factus eſt Petrus, & prima petra in fundamẽto Eccleſiæ poſita, ſuper quam Eccleſia ædificaretur. ędificatio autem Eccleſiæ nihil aliud eſt, quàm multitudo filiorum Eccleſiæ, eiuſdem fidei conſenſu congregata, non confuſa, ſed ordinata, tanquam ciuitas quædã ſub unius principatus forma. in ædificatione enim forma

Eſa. 9

Eſa. 43.

Matth. 16

Digitized by Google

ma ſignificatur. petræ uero nomen materiam ſignificat, non quamuis, ſed ſolidã, & duraturam, ſuper quam quidquid ædificatum ſit, etiam contra uim, atque impetum fluminum, & uentorũ perdurare poſſit. quo nomine ſignificatur, duraturi populi eum futurum patrem; id quod ſatis declarat uerbum promiſsionis, quod ſubiungit Chriſtus, Eccleſiæ ſuperædificatæ ſtabilitatem oſtendens, Et portæ Inferi non præualebunt aduerſus eam; quemadmodũ quidem præualuerunt contra eũ, qui principium, & pater terrenæ generationis fuit Gen. 2. qui cum non ex petra, ſed e luto factus eſſet, ne primum quidem impetum uentorũ per Inferorum portas irruentium ſuſtinere potuit; uerum ſtatim cum uniuerſa ſua prole, & generatione cecidit. At non talis Petrus, qui ex petra exciſus fuit, nõ ex Gen. 3. luto factus, & ideo in petra ipſe manens, & in petra primum fundatus, populi in omne tempus duraturi principium eſt factus. Qua in re quo pacto Chriſti perſonam referat, etſi ſatis quidẽ per ſe patere poteſt; clariora tamen erunt omnia, ſi ut Petrum uidemus nomen petræ in fundamento poſitæ commune cum Chriſto habere, eiusq; perſonam referre, ſeu patrem futuri ſæculi, ſic in modo etiam generandi filios futu-

ri ſæculi eundem cum Chriſto eiuſdem uirtutis participem uideamus.

QVAESTIO XXVI.

QVO MODO dicis functum eſſe Petrum uicariis Chriſti partibus in generatione noui populi?

RESPONSIO.

EO quidem modo, quem Chriſtus ipſe oſtendit iis uerbis, quæ ei dixit, cum illum primam petram faceret, ſuper quam Eccleſia ædificaretur, tanquam multitudinem filiorum oſtendens, quorum ipſe pater futurus eſſet, in uirtute non ſua, ſed
Dan.2. primę petræ, quæ exciſa eſt de monte ſine manibus, & patris futuri ſęculi. hæc uero ſunt Chriſti uerba ad illum: Et tibi dabo
Matth.16. claues regni cælorum: &, quidquid ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cęlis: &, quidquid ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cælis. Quæ omnia pertinent ad facultatem, & modum generandi nouos filios, qui regni cælorum ciues, & heredes eſſent futuri. per poteſtatem enim
1.Cor.14. ſoluendi, & ligandi hoc fit. qua nimirum poteſtate fretus Paulus Apoſtolus, ad Corinthios ſcribit: Etſi multos pædagogos habetis, tamen non multos patres. ego enim

Digitized by Google

enim uos per Euangelium genui. Verum ante eum Petrus & genitus ipſe eſt, & alios genuit, tanquam prima petra factus, & pater uniuerſi generis hominum, qui in noua generatione numeratur. licet enim Paulus ſcribat, ſibi creditum fuiſſe Euangelium pręputij, ſicut Petro circūciſionis: Gal. 2 Qui enim, inquit, operatus eſt Petro in Apoſtolatum circūciſionis, operatus eſt mihi inter gentes: tamen non Paulus primus genuit gentes in uerbo, ſed ante eum Petrus, ut uerba ipſius Petri teſtantur in Actis, cum ait: Viri fratres, ſcitis, quia Act. 15 elegit Deus a temporibus antiquis per os meum audire gentes uerbum Dei. Primas ergo partes ſuas Petro Chriſtum dediſſe, ut eſſet loco primę petræ in ipſo Chriſto poſitæ, qui eſt ſolida petra, & fundamentum cæleſtis ædificij, eidemq; uirtutem etiā dediſſe, ut pater eſſet futuræ cæleſtis ſobolis, ex his ſatis conſtare poteſt.

QVAESTIO XXVII.

QVAENAM ſunt ſecundę partes patris, & paſtoris?

RESPONSIO.

VT filios, & gregem conſeruet, eosq; a malo tueatur: quas partes in oratione

Digitized by Google

ſua ad patrem Chriſtus oſtendit ſe impleſ-
Ioan. 17. ſe, cum ait: Ego ſeruaui eos in nomine tuo; quos dediſti mihi, ego cuſtodiui; & nemo ex illis perijt, niſi filius perditionis. Hanc uero Poteſtatem Petro, tanquam ſuo Vicario, ſe dediſſe, ſignificauit tunc, cum, pręſentibus etiam ceteris Apoſtolis,
Luc. 22. de eo loquens, quod omnibus uſu uenturum eſſet, ut a Satana tanquam triticum cribrarentur, unum tamen Petrum appellans dixit: Simon, ecce Satan expetiuit, ut uos cribraret, tanquam triticum. ego autem rogaui pro te, ut non deficiat fides tua. tu uero conuerſus, aliquando confirma fratres tuos. Quibus uerbis aperte Chriſtus oſtendit, ut ſuperioribus uerbis patrem eum fecerat, ita nunc eundem a ſe tutorem, & defenſorem factum eſſe.

QVAESTIO XXVIII.

QVAENAM ſunt tertiæ partes patris, & paſtoris?

RESPONSIO.

VT in lucem iam editos, & a malo defenſos, bono etiam augeat, ſalutariq; cibo paſcat. has item partes Chriſtum Petro dediſſe, uel maxime ex eo liquet, quod Chriſtus paulo ante ſuum ad cælum aſcen-

ſum

ſum dixit, cum iam corporis ſui præſentiã gregi ſuo ſubtracturus eſſet, atque oportuniſsimum uideretur de perſona Vicarij ſententiam ſuam apertis uerbis declarare. nã tum quidem, ut apud Ioannem eſt ſcriptum, cum ſimul adeſſent ceteri Apoſtoli, & diſcipuli, quaſi Petrum e medio illorum ſeuocans, accepta ab eo confeſsione amoris. ſic ipſum eſt allocutus: Si me amas plus his, paſce agnos meos. nec uero ſemel hoc dixit, ſed ter, eadem confeſſione reddita, per hunc amorem, tanquam ſi teſtamento heredem ſui paſtoralis officij relinqueret obteſtatus eſt, & dixit: Si me amas, paſce agnos meos: &, quaſi non ſatis apertis uerbis uniuerſum gregem ipſi Petro cõmendaſſet, ꝙ ei tantum agnos cõmendaſſet, qui iuniores eſſent, adiungit, Paſce oues meas. Licet autem hæc, quæ Petro dicuntur, ad ceteros etiam paſtores omnes pertineant, tamen uoluiſſe Chriſtum hæc omnia in eo uno, tanquam in Vicario capite, conſpicua eſſe, ut per eum in reliquos deriuarentur, primum quidem oſtendit adoptio nominis, qua primo loco utuntur, qui heredes, & ſucceſſores eligũt. Chriſtus.n. Cephæ nomen, quod interpretatum eſt Petrus, Simoni prius uocato impoſuit. petræ autem nomen ipſi Chriſto in diuinis litteris

Ioan. 21.

Ioan. 1.
1. Cor. 10.

litteris tribui conſtat: deinde, quæ huic nomini auctoritas eſt coniuncta, ea utendi facultatem illi dedit, cum fratres eius
Luc. 22. fidei confirmandos commendauit, ut eos
Ioan. 21. ab inſidiis Satanæ tutaretur; cum oues pręterea, & agnos uniuerſum ſuum gregem eiuſdem fidei, & amori tradidit, ut liberatum ab inſidijs inimici bono & ſalutari cibo paſceret. Hæc uero apud eos, qui nimium contentioſi non ſint, ſatis eſſe poſſunt, quæ uicarias Christi partes in terris Petro in uniuerſum gregem ab ipſo Chri-
Act. 12. 16 ſto datas declarant; præſertim cum etiam rerum experientia poſt Chriſti ad cælum aſcenſum oſtenderit, hanc Petrum uicariā illius poteſtatem cum in Concilijs, tum in uniuerſum ipſum gregem exercuiſſe.

QVAESTIO XXIX.

An ullum generale Concilium, Petro adhuc uiuo, eſt celebratum?

RESPONSIO.

Et maximum quidem, in quo has tres ſimul, patris, tutoris, & paſtoris, partes Petrum, Chriſti perſonam gerentem, exercuiſſe conſtat.

QVAESTIO XXX.

An non temporibus Conſtantini primum cœpta eſſe Concilia generalia, hiſto

riæ

rię omnes prodiderunt, quorum primum tradunt fuiſſe Nicenum?

RESPONSIO.

Tradvnt quidem Nicenũ fuiſſe omnium primum, quia Reges, & populi, de quibus Propheta tam acerbe conqueritur, Quare fremuerunt gentes, & populi meditati ſunt inania? aſtiterunt Reges terræ, & Principes conuenerunt in unum aduerſus Dominum, & aduerſus Chriſtum eius: tum primum, relicto hoc conſilio, quod erat conſilium malignantium, libenter ſe audire oſtenderunt Prophetæ uerba, quibus eos eodem loco ſic admonet: Et nunc Reges intelligite: erudimini, qui iudicatis terram: ſeruite Domino in timore, & exultate ei cum tremore: oſculamini filium, ne quando iraſcatur dominus, & pereatis de uia iuſta. Quia ergo Conſtantinus primus non ſolum hanc diſciplinam apprehendit, ut oſcularetur filium, & ſeruiret Deo in timore, & exultatione; ſed in oculis omnium gentium Concilium coegit pro gloria filij contra eos, qui conſpirauerant aduerſus Dominum, & aduerſus Chriſtum eius: ſecumq; populos, & nationes, quæ laudem Domino annũtiarent, primus adduxit: ideo hoc Concilium, cui interfuit ipſe

Pſal. 2.

ris uerſaretur, egiſſe; primas, ut eos quaſi pater procrearet; ſecundas, ut in lucem editos a malo tueretur, atque ſeruaret; tertias, ut bono, & ſalutari cibo aleret. Has item omnes partes a Petro, Chriſti Vicario, impletas fuiſſe, ex iis, quæ ipſe in hoc Concilio dixit, facile colligimus: cuius hæc ſunt uerba in Actis Apoſtolorũ: Act.15. Viri fratres, uos ſcitis, quia ab antiquis diebus Deus in uobis elegit, per os meum audire gentes uerbum Euangelij, & credere. Hinc apparet, quo modo primas partes, ac primum illud munus patris, & paſtoris impleuerit, quod ante ei promiſerat Chriſtus, cum diceret: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam. per os enim eius elegit Deus gentes audire uerbum fidei, per quod in Chriſto regenerarentur. id quod magis etiam explicat, cum adiungit: Et, qui nouit corda, Deus teſtimonium perhibuit, dans illis Spiritum ſanctum, ſicut & nobis: & nihil diſcreuit inter nos, & illos, fide purificans corda eorum. qua de re ait Iacobus Apoſtolus: Voluntarie enim nos genuit uerbo ueritatis, ut ſimus initium aliquod creaturæ eius. Et Paulus ſacramentum illud, per quod in Chriſto renaſcimur, uocat lauacrum regenerationis, ubi inquit:

Matth.16

Iac.1.

Cum

Digitized by Google

Tit. 3 Cum autem benignitas, & humanitas apparuit Saluatoris noſtri Dei, non ex operibus iuſtitiæ, quæ fecimus nos, ſed ſecundum ſuam miſericordiam ſaluos nos fecit per lauacrum regenerationis, ac renouationis Spiritus ſancti, quem effudit in nos abunde per Ieſum Chriſtum, ſaluatorem noſtrum, ut, iuſtificati gratia, ipſius heredes ſimus ſecundum ſpem uitę æternę. Hic uero totus explicatur regenerationis modus, quem Petrus in ſuo uerbi miniſterio primus expreſsit. Secundæ erant partes, ut confirmaret, ac tueretur fratres, & filios, quos Satanas expetiuerat cribrare, &
Luc. 22. iam inceperat; non quidem cribrare, ut purgaret; (hoc enim fecit Petrus) ſed ut triticum, cum palea admixtum, cribrando, ac uentilando perderet. legem enim cum uerbo Euangelij admiſcuit, tanquam paleas cum tritico: quæ quaſi in cribro ſimul poſita ſeparat, ac purgat Petrus, cum
Act. 15. ait: Nunc autem, quid tentatis Deum imponere iugum ſuper ceruices diſcipulorũ, quod neque nos, neque patres noſtri portare potuimus? & ſic oues defendit a noxio Satanæ pabulo. Tertias uero partes explet, ſalutare illis proponens pabulum, & in optima eas paſcua deducens, cum, reiectis cæremoniis, quæ legis palea erat,

ait:

Digitized by Google

ait: Per gratiam Domini noſtri, Ieſu Chriſti, credimus ſaluari, quemadmodum & illi. In hac igitur fidei, per quam ſaluamur, explicatione agnos ſimul, qui ex gentibus erant, & oues Iſrael coniunxit, & ſalutari cibo utroſque pauit: quæ dum faceret, patris ſimul, & paſtoris partes egit: quæ ſunt uicariæ partes, quas a Chriſto acceperat.

QVAESTIO XXXII.

An hoc Concilium generale dici poteſt, in quo una tantum Iudæorum natio interfuit, nulli autem ex gentibus? nec.n. legimus, huic Concilio interfuiſſe quenquam alium, præter Apoſtolos, & ſeniores, qui erant Hieroſolymis: qui omnes ex Iudęorum natione fuerunt.

RESPONSIO.

At uero, cum Legatos Eccleſiarum gentium interfuiſſe conſtet (tales enim fuerunt Paulus, & Barnabas, qui ab Eccleſiis gentium ad Apoſtolos, & ſeniores Hieroſolymam miſsi erant) cum etiam ipſi Apoſtoli intereſſent, quos Chriſtus Principes paſtores in omnes terras conſtituerat, ſic eos dimittens, Ite, & prædicate Euangelium omni creaturæ: cum ad componendas controuerſias illas, quæ de fide & lege Marc. 16.

exortæ

Digitized by Google

exortæ fuerant, Concilium illud coactum eſſet; eaque in eo tractarentur, quæ ad uniuerſæ Eccleſię pacem pertinerent: cum denique munus decidendi omnes controuerſias ille obtineret, cui uicarias ſuas partes in uniuerſum gregem Chriſtus dederat: merito quidem generale hoc Concilium dici poteſt, & primum: quia in hoc primum conſultandi cauſa de iis, quæ ad uniuerſum corpus Eccleſiæ pertinerent, Principes Eccleſiæ paſtores conuenerunt.

QVAESTIO XXXIII.

An hoc Concilium, ut tempore, ſic etiam auctoritate primũ fuit, & dignitate?

RESPONSIO.

Fvit ſane, idque duplici de cauſa, primum quidem propter dignitatem eorum, qui interfuerunt, qui iidem fuere, quorum beati oculi uiderunt, & aures audierunt; quæ multi Reges, & Prophetæ, cum id maxime deſiderarent, non uiderant, nec audierant. audierunt uero, & uiderunt in uerbis, & in perfectiſsimo exemplo unici illius paſtoris, ad ſalutem omnium gẽtium promiſsi, omnia, quæ ad regendum gregem Dei pertinebant; a quo & mãdatum, ut eius exemplum in paſcẽdo ſequerentur,

Luc.10.

& uirtutem

& uirtutem ex alto, ut ſequi poſſent, acceperant. Auctoritate ergo præſtitit omnibus hoc Concilium propter dignitatem perſonarum, quæ illi hanc dignitatem attulerunt, ut eſſet quaſi typus, & forma omnium Conciliorum; quò ſcilicet reſpicientes qui deinceps Concilia celebraturi eſſent, omnia, quæ uel ad eos aliquo modo pertinerent, qui in Concilijs præeſſe, & intereſſe debent, uel etiam admodum decidendi omnes controuerſias, quæ materiã Concilijs celebrandis dare ſolent, tãquam in archetypo, ut rite & ordine celebrari poſſent, perſpicerent.

QVAESTIO XXXIIII.

QVO pacto, tanquam in archetypo, in hoc Concilio Hieroſolymitano cernũtur ea, quę ad perſonas pertinent eorum, qui in ceteris Conciliis intereſſe ſolent?

RESPONSIO.

HAEC plane intelligemus, ſi diligentius aduerterimus, quænam perſonæ illæ fuerunt, quas in hoc Concilio interfuiſſe, & ſententias dixiſſe, memoriæ proditum eſt. ſunt autem in quadruplici, ut uidetur, genere, quæ tamẽ omnes unum genus efficiũt diſpenſatorum myſteriorum Dei.

Digitized by Google

primùm enim genus conſtituit perſona Petri, alterum Pauli, & Barnabæ, tertium Iacobi: quartum uero genus intelligo eos facere, qui generatim nominantur ſeniores.

QVAESTIO XXXV.

An ſic omnes perſonæ comprehenſæ ſunt ſaltem in genere, quæ huic Concilio interfuerunt?

RESPONSIO.

Minime quidem omnes. nec enim Principem perſonam nominauimus, quæ eadem eſt, quæ uirtutem, & robur ceteris omnibus dat. illi enim ſunt tantum miniſtri, quos modo diximus: qui uero omnibus præeſt, is Principem perſonam, non miniſtri, agit. eſt porro idem, cuius nomine Concilium uocatur, & cuius nominis auctoritate addita, decreta Conciliorum rata habentur. hic ſane eſt Spiritus ſanctus, qui idē eſt Spiritus Chriſti, & Spiritus Dei patris; cuius organa ſunt reliqui oēs, qui præſunt in Concilijs, cum rite fiunt.

QVAESTIO XXXVI.

Qvo modo inter ſe diſtinguuntur ceteræ perſonę, quas in quadruplici genere poſuiſti,

Digitized by Google

poſuiſti, in quibus primam numeraſti perſonam Petri? quid uero tandem in perſona Petri uidemus, quod in reliquis non uideamus?

RESPONSIO.

Hoc ſane primum, quod proprium eſt eius, qui primas partes in Concilijs tenet; ut finem imponat controuerſijs, easq; dirimat; ut concludat, & auctoritate ſua dimittat Concilium. quæ omnia ex uerbis Scripturæ uidemus in illo Cōcilio Petrum feciſſe. ſic.n. eſt ſcriptum: Cum autem magna conquiſitio fieret. quæ uerba ſignificāt, magnam primum altercationem de ijs, quæ decidenda eſſent, in Concilio extitiſſe: quam Petrus ſic repreſſit, ut uerba, quæ ſequuntur, oſtendunt: Surgens autem Petrus dixit ad eos: Viri fratres &c. quę cum dicit, ſententiam Concilij, & ſententiā Spiritus Chriſti primus pronuntiat, atq; cōcludit. hoc autē uidemus in perſona Petri, quod in ceteris nō uidemus. Secundo loco uidemus in eodem uicariam poteſtatem, & curā quādam præcipuam utriuſque populi. nam cū ii, qui ex circūciſione erant, iis, qui ex gē tibus credidiſſent, ut eadē fides cōis ſecum erat, ſic quoq; idem legis onus cōe eſſe uellent; ille, tanquā iudex, & paſtor utriuſq; po Act.15.

Digitized by Google

puli, qui iam unus eſſet factus, iugum legis ſic ab utriſque detraxit, ut eius ſententiæ in hoc reſiſtentes magna uerborum auctoritate deterruerit, cum eos grauiter increpans ſic ait: Quid tentatis imponere iugum &c. quibus uerbis ſeuere Chriſti uicarium oſtendit: qui uenit ut cæremonias, graue legis iugum a ſuis tolleret, ac pro eo ſuum leue, & ſuaue eiſdem imponeret. Auctoritatem uero, quam ei Spiritus Chriſti dederat, ualuiſſe in hac cauſa, illud maxime indicat, quòd nemo auſus fuit in Cõcilio ſe ei opponere, ſed, ut eſt in Actis, Petri ſententia pronuntiata, tacuit omnis multitudo: cum tamen conſtet, in illa multitudine fuiſſe Phariſæos aliquot, qui extra Concilium pertinaciſsime cõtrariam ſemper ſententiam defendiſſent, & hanc oppugnaſſent: uerum illi tum, auctoritate Petri commoti, tacuerunt; qui uero poſtea uerba fecerunt, omnes eius ſentẽtiam approbarunt. cum autem hæc in Petri perſona uidemus, omnium eorum, qui in Petri cathedra ſucceſſerunt, partes in Conciliis uidemus: quę maxime in hoc extare debent, ut controuerſias dirimant; ut grauitatem oneris a populi Dei ceruicibus detrahant; & ut Concilium dimittant; omniaq; auctoritate petrę fidei, in fundamen

to

Digitized by Google

to Eccleſiæ poſitæ, faciant. ſed hoc ad modum decidendi controuerſias pertinet; de quo poſt dicemus. Nunc uero non tam de modo, quàm de perſonis loquimur, quæ intereſſe ſolent in Concilijs; quas omnes iis perſonis, quæ in Hieroſolymitano Concilio interfuerunt, ſignificatas eſſe diximus, & tanquam in archetypo Concilio deſignatas, atque expreſſas.

QVAESTIO XXXVII.

QVID in Pauli, & Barnabæ perſonis animaduertimus, qui ſecundo loco uerba fecerunt in illo Concilio.

RESPONSIO.

IN his quidem eorum perſonam agnoſcimus, quorum eſt referre ad Concilium de iis, quæ pacem Eccleſiarum turbent: quemadmodum illi retulerunt de controuerſijs, quæ fuerant in Eccleſijs gentium excitatæ per eos, qui erant ex circumciſione, ad quas decidendas Concilium eſt congregatum. horum autem oratione uidemus ſignificatum eſſe officium eorum omnium, qui pro pace Eccleſiarum ad Concilium mittuntur. quorum partes ſunt, ut tam opus Satanæ, quod totum in fidei puritate tollenda uerſatur, quàm opus Dei

Digitized by Google

ad eandem confirmandam exponant, demonſtrentq;,quantum fieri poſſit, ea, quæ ipſi re ipſa de gratia Dei ad confirmandum robur fidei ſunt experti in illis Eccleſijs, a quibus ſunt miſſi: quemadmodum Paulus, & Barnabas miraculis per ipſos editis fidem & ſententiam Petri confirmarunt. huc enim pertinet omnis eorum oratio, ut ſignis, miraculis, atq; operibus confirment, eam eſſe Dei uoluntatem, & ueritatem inflexibilem, quam Petri fides propoſuit. Horum autem uerbis, per opera confirmantibus doctrinam fidei a Petro expoſitam, ſuccedit oratio Iacobi, qui eādem confirmat per Scripturas: in Iacobi uero perſona ſignificari intelligimus perſonam ſingulorū Epiſcoporū, quibus certæ Eccleſię ſunt cō mendatæ; quorū officiū in Cōcilijs per ipſam Iacobi orationē ſatis etiā ſignificatur.

QVAESTIO XXXVIII.

Qvid tandem extat in Iacobi perſona, quod ad Epiſcoporum, qui ſingulis pręſunt Eccleſijs, perſonam, & officium in Cōcilijs declarandum pertineat?

RESPONSIO.

Hoc primum, ut Petri doctrinam de fide confirment, quemadmodum Iacobus fecit.

Digitized by Google

cit: hoc.n.cōmune omnium, & ſingulorum Epiſcoporum eſſe debet: deinde, ſi priuatæ eorum Eccleſiæ aliquid uel conſuetudine, uel lege receperint, quod nō aduerſetur ſinceritati doctrinæ fidei, uerum eiuſmodi eſſe uideatur, ut, eo ſublato, periculum ſit, ne caritatis uinculum rumpatur. hoc quidem ut quiſq; in ſua Eccleſia experitur, ſic proponere poterit, quemadmodum Iacobus fecit: qui cū Hieroſolymorum eſſet Epiſcopus, quæ ciuitas ex gente circumciſionis tota conſtabat; licet, quod ad ipſam ueritatem pertinebat, abunde, idq; per Scripturas, declaraſſet, per fidem Chriſti legis iugū ab iis, qui Chriſti fidem acceperant, excuſſum fuiſſe; & in hoc Petri ſententiam confirmaſſet; tamen, quia uidebat, ſi gentes hac libertate in omnibus uterentur, ut nulla ab eis ratio ueteris Iudęorum cōſuetudinis haberetur, quibus cum fide iam coniuncti erant, caritatem inter eos firmam manere non poſſe, ſed ſuas potius oues per cōtēptionem moris ſui ſcandalū paſſuras, hoc ad Conciliū retulit, ut, quæ ex antiquis eorum moribus, ſalua fidei doctrina, ad retinendam pacem, donec magis adoleſceret fides, obſeruari poſſent, ea ab utroq; populo obſeruarent. qua in re nec ab ipſo Petro, nec a reliquo Cōcilio repulſam tulit; uerū

in hanc ſententiam decretum, ipſo Spiritu ſancto dictante, ſuffragijs omnium eſt factum, ut nihil ultra oneris gentibus imponeretur, niſi ut abſtinerent ab iis, quæ immolarentur idolis a ſuffocato, & ſanguine, itemq; a fornicatione. hoc uero onus erat caritatis, non fidei onus; quod quale ſit, & quo pacto hæc diſtinguantur, poſtea, ut ſpero, explicabimus. Nunc in eo uerſamur, ut ex perſonarum diuerſitate, quæ ius dicendi ſententias, decernendi, ac iudicandi in illo Concilio Hieroſolymitano habuerunt, quod archetypum, exemplúq; reliquorum omnium Conciliorum fuiſſe intelligimus, ſcrutemur, ad quos maxime pertineat in ceteris Concilijs eodem iure uti. Huc autem quærendo peruenimus, ut intelligamus corpus ipſum Concilij ex illis conſtare, qui curam gregis habent: ut in exemplo Petri, Apoſtolorum, ac ſeniorum uidemus, qui in hoc Hieroſolymitano Concilio interfuerunt. Licet autem, quod ad munus prædicandi uerbi attinet, par auctoritas, & eadem mandata omnibus Apoſtolis a Chriſto data eſſe uideantur, cum illis dixit; Ite in mundum uniuerſum; prędicate Euangelium omni creaturæ: tamen in hoc Concilio, in quo Petrus ipſius Chriſti uices geſſit, ceteri Apoſtoli

Marc. 16.

eorum

eorum potius perſonam referunt, qui in partem ſolicitudinis ſunt uocati, quàm eorum, quibus una cum Petro per orbem prædicandi Euangelij cura eſt commendata. tales autem poſterioribus ſæculis agnoſcimus fuiſſe, & nunc eſſe, primates Archiepiſcopos, Epiſcopos, Abbates. Quas uero Petri uidemus primas partes fuiſſe, ut doctrinam fidei ante omnia explicaret, quę explicatio tanquam fundamentum eſſet ad diſſoluendas omnes controuerſias, has dicimus eſſe præcipuas partes Romanorum Pontificum, qui in Petri locum ſucceſſere, in omnibus Concilijs, ut ante omnia, & contra omnes procellas controuerſiarum, fidei Petri explicationem proponant, atque opponant; ceterorum uero omnium, qui in Concilijs interſunt, ut hanc fidem non ſolum probent, ſed omnibus argumentis confirment. Hoc autem fundamento conſenſus in una fide iacto, tum quidem, ſi quæ ſint in ſingularum Eccleſiarum moribus, uel antiqua conſuetudine, uel lege introducta, quæ etſi non uſquequaque nudã illam fidei ſinceritatem referant, modo tamen ei non repugnent, tum nec ſe difficilẽ prębere debet is, qui Petri locum tenet, in aſſentiendo infirmitati gregis, donec fides magis adoleſcat: nec tacere debent, qui in

ſingulis

Digitized by Google

ſingulis Eccleſijs præſunt, infirmitates gregis ſui, ſed in Concilio proponere. cuius rei exemplum in Petri, & Iacobi perſonis, ac ſententijs, atq; in ipſo Concilij decreto habemus. Sed hæc magis pertinent ad modum componendi controuerſias: de quo nunc, quoniam de perſonis ſatis dictum uidetur, quærendo inueſtigare conabimur.

QVAESTIO XL.

QVA ratione, & uia uſi ſunt, qui in Cõcilio Hieroſolymitano præfuerunt, ad cõponendas controuerſias? ex illius.n. Concilii exemplo dixiſti modum elici poſſe omnium diſſenſionum, quæ ad religionem pertinent, ſedandarum.

RESPONSIO.

HOC quidem facilius intelligemus, ſi, quo auctore controuerſiæ in Eccleſiam irrepſerint antea, ac perpetuo irrepant, dixerimus. hunc autẽ Chriſtus oſtendit, cũ præ-
Matth. 13. uidens, ac prędicens zizania, quæ inimicus homo ſuperſeminaturus eſſet in agro Eccleſiæ ſuæ, tritico prius ab optimo agricola ſato, eum ipſum, cui curã Eccleſiæ relictu-
Luc. 22. rus erat, ſic alloquitur: Simon, ecce Satanas expetiuit uos, ut cribraret ſicut triticũ. Satana ergo impulſore intelligimus omnes in

Eccle-

Digitized by Google

Eccleſiā introduci controuerſias: quas qui dem tollendi modum unū futurū Chriſtus ipſe ſignificauit, illum ſcilicet, cum ſtatim ſubiicit, Ego autē rogaui pro te, (Petrū appellans) ut non deficiat fides tua: & tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos. Vnū hunc modū oſtendit Chriſtus diſſoluēdi omnes controuerſias, nempe unā illā Petri fidem, oratione ſua ad patrem nixam, ac roboratam. & ſane hoc ipſo modo uidemus Cōcilium hoc Hieroſolymitanū uſum in maxima omnium controuerſia tollēda.

QVAESTIO XLI.

QVO pacto per hanc Petri fidem in illo Concilio ſedatæ ſunt controuerſiæ, ut ex eodem, quid in ceteris Conciliis fieri debeat, in quibus de componendis controuerſiis agitur, exemplum capi poſsit.

RESPONSIO.

HOC, ut prorſus intelligamus, quēadmodū iam ex Chriſti uerbis auctorē omnis diſcordiæ, & cōtrouerſiæ cognouimus, ita, quidnam ſit, quod controuerſas cauſas faciat inter homines, ex cōi hominum ſenſu inueſtigandū eſſe. hoc uero cōſtat inter omnes, qui cōtēdūt: quicunq; auctor fuerit cōtētionis, eū ſemper hāc cōtēdendi cauſam prę-

præſeferre, quod ſibi ab eo, quocum contendit, aliquid ſit detractum, quod uel ad honorem, uel ad commodum ipſius pertineat, uel denique quod ei aliquo modo carum ſit, aut iucundum; ob idq; contendere, ut ſibi ſatisfiat in eo, quod ita eſt detractum. hinc omnium controuerſiarum cum in religione, tum in rebus ciuilibus cauſas, originemq; duci, communis uita ſatis docet. nam qui religionis cauſa contendit, is ſemper aliquid de honore Dei, & pietate detractum ab eo, quocum contendit, arguit: qui rerum ciuilium cauſa, ob honorem, uel commodum ſibi detractum, litem ſe intendere præſefert, uel ob utrunque, aut denique ob id, quod quoquo modo carũ, gratum ue habeat: finem uero contentionis apud homines non malignos (cum malignis enim fruſtra quæritur pax) tum fore, cum ea, quæ ablata iudicantur, integra reſtituuntur. Hoc omnium controuerſiarum fundamento patefacto, ad illam cõtrouerſiam conſiderandam reuertamur, quæ compoſita eſt in Concilio Hieroſolymitano; ex cuius compoſitione exemplũ reliquas omnes componendi, quæ in Eccleſia naſcuntur, capi poſſe diximus. Videamus autem primum eius originem: quã facile intelligemus, ſi prius perſonas eorum

Digitized by Google

rum cognouerimus, qui eius excitandæ auctores fuere. ſimul enim intelligemus, quęnam erat controuerſia. de iis autem, a quibus illa excitata eſt, ita ſcriptum eſt in Actis: Surrexerunt autem quidam de hære ſi Phariſæorum, qui crediderunt, dicẽtes, Quia oportet circumcidi eos, (populum gentilem intelligentes) qui fidem receperant; præcipere quoque eis, ſeruare legem Moyſi. Quales porro fuerint Phariſæi, diuus Paulus in ſua ipſius perſona ſatis explicat, cum, ad Regem Agrippam uerba faciens, uitæ ſuæ præteritæ rationem reddit in hunc modum: Et quidem uitam meam a iuuentute nouerunt omnes: quoniam ſecundum exactiſſimam ſectam noſtræ religionis uixi Phariſæus. Cur uero exquiſitiſſimam ſectam omnium appellet, in epiſtola ad Galatas, de ſe ipſo etiam loquens, ſic declarat: Audiſtis enim conſeruationem meã aliquando in Iudaiſmo: quoniam ſupra modum perſequebar Eccleſiam Dei, & expugnabam illam, & proficiebam in Iudaiſmo ſupra multos æquales in genere meo abundantius ęmulator exiſtẽs paternarum mearum traditionum. Tales ergo erant apud Iudæos Phariſæi, qui ſeuerius obſeruarent paternas traditiones: ex quibus qui conuerſi fuerant ad fidem, ii, priſtinæ adhuc ſe

Act.15.

Act.26.

Gal.1.

Digitized by Google

ctæ ueſtigiis inſiſtentes, cum uiderent gentes, quæ fidem receperant, legis obſeruatione ſolutas in populo Dei numerari, hic quidem conqueri, & contentiones mouere cœperunt: ob id uero conquerebantur, quòd detrahi in hoc & honori Dei, qui legem dederat, & ſibi ipſis putabant, qui ſe per legem, quòd eam exactius alijs ſeruarent, cum ceteris gentibus, tum etiam gẽti ſuæ præſtare exiſtimabant. Hæc fuit illorum querela: quæ quo modo per Concilium ſublata fuerit, nunc quæramus.

QVAESTIO XLI.

QVO modo per Concilium Hieroſolymitanum de fide, & legis obſeruatione quæſtiones ſublatæ fuere?

RESPONSIO.

VT in ſumma dicam, per uerbum fidei, & caritatis. eodemq; modo apud omnes non malignos omnes omnium temporum controuerſiæ ſedari poſſunt. quod ſic erit apertum, ſi naturam uerbi fidei in Ieſum Chriſtum, filium Dei uiui, primum aliqua ex parte declarauerimus, deinde caritatis.

QVAESTIO XLII.

QVIDNAM eſt in natura uerbi fidei, quod

Digitized by Google

quod ad ſedandas diſcordias pertineat?

RESPONSIO.

Nihil prorſus, ſi loquamur de iis diſcordiis, quas mutuo inter ſe homines exercent. immo contra uidemus, Chriſti fidem prædicatã ſemen diſcordiarũ cũ omni genere hominũ, pacẽ uero cũ Deo ſecũ afferre.

QVAESTIO XLIII.

Qvid tandem ineſt in natura uerbi fidei, quod illud profitenti diſſidium cum omnibus pariat?

RESPONSIO.

Hoc ſcilicet, quod homini omnia auferat, quæcunque humano iudicio uel honorifica, uel cõmoda, uel deniq; quoquo modo grata, aut iucunda eſſe poſſunt. nec uero ſolum externa bona aufert, cuiuſmodi ſunt diuitiæ, honores, amici, propinqui, parentes, ſed legem ipſam Dei, atq; ipſum tãdem hominem a ſe ipſo abſtrahere, ac diuellere profitetur. ſic.n. auctor ipſe fidei palã dixit, cum hominem per fidem ad ſe uocaret: Qui non odio habuerit patrem, & matrem, non eſt me dignus: & qui non reliquerit patrem, & matrem, adhuc autem & animam ſuam, non eſt me dignus. Quæ Luc.14.

cum

cum ita ſint; quid mirum, ſi diſcordiarum ſegetem fidei uerbum ſecum afferat? quid mirum, ſi uniuerſus orbis contra ſinceræ fidei prædicatores omni tempore coniuret? id quod Chriſtus ipſe auctor fidei, cũ diſcipulos ſuos, huius doctrinę magiſtros, in orbem mitteret, illis euenturum prædixit: Et eritis, inquit, odio omnibus hominibus propter nomen meum: nullum excipiens genus hominum. Idemq; naturam huius fidei, quàm apta eſſet ad diſcordias ſuſcitandas, magis explicans, dicit de ſe ipſo, qui cum uerbo fidei uenerat: Nolite arbitrari, quia uenerim pacem mittere in terram. non ueni pacem mittere in terram, ſed gladium. ueni enim ſeparare hominem aduerſus patrem ſuum, & filiam aduerſus matrem ſuam, & nurum aduerſus ſocrum ſuam, & inimici hominis, domeſtici eius. Vt autem ſummatim dicamus, qui ſummas tantum rerum, & argumentorum attingere, non doctrinam aliquam explicare hoc ſcripto aggreſſi ſumus; hoc prorſus ineſſe in natura fidei uidemus, ut ab hominibus ſemper exiſtimata ſit ea omnia euertere, quæ præclariſſima in rerum natura habentur, ut quę, quo magis explicata ſit, hoc magis talis exiſtimetur, ſic ut leges etiam cum humanas, tum diuinas labefactare

Luc.21. Matth.10

Digitized by Google

factare, & quaſi naturam hominum, atque omnes bonos mores, & cõſuetudines abolere, atq; extinguere uideatur: hæc enim omnia obiecta ſunt, & Chriſto, & diſcipulis eius, primis uerbi fidei ſeminatoribus: cum tamen nihil horũ re uera illa ſic euertat, ac tollat, ut non omnia, cuiuſcunq; generis fuerint, bona, propter eam, & per eam amiſſa, uel relicta, multo copioſiore menſura reddat, ac reſtituat: nec enim illos audiendos eſſe ullo modo cēſemus, qui ſic ſolam fidem prædicant, ut pijs caritatis actionibus detrahant; qui ignauis nihil agē di, impigris ad actiones malè agendi occaſionem, & licentiam ſuo peruerſo loquendi modo præbent: quos non tam peruerſè quidem, quàm impiè prædicare fidem exiſtimamus; dum uel parum curare, uel prorſus contemnere leges, & maiorum inſtituta docent. Nec enim, quam prædicabant Apoſtoli, per quam iuſtificantur impij, fides eiuſmodi fuit, ſed quæ per caritatem operatur. Nunquid autem, inquit Apoſtolus, legem per fidem deſtruimus? abſit; ſed ſtatuimus. Quæ ergo legem roborat, quæ lucet, quæ diuitem facit hominem in bonis operibus, quæ deſtructa inſtaurat, hanc fidem illam eſſe dicimus, quæ Ieſum Chriſtum redemptorem recipit.

Gal. 5.
Roma. 3

nec tamen negamus, etiam ex hac quoquō modo prædicata occaſionem ſcandali ſæpe arripi ab hominibus ſui amantibus, quales magna ex parte omnes ſumus. hoc uerò eſt, quod hactenus diximus, fidem prædicatam apud homines, eorum ſcilicet culpa, atque malitia, tumultus potius, quàm pacem initio gignere, & ob hoc ſolum gignere, quòd nemo ſuorum bonorū ſpoliationem libenter audiat, ſed pro ijs omnes libenter pugnent. hoc autem primum eſt in officio fidei, ut hominē humanis bonis ſpoliet, quorum loco diuina poſtea tradit, & hominem tandem in integrum reſtituit. ſed hanc moram non fert hominis ſui amantis impatiens natura, & ideo ad nomen ſpoliationis clamor ſtatim, & tumultus oritur, ad quem ſedandū una duntaxat uia relinquitur, nempe prædicatio caritatis, uerbo fidei coniuncta; quę eadem eſt, per quam Apoſtoli controuerſiā illam magnam de fide, & lege in concilio Hieroſolymitano ſuſtulerunt.

QVAESTIO XLIIII.

QVO tandem modo ſublata fuit illa cōtrouerſia?

RESPON-

Digitized by Google

RESPONSIO.

1 Cum Deo redderetur, quod Deo debitum eſſet, & homini, quod homini. id verò per explicationem verbi fidei, & per decretum caritatis eſt factum.

QUAESTIO XLV.

Quo modo fidei uerbum reddit Deo, quod eſt Dei?

RESPONSIO.

Cum totam ſpem ſalutis in uno Deo patre per unum Ieſum Chriſtum, filiũ eius, ponit. id uerò Petrus tanta ui operationis facit, explicans ſalutis noſtræ fundamentum, ut interponentes legem in partem ſalutis, tentatores Dei appellet, legemq; ipſam onus non ferendum dicat; deniq; illã doctrinam, quæ hoc doceat, non doctrinam ſalutis, ſed euerſionem animarum eſſe concludat. Hoc ergo modo uerbum fidei reddit honorem Deo in Chriſto, & per Chriſtum, cum per fidem in Chriſto totum hominem, quaſi holocauſtum, Deo immolat. Deo autem, & hominibus quod debetur, reddit, cùm legẽ à fide remouens, eam tradit caritati. iniuriã.n.tã Deo, q̃ ho-

Digitized by Google

minibus facit, qui legẽ prorſus ſoluit, præ ſertim cùm, lege ſublata nẽ cõmercium q-dẽ homini cum hoïe eſſe poſſit; In lege autem ſuam deus gratiam coràm hominibus lucere uelit: maiorem uerò iniuriam facit cum Deo, tum hominibus, qui legi iuſtificationem tribuit, cũ ſibi huius gloriam Chriſtus ſine lege uindicet, onuſq; intolerabile hominibus imponitur, cùm lex ſua propria uirtute in partem ſalutis cum fide ſe immiſcet. & ideo, ut Dei patris honori in Chriſto, & hominum ſaluti, & conſolationi, atq; imbecillitati ad ferendum tãtum onus conſulatur, legis iugum à fide ad caritatẽ tranſfertur, cùm caritate uerò cõiuncta lex, iam non iugum graue, ſed ſuaue eſt. & ſic omnibus, quod debetur, facile redditur, omneſq; controuerſiarum cauſæ tolluntur, quemadmodum in illo Concilio Hieroſolymitano factum uidemus, in quo hoc uidemus, cum lex à fide remota caritati traderetur, tantum abfuiſſe, ut illa ab ijs negligeretur, quibus ſic eſt tradita, ut ad minutiſſima quæq; legis obſeruanda idem promptos ſe oſtenderint. id quod decretum illud communi omnium conſenſu factum de abſtinendo à ſuffocato, & ſanguine; & idolorhitis: quę minima erant in lege, maximè declarat: per illud autem, quod ex caritate factum eſt,

de-

decretum, omnis ſcandali materia eſt ſublata, & quæ Dei erant, Deo, & quæ hominum, hominibus reddita. Si uero hæc, quia breuius, ideo obſcurius ſint dicta, quæramus iterum de iiſdem.

QVAESTIO XLVI.

QVID eſt, quod dicis, legem, quæ omnia noſtra opera complectitur, in parte fidei, per quam pacem habemus apud Deum, minimè ponendam, ſed caritati totam ſubiiciendam? quo modo hæc intelliguntur?

RESPONSIO.

HOC quidem modo ab omnibus intelligentur, ſi unuſquiſque ſuum ad ſalutem ingreſſum, qui eſt ingreſſus ad Deum patrem, & ad Ieſum Chriſtum, primùm conſideret; deinde egreſſum ad homines propter ſalutem aliorum. illum enim efficit fides aſcendens, hunc caritas deſcendens, quæ à uera fide proficiſcitur, & cum ea, ſi tamen ſit, coniuncta eſt. itaque deſcenſus ad homines propter eorum ſalutem, eſt caritatis effectus, ſicut aſcenſus ad Deum fidei. accedentem enim ad Deum oportet credere. eiuſmodi ſanè ingreſſum, & egreſſum uidetur ſignificaſſe Chriſtus, cum dicit, ſe oſtium eſſe, per quem qui introierit, ſaluabitur, & in-

Ioan. 12. & 10 gredietur,& egredietur,& paſcua inueniet.

QVAESTIO XLVII.

QVALEM dicis eſſe ingreſſum per fidem ad Chriſtum? quo modo autem in hoc ingreſſu excutitur iugum legis?

RESPONSIO.

Eo ſane modo, quo homines ſolent uitam ipſam per fidem excutere. ſimul enim cum uita excutitur iugum legis, quandoquidē lex non dominatur in homine, niſi quàm
Rom. 7 diu uiuit. quòd ſi mortuus fuerit, ſolutus eſt à legis iugo, nos autem per fidem in baptiſmo ſimul cũ Chriſto morimur. Quicunque enim, ait Apoſtolus, in Chriſtum Ieſum ba-
Rom. ptizati ſumus, in mortem ipſius baptizati ſumus. conſepulti enim ſumus cum illo per baptiſmum in mortem &c. quocirca fides per mortem ingreditur ad uitam, & ſic per amiſſionem omnium, quæ in uita honorifica, utilia, aut iucunda eſſe poſſunt, ea tamen ſpe, ut uita nobis reddatur in Chriſto melioribus bonis affluens. talem enim Chriſtus uitam promittit quærentibus eam in ipſo, & ſuam relinquentibus. uerùm hoc nimis durum iter naturæ hominis uidetur. quamuis enim, uitam feliciorem aſſequi, nobis

ſem-

Digitized by Google

ſemper ſit in uotis,ſpoliari tamē nolumus, ſed,ut inquit Apoſtolus, ſuperueſtiri. fides uerò totum hominem ſpoliat. Quare hoc iter, naturæ noſtrę non poteſt nō maximè durum uideri, donec Chriſtū ipſum totum amplexetur.quanquam prorſus ne ingredi quidem,nec uerò greſſum Chriſtum uerſus conuertere quiſquam poterit, niſi Chriſti Spiritum in ſe ante habuerit,qui greſſus moderetur,& moueat.Verùm in principio,qui à Dei Spiritu mouetur, tanquam infantulus neſcit à quo portetur, ſicut Scriptura dicit in perſona Dei Et ego,quaſi nutricius Ephraim,portabam eos in brachijs meis, & neſcierunt,quòd curarem eos.Idem accidit paruulis in fide, ut portentur à Deo, & à Spiritu Chriſti, id ipſi tamen ignorent. Ille autem Spiritus, quo primùm agi uidentur, à Spiritu Chriſti uidetur alienus: eſt enim Spiritus timoris.& is quidem omnibus tanquam ſtimulus eſt, qui eos in uia ad uitam cæleſtem contra blanditias uitæ terrenæ incitet,qui tum quidē maximè adeſt,& uehemētius ſentitur,à quo nemo liberatur,donec tandem in Chriſti morte ſummā Dei patris dilectionē erga ſe fidei oculis uideat,donec uideat,quod dilectus diſcipulus dixit, qui & uidit, & manibus tractauit de uerbo uitæ. dixit autem, In hoc

2. Cor. 5.

Oſe. 11.

1. Ioan. 1.

apparuit caritas Dei in nobis, quoniam fi-
1. Ioan. 4 lium ſuum unigenitum miſit Deus in mundum, ut uiuamus per ipſum. Hoc ergo uidens anima fide plena ſe ipſam uidelicet in Chriſto tam immenſo amore comprehenſam, ſimulq; cõtrarium ſibi chirographum, nempe ipſam peccati legem, per hanc mortem deletum, quo nihil unquam terribilius humano animo coràm Deo obijci, & opponi poteſt, quatenus ſe quidem amari uidet, timorem incipit deponere, & eius loco amorem concipit, nec tamen ſic timorem deponit, ut non plures, & iuſtiores timendi cauſas uideat, quàm antea unquam ſuſpicari potuerit, quippe quæ grauitatem caſus ſui, & totius humani generis magis intelligit, periculum commune omnium, & priuatum ſuum certius aſpicit, terroriſque plena uidet omnia etiam ea, quæ prius tutiſſima uidebantur, ita ut hic primùm timorem Domini didiciſſe ſibi uideatur, hic primùm intellexiſſe, quid? & pro quo timendum ſit, & maiorem uim inimici, quàm antea unquam, perſpicere. luctam enim ſibi uidet inſtare non ſolùm aduerſus carnem, & ſanguinem, ſed aduerſus Principes, ac poteſtates, aduerſus mundi rectores, tenebrarum harum contra ſpiri-
Eph. 6 tales nequitias in cæleſtibus. quæ omnia uidens,

Digitized by Google

dens,niſi ſimul uideret eum, per quem omnia noſtra peccata ſunt nobis remiſſa; qui deleuit, quod aduerſus nos erat, chirographum; affigenſq, illud cruci, & expolians Principatus,& poteſtates,traduxit confidē ter palam triumphans illos in ſemet ipſo: iam quidem, quo propius ad Deum accederet,eo magis timore tabeſceret. ſed hos uidens triumphos ab eo peractos, à quo ſe tam immenſo amore complexam ſentit,&, ut ſibi uia ad Deum patrem tuta pateret, hæc omnia à filio Dei,qui idē fuit filius hominis,tam magnificè & ſalutariter fuiſſe geſta, hic quidem contra timorem ſe armare incipit,& confortari in Domino, atque in potentia uirtutis eius. Arma uerò iam non hominis, quę uana,& fallacia ſunt,ſed Dei, quæ ut potentiſsima ſunt, ſic nunquam fallunt,quoties egredi iubetur,ſumit,mandatum enim egreſsionis iam expectat. quam uis autem omnium ſuauiſsimū experiatur, in eo acquieſcere, in quo omnem timorem depoſuit,cùm ſe tamen ſponſam per fidem agnoſcat eius uiri, quem, licet regem omnium, cæli clauſtra tenere non potuerunt, caritate perpetua atque immenſa homines amplectentem,quin ſe ipſum quaſi exuens, in terram deſcenderet, forma ſerui accepta,ut homini,ſeruo peccati facto, & morti æternæ

Col. 2.
2. Cor. 10
Hier. 31.
Philip. 2.

Digitized by Google

ęternæ addicto uitam,& libertatem reſtitue ret,ac locum,& regnum in cælo daret, hic quidem exemplum, & uoluntatem ſponſi ante oculos habens, atque eius ſpiritum
Eph.6. hauriens, ſtat etiam ipſa ad egreſſum para ta,accincta lumbos in ueritate, induta lori cam iuſtitię,& calceata pedibus in præpara tionem Euangelij pacis. hanc enim ſolam cauſam egrediendi ad homines, ut pacem afferat omnibus,ad quoſcunque mittatur, agnoſcit, quia eandem in ſponſo agnouit. expectat uerò nutum ſponſi, & Domini, quo annuẽte,ſumens ſcutum fidei, & galeã ſpei ſalutis cum gladio Spiritus, quod eſt uerbum Dei,ſtatim læta progreditur,quan quam ſanè nuſquam oculos foras conuer tere poſſit,quin omnia contraria,omnia pa ci aduerſantia uideat. ſtatim enim ęrumnę, anguſtię,nuditas, pericula, perſecutiones, & gladius ſe ſe ei offerunt,& opponunt. ſed nec propter hæc, cæleſtibus armis induta, terretur,uerùm cum eo,qui hęc certamina maximè eſt expertus, ac ſuperauit, dicere
Rom.8. audet, In omnibus autem his ſuperamus propter eum,qui dilexit uos. quare nec pu gnam detrectat,ſed ea ſpe aggreditur,ut in ipſo certamine etiam uires ſibi augendas fore,non dubitet,quemadmodum Apoſto
2.Cor.1. lus Paulus ſibi inter pugnandum auctas fuiſ

ſe

Digitized by Google

ſe fidem,& ſpem,multis locis teſtatur,maxi mè uerò ubi ait, Certus ſum enim, quia neque mors,neque uita,neq: Angeli, neq; Principatus,neque poteſtates, neque præſentia,neque futura,neque altitudo, neque profundũ,neque creatura alia poterit nos ſeparare à caritate Dei,quæ eſt in Chriſto Ieſu Domino noſtro. Hæc uerò nunc ſatis dicta ſint,ut aliquo modo intelligatur, qualiſnam ſit uel ingreſſus noſter ad Deum in Chriſto per fidem,uel egreſſus ad proximũ cum eodem per caritatem, & quo pacto læta,ac ſalutaria utrobique paſcua inueniantur,denique,ut ſciamus,quemadmodum in hoc ingreſſu anima fidelis non prius in Spiritu timorem deponere incipiat, quàm iugum legis peccati in eodem Spiritu ab ſe remotum ſentiat, hic enim primum illam gaudere,& pacem habere ad Deum incipere, poſtquam ſe iuſtificatam apud eum in Chriſto ſentit,ac tunc quidem illam egredientem nihil unquam libentius recipere, quàm legis iugũ ꝙ,iam non fidei,ſed caritatis humeris impoſitum, & ideo iucundiſſimum.

2.Cor.12.
Rom.8.

QVAESTIO XLVIII.

QVO argumento cognoſcitur quis iugum legis per fidem excuſſiſſe?

Re-

RESPONSIO.

Hoc maximè, & certiſſimo, quo quis ſcilicet ad omnem iuſtitiam implendam, & ad omne legis perficiendum opus ſe promptiorem & alacriorem præbet.

QVAESTIO XLIX.

Vtrvm hæc alacritas iugum legis excuſſum declarat, an potius, magis quàm antea, hominem legi ſubiectum?

RESPONSIO.

Vtrvnqve ſanè declarat, quia hæc alacritas proficiſcitur à Spiritu, qui datur credentibus. Spiritus uerò promptus eſt ad omnia facienda in quibus uoluntas Dei declaratur, ad utilitatem proximi, & quia lex hanc uoluntatē maximè declarat, ideo maximè, ut legem exequatur, eſt promptus eſt autem idem Spiritus, qui & legi dominatur, & ſeruit.

QVAESTIO L.

Qvalis tandem eſt, hic Spiritus?

RESPONSIO.

Est Spiritus ſanctus, Spiritus paraclétus, Spiritus adoptionis filiorum Dei, in quo

Digitized by Google

quo clamamus, Abba Pater; Spiritus dile- ctionis, ex quo maximè cognoſcuntur, qui maximè cum Chriſto per fidem ſunt mortui, qui uerè Chriſti diſcipuli ſunt. Ex hoc enim, inquit Chriſtus ad ſuos, cognoſcent homines, quòd diſcipuli mei eſtis, ſi diligatis inuicem. Eſt autem hic Spiritus, qui diſcipulos Chriſti intus per fidem factos, foras per caritatem educit, ut cognoſcantur ab hominibus ad gloriam Dei. atquè hi quidem ſunt, quibus & ingredientibus, & egredientibus paſcua promittuntur. denique eſt idem Spiritus, qui in omnibus Concilijs generalibus, & in omnium fidelium cordibus præeſt, ſemperq; præeſſe debet, qui maximè ſe oſtendit præſidem fuiſſe in Concilio illo Apoſtolorum Hieroſolymis coacto, de quo nunc tam multa diximus. Rom. 8.

QVAESTIO LI.

QVO modo talem oſtendit?

RESPONSIO.

EX illuſtratione ueritatis fidei, reijcientis iugum legis, & ex reſuptione legis per Spiritum caritatis.

QVAESTIO LII.

VBI apparet, legem reſumptam fuiſſe?

Reſponſio

RESPONSIO.

Act.15. In verbis decreti ipſius Concilij, in quo ſic eſt ſcriptum. Viſum eſt Spiritui ſancto, & nobis, nihil uobis imponere oneris, præterquam hæc neceſſaria, ut abſtineatis uos ab immolatis ſimulacrorum, & ſanguine, ac ſuffocato, ac fornicatione. Horum enim omnium prohibitio ad legem pertinebat. quare cùm ea fidelibus interdicit Spiritus, legi etiam ſubijcere eos quodam modo videtur.

QVAESTIO LIII.

Qvo tandem modo?

RESPONSIO.

Rom.13. Per caritatem. Dilectio enim, inquit Apoſtolus, eſt plenitudo legis, & qui diligit proximum, legem impleuit.

QVAESTIO LIIII.

An, cum in eodem decreto contineatur, ut abſtineant à ſuffocato, & ſanguine, & idolothitis, itemque à fornicatione, (ideo uerò hæc prohibentur, quia neſſaria uidebantur, à quibus uterque populus abſtineret) nos eandem cauſam utriuſque pro-

Digitized by Google

prohibitionis fuiſſe intelligemus? uel tam neceſſarium fuiſſe abſtinere à ſuffocato, quàm à fornicatione?

RESPONSIO.

MINIME quidem. nec enim eandem cauſam utriuſque prohibitionis fuiſſe intelligimus, nec eodem modo utranque eſſe neceſſariam, ſed unam ad tempus, alteram in omne tempus. prohibētur enim ſanguis ſuffocatum, & idolothita, ne, quod infirmum eſt, magis infirmetur; ne linum fumigans extinguatur; aut calamus quaſſatus confringatur, quandoquidem propter illos facta eſt hæc prohibitio, qui ex circumciſione credentes, non dum ita fide roborati erant, ut ueterem opinionem, qua huiuſmodi cibis hominem contaminari iudicabant, excutere poſſent, qui potius fidem adhuc teneram reiecturi uidebantur, quàm roboratam lege, & conſuetudine ſententiam, ſi ſeuerius cum illis, non dum matura fide, actum eſſet, quare, horum infirmitatis cauſa, firmiorum caritati hoc onus caritas ipſa imponebat; ut à ſuffocato, & ſãguine, ac ſimilibus abſtinerent, quæ lex imponebat, tanquam pædagogus pueris, contaminationem allatura. Eſa. 42.

Cùm

Cùm uerò interdicitur fornicatio iis, qui
fidem receperant; longe alia ratio eſt: hęc
enim interdicitur, quia non opinione, ut ci
borum eſus, ſed re uera contaminat homi
nem. interdicitur autem, ne, iam per fidem
ſanctificatus, iterum contaminaretur. per fi
Act.15. dem enim, ut inquit Petrus, Deus corda gē
Matth.15. tium purificauit, dans illis Spiritum ſanctū.
Marc.7. quæ uerò intrant per os non inquinant ho
minem, ſed quæ exeūt ex corde, qualia ſunt
malæ cogitationes, adulteria, fornicatio
1.Theſſ.4. nes &c. Hæc igitur prohibitio ſemper eſt
neceſſaria, quia hæc eſt perpetua uoluntas
Dei ut ſanctificationē noſtrā ne polluamus:
prohibitio uerò illa ciborum non eſt ſem
per neceſſaria, quia non eſt perpetua Dei
uoluntas, ut ita fiat, uerùm tantiſper, dum
adoleſcat fides, itaque paulò poſt, augeſcen
te fide in eccleſia, prorſus eſt abolita; quem
admodum neceſſariò quidē abolenda fuit.
Ex quibus ſatis nunc colligere poſſumus,
cur caritas tam falſam contaminationem,
quàm ueram, tanquam neceſſaria quæ uita
rentur, prohibuerit; ut ſaluti utriuſque po
puli conſuleret. nec enim populus gentilis
minus propēſus in eam opinionem fuit, ut
fornicationē, qua re uera animi polluūtur
propter diuturnam in ſordibus uiuēdi con
ſuetudinem nullam contaminationem ani

mis

Digitized by Google

mis afferre indicaret,quã Iudæi,ut id, quòd ſpeciem tantum,& umbram contaminationis haberet, tanquam re uera contaminaret,abhorendum ducerent. utrunque ergo prohibuit,caritas,unum ad tempus, donec prorſus umbra illa per lucem uerbi fidei diſcuteretur;alterum in perpetuum,quia non in ſpecie,ſed re uera contaminaret. Ex quibus concludere licebit,& ſi idem decretum utrunque prohiberet, & ut neceſſaria quæ fugerent qui primi fidem receperant, prohiberet, tamen diuerſa ratione neceſſaria fuiſſe,& ob diuerſam cauſam prohibita.

QVAESTIO LV.

AN Concilia poſteriora exemplum huius Concilij Hieroſolymitani in decidẽdis Eccleſiæ controuerſijs ſunt ſecuta?

RESPONSIO.

QVORVM quidem decreta rata ſunt habita apud populum Chriſtianum,omnia hanc formam non ſolùm in controuerſijs decidendis ſunt ſecuta;ſed eâdem et formã in perſonis retinuerunt,ut eædem quaſi perſonæ in poſterioribus Concilijs,quæ in illo primo Hieroſolymitano,& præfuiſſe,& ſen

Digitized by Google

tentias dixiſſe, atq; decreta feciſſe recta, dici poſſint.

QVAESTIO LVI.

Qvo tandem modo id fieri poſſe intelligis, ut eædem perſonæ in omnibus legitimis Concilijs & præſint, & interſint, quæ in primo interfuerunt; cum conſtet, omnes illos, qui in primo illo Concilio interfuerunt, morte interceptos ne ad ſecundum quidem perueniſſe?

RESPONSIO.

At verò, qui in primo illo præfuit, & in omnibus alijs legitimis Conciliis præeſt, morti minimè eſt obnoxius; immo ſic ipſe morté domat, frangit, ac deſtruit, ut mors ea, quæ morti ſunt ſubiecta, delet. Eſt uerò hic Spiritus Dei Spiritus Chriſti, cuius uirtute mortui ſuſcitantur, per cuius potentiam Chriſtus ipſe ſuſcitauit ſe ipſum; eſt idem, qui docet, ac ſuggerit omnia, cũ in publicis conuentibus, tum in priuatis, quæ
1.Cor.12. ad honorem Dei, & Eccleſiæ utilitatem ſalutariter uel decernuntur, uel cogitantur. idem enim eſt, qui operatur in omnibus, & in ſingulis, prout uult. huius uerò organa

ſunt

Digitized by Google

ſunt omnes Eccleſiæ miniſtri. Quemadmodum autem hic in primo Concilio Petrum elegit, cuius ore loqueretur, quæ pertinebant ad fidem illam ſalutarem, per quam Eccleſia uniuerſa, & in ea ſinguli ſtant, & confirmantur, tam Iudæis, quàm gentibus, & omni hominum generi, ita etiam Petri ſedem elegit, quam Apoſtolicam eſſe uoluit, unde gentes, & nationes Petri fidem, ab eius ſucceſſoribus eo modo explicatam, audirent, quo illa primitijs gentium ab ipſo Petro fuit expoſita. ſic etiam Epiſcopos priuatarum Eccleſiarum elegit, & cæteros, quibus animarum curam commendauit, ut eodem officio fungerētur in omnibus concilijs, & conuentibus ad confirmandam Petri fidem, quo functi ſunt reliqui Apoſtoli, & ſeniores in primo illo concilio Hieroſolymitano, ſic ut eaſdem quaſi perſonas in omnibus legitimis Concilijs omni tempore & præeſſe, & ſententias dicere, atq; cōtrouerſias diſſoluere, ac deniq; decreta caritatis plena ad Eccleſię utilitatem facere, uerè affirmare poſſimus.

QVAESTIO LVII.

An, vt quiſque Petri fidem tenet, ſic eūdem etiam Petri locum in Concilijs, & in conuentibus tenere dicis?

tentias dixiſſe, atq; decreta feciſſe recta, dici poſſint.

QVAESTIO LVI.

QVO tandem modo id fieri poſſe intelligis, ut eædem perſonæ in omnibus legitimis Concilijs & præſint, & interſint, quæ in primo interfuerunt; cum conſtet, omnes illos, qui in primo illo Concilio interfuerunt, morte interceptos ne ad ſecundum quidem perueniſſe?

RESPONSIO.

AT verò, qui in primo illo præfuit, & in omnibus alijs legitimis Conciliis præeſt, morti minimè eſt obnoxius; immo ſic ipſe mortē domat, frangit, ac deſtruit, ut mors ea, quæ morti ſunt ſubiecta, delet. Eſt uerò hic Spiritus Dei Spiritus Chriſti, cuius uirtute mortui ſuſcitantur, per cuius potentiam Chriſtus ipſe ſuſcitauit ſe ipſum; eſt idem, qui docet, ac ſuggerit omnia, cū in publicis conuentibus, tum in priuatis, quæ
1.Cor.12. ad honorem Dei, & Eccleſiæ utilitatem ſalutariter uel decernuntur, uel cogitantur. idem enim eſt, qui operatur in omnibus, & in ſingulis, prout uult. huius uerò organa ſunt

Digitized by Google

ſunt omnes Eccleſiæ miniſtri. Quemadmodum autem hic in primo Concilio Petrum elegit, cuius ore loqueretur, quæ pertinebant ad fidem illam ſalutarem, per quam Eccleſia uniuerſa, & in ea ſinguli ſtant, & confirmantur, tam Iudæis, quàm gentibus, & omni hominum generi, ita etiam Petri ſedem elegit, quam Apoſtolicam eſſe uoluit, unde gentes, & nationes Petri fidem, ab eius ſucceſſoribus eo modo explicatam, audirent, quo illa primitijs gentium ab ipſo Petro fuit expoſita. ſic etiam Epiſcopos priuatarum Eccleſiarum elegit, & cæteros, quibus animarum curam commendauit, ut eodem officio fungerētur in omnibus concilijs, & conuentibus ad confirmandam Petri fidem, quo functi ſunt reliqui Apoſtoli, & ſeniores in primo illo concilio Hieroſolymitano, ſic ut eaſdem quaſi perſonas in omnibus legitimis Concilijs omni tempore & præeſſe, & ſententias dicere, atq; cōtrouerſias diſſoluere, ac deniq; decreta caritatis plena ad Eccleſię utilitatem facere, uerè affirmare poſſimus.

QVAESTIO LVII.

AN, vt quiſque Petri fidem tenet, ſic eũdem etiam Petri locum in Concilijs, & in conuentibus tenere dicis?

RESPONSIO.

MINIME' quidem. nec enim Petrus perſona priuata fuit, ut Simon Ioannis fuit, cuius perſonam gerunt ſinguli, qui fidem Petri habent; & beati cum illo dicuntur, ſed non propterea Petri perſonam gerunt. eſt enim hoc nomen auctoritatis, quod poſt confeſſionem fidei, quam is priuatus, ut Simon Bariona protulit, Chriſtus illi addidit, cum diceret: Et ego dico tibi, (Simoni ſcilicet) tu es Petrus, & ſuper hanc petram ędificabo Eccleſiam meam. quod dum diceret, fecit etiam eum Petrum, & petram, ex qua ad omnes priuatos beatæ illius fidei doctrina, tanquam aqua ſalutaris, diffluerei: huius uerò locum in Concilijs, & in uniuerſa Eccleſia obtinet, qui Sedem Petri tenet, quæ eadem Sedes Apoſtolica appellatur, & Sedes Romani Põtificis. & ideo qui à Romano pontifice mittuntur Legati, non tam Ioannis, aut Pauli, aut Leonis Legati dicuntur, quæ nomina eſſe poſſunt priuatorum hominum; quàm Legati Sedis Apoſtolicæ; tanquam ſi ab ipſo non Simone, ſed Petro mitterentur, Sedem Apoſtolicam tenente.

Matth. 16.

Quæſtio

QVAESTIO LVIII.

QVID ſibi uult nomen Sedis Apoſtolicæ?

RESPONSIO.

IDEM prorſus, ac ſi diceremus, cathedram Apoſtolicam. cathedræ uerò nomen auctoritatem docendi ſignificat, ut uerba Chriſti oſtendunt, cum de ijs loquitur, qui in cathedra Moiſi ſederũt, ideſt de illis, qui auctoritatem habuerunt docendi, & interpretandi uoluntatem Dei in lege ſcriptam quæ auctoritas Moiſi primum à Deo data fuit, cui nunquam ſucceſſores defuerunt, qui eandẽ exercerent, de quibus dicit Chriſtus, Super cathedram Moiſi ſederunt ſcribæ, & Phariſei. omnia ergo, quęcunq; dixerint uobis, facite, ſecundũ opera uerò eorũ nolite facere. dicunt. n. & non faciunt &c. Matth. 13 Illam uerò cathedram, quę fuit cathedra legis, typum intelligimus fuiſſe eius cathedræ quam deus in Petri perſona Romæ erexit, quæ fuit cathedra non legis literæ, ſed doctrinæ Spiritus; quæ per os omnium Apoſtolorum prædicata, cùm totum orbem peragraſſet, tandem Romæ Sedem fixit, vbi ſanguine, duorum maximorum Apoſtolorum confirmata

uidetur,& quaſi teſtamento relicta eius ur
bis Epiſcopis qui eandem puram ſeruarent
ut inde,tanquam ex fonte quodam, rurſus
in orbem ad confirmandas cæteras Eccle
ſias deriuaretur, atque ideo Sedes Apoſto
lica,Romana eccleſia,uel cathedra Petri ap
pellatur.

QVAESTIO LIX.

CVR potius Eccleſiam Romanam dici
mus cathedram Apoſtolicam eſſe, & Petri
Sedem,quàm Antiochenam, quàm Hiero
ſolymitanam, in quibus etiam Petrum do
cuiſſe conſtat? De Hieroſolymitana ſanè
Eſa.2. ſcriptum eſt,Verbum Domini exiit de Hie
ruſalem &c.

RESPONSIO.

QVIA illa potius Sedes Apoſtolica di
cenda eſt,quæ finem peregrinationis utriq;
Apoſtolo tum Iudæorum, tum gentilium
dedit, ex qua ſeminato iam uerbo, eoquè
ipſorum ſanguine quaſi rigato,& confirma
to,ad ſedem quietis ſunt profecti;quàm cæ
teræ Eccleſiæ,ex quibus illi uel cum uerbo
primùm egreſſi ſunt,uel per quas tranſeun
tes uerbi doctrinam ſeminarunt. exierunt
uerò ab Hieroſolymis cum uerbo; & per
Antiochiam idem uerbum ſeminantes tran
ſierunt,

Digitized by Google

ſierunt, quod tum demum ſedem ſuam fi xam habuit in ea ciuitate, in qua ultimum & maximum teſtimonium, ueritati uerbi morte, & ſanguine ipſorum dederunt. hæc autem fuit Romana ciuitas. Hieroſolymitana uerò fuit cathedra legis, & ideo cathedra Moſis eſt appellata. cùm uerò tranſactum eſſet tempus legis, & uerbum Euangelij à Iudęis relatoribus legis repulſum, tum quidē dixerunt Apoſtoli, Vobis oportuit primùm loqui uerbum Dei, ſed, quoniam repellitis illud, & indignos uos iudicatis ęternæ uitæ, ecce conuertimur ad gentes. Atque ita etiam fecerunt. demū uerò apud primam ſedem gentium primam ſedē uerbi collocarunt. hęc autem ſedes fuit Sedes Romana. &, hanc Dei uoluntatem fuiſſe, ſimilibus argumentis oſtendi, & confirmari poteſt, quibus Paulus, & Barnabas in Concilio Hieroſolymitano confirmarunt Petri ſētentiā, de introitu gentium ad fidem ſine lege, nempe miraculis, quibus Deus hanc ſuam uoluntatem declarauit. Act.13.

QVAESTIO LX.

QVIBVS tandem miraculis declarauit Deus uoluntatem ſuam de ſede Petri?

RESPONSIO.

PRIMVM quidem illo miraculo, quo ſanctus ille uir, idemq; doctiſſimus, atq; maximus, fidei, & gratiæ Dei prædicator, ſe in fide Eccleſiæ Romanæ maximè confirmatum ſcribit, cùm, repetitis iam inde à Petri morte uſque ad ſuam ætatem Romanæ urbis Epiſcopis perpetua tot ſæculorum ſerie ſuccedentibus, quibus ſæculis Eccleſia partim ab hæreticis, partim ab infidelibus grauiſſimè fuit uexata, intelligeret, cæteris omnibus aliarum Eccleſiarum Epiſcopis ſæpius deficientibus, Petri ſucceſſores non modo nunquam à fide defeciſſe, quamuis omnibus Satanæ artibus tentati fuiſſent, ſed cæteras Eccleſias, in fide uacillantes, ſemper confirmaſſe. Hoc quidem, ut maximo Dei prouidentiæ miraculo, diuus Auguſ. ſcribit, ſe in Romanæ Eccleſiæ fide retentum eſſe, atq; confirmatum. Quod profectò eiuſmodi eſt, ut, quò magis quis ſecum conſideret illorum temporum grauiſſimas Eccleſiæ perturbationes, tanquam nauis periculoſiſsimo tempeſtatis genere, per tot annos iactatæ, &, quibus confirmantibus in fide controuerſiæ omnes tanquam tempeſtates ſedatæ ſemper fuerint, animaduertat, hoc certius uideat

Iræn. Idẽ aſſerit.

in

in Petri ſucceſſionibus uberius impletum fuiſſe quod petro Chriſtus promiſit, quàm in ipſius petri perſona. quod enim dixit Chriſtus ad petrum, Ego rogaui pro te, ut non deficiat fides tua, tu autem aliquando conuerſus confirma fratres tuos, &ſi poſt Luc.22. effuſum Spiritum ſanctũ hęc promiſſio eam uim habuit, ut petri fides nihil unquam titubarit, tamẽ poſt hæc uerba cùm Dominum Matth.26 ſuum abiuraret, eum non ſatis adhuc in fide firmum fuiſſe dicere poſſumus, nec uerò multum laboraſſe poſt acceptum Spiritum ſanctum in confirmandis fratribus in fide, qui omnes tum per eundem Spiritum, communiter illis datum, cõfirmati fuerunt. uel, ſi dicere uolumus, ab eo etiam in Concilio Hieroſolymitano, ſublata illa de fide, & lege controuerſia, maximè fratres confirmatos fuiſſe, tamen, ſi quis comparet perturbationes Eccleſiarum, quibus multorum ſæculorũ continuatis ætatibus oẽs ab hęreticis, Satana cribrante, uexatæ ſunt, & ſimul conſideret, quo pacto à petri ſucceſſoribus fides ſemper ſit cõfirmata, clarisſimè uidebit, nõ minus uerba ꝓmiſſiõis de firmitate fidei ad petri ſucceſſores, q̃ ad ipſummet petrum pertinuiſſe, eiuſdẽ certè uim in illis illuſtrius eẽ patefactã, & Rom. urbis Epos præcipuè illo ꝓmiſſo fuiſſe cõprehẽſos, atq; in eodem

illam

illam urbem ſignificatam, ubi firmã ſedem fides Petri eſſet habitura.

QVAESTIO LXI.

AN alia miracula afferri poſſunt, quæ hoc idem confirment?

RESPONSIO.

Egeſippus lib. 3. c. 2.

PLVRA quidem, illud uerò maximè eſt inſigne, quod ex Egeſippi, antiquiſſimi ſcriptoris, & temporibus Apoſtolorum uicini, hiſtoria, diuo Ambroſio interprete, di dicimus. ſcribit enim, Petrum, Neronis ſæuitiam declinantem, idq; hortatu fratrum de urbe relinquenda, ubi iam Chriſti paſtoris uicario munere fungi cœperat, cogitaſſe, atque adeo iam ad ipſam portam in fuga progreſſum fuiſſe, cùm ei Chriſtus ea forma occurrit, qua ſolent peregrini ad urbem aduentantes, ad cuius aſpectũ Petrum primùm obſtupefactum, ut ſe paululum collegit, ipſum interrogaſſe, Domine, quò uadis? Dominum uerò reſpondiſſe, Venio Romam iterum crucifigi. quo reſponſo Petrum admonitum, fugam repreſſiſſe, & in Vrbem reuertiſſe. agnouiſſe enim ex eo Domini uoluntatem, cum de genere mortis, quæ eum ſecuturus eſſet, tum etiam de loco, in quo per mortem, ipſum Dominum

eſſet

Digitized by Google

eſſet clarificaturus. Nec uerò myſterio uacare, quòd Romæ Petrus martyrij coronã tulerit, uel illud declarat, quòd Hieroſolymis eandem accipere Chriſtus eum nõ permiſit, uerùm, ut illhic cùm morti adiudicatus eſſet ab Herode, atq; in carcerem coniectus, uiam ei ad fugam patefecit, liberans eum per angelum ſuum è manu Herodis, atque ex omni expectatione populi Iudæorum, ſic, Roma, ne fugeret, per ſe ipſe uiam ei interclufit, ut, palmam martyrij in principe gentium ciuitate accipiẽs, ſedem etiam uerbi in eadem conſtitueret. & ſanè de Paulo ſcriptum eſt in Actis, ei Chriſtum dixiſſe, Oportet te & Romæ teſtificari de me. ut autem Chriſtus ipſe, cum adhuc in terris uerſaretur, admonẽtibus quibuſdam ut caueret ſibi ab Herode, quòd uellet eum interficere, reſpondit, Non capit Prophetã extra Hieroſolymam perire, in hoc ſignificans, eum, qui uenerat, ut legem, & Prophetas impleret, non alio in loco, quàm Hieroſolymis, ubi tum cathedra legis, & Prophetarum erat, uitam finiturum. ſic etiam, cùm Petrum, licet captum ab Herode, & in carcerem incluſum, Hieroſolymis uitam finire non permiſerit, & Romæ finire uoluerit, in eo ſanè uidetur Romã cathedram Euangelij Vicario ſuo futuram, ſatis ſignificaſſe. per

Act. 12.

Act. 23.

Luc. 13.

Digitized by Google

mortem enim auctoritas cathedræ eſt cõſtituta,& confirmata. mors enim,pro Chriſti præſertim nomine ſuſcepta, in omnibus ſanctis omnia glorioſa, quæ de illis prædicantur,confirmat, ſic ut,quæ martyria nominantur,natalicia ſimul ſanctorum nominentur. Et ideo etiam Chriſtus eodem in loco , ubi apud Ioannem in Euangelio cathedram docendi Petro commendauit , dicẽs,& ter idem repetens, Paſce oues meas, ſtatim ſubiungit,quę ad mortem eius pertinent, Amen dico tibi , cum eſſes iunior, cingebas te,& ambulabas ubi uolebas , cũ autẽ ſenueris,extendes manus tuas, & alius cinget te,& ducet quò non uis,in hoc ſignificans,ut interpretatur Euãgeliſta,qua morte eſſet Deum clarificaturus. Hæc uerò,quę tum dixit Chriſtus , à Petro nõ ſatis percepta,in hoc miraculo,cùm è fuga eum reuocauit,omnia uidentur & repetita , & explicata,maximè uerò,quòd Chriſtus eo in loco ſubiungit,Sequere me. Secutus eſt enim tum Chriſtũ maximè Petrus,cùm,eo dicente,ſe in Vrbem uenire, ut iterum crucifigeretur,fugam reprimens ipſe in Vrbem redijt,cruciq; eſt affixus.cum autẽ hæc ſenior iam factus pateretur,eũ ductũ eſſe quò minimè uellet, & ab alio cinctum , eidemq; ab alijs,manus extẽſas fuiſſe,planè cõſtat.itaq; om-

Ioan. 21.

omnium illorum Chriſti uerborum ſenten tiam,quæ primùm Petro dicta quaſi ænigmata uidebantur, euentus rei clariſsimam reddidit,& Petri,cathedram Romæ Chriſti uoluntate poſitam perſpicuè oſtendit, id quod magis etiam confirmant, quę in eiuſdem vrbis Epiſcopis, Petri ſucceſſoribus, mirabiliter eadē diuina prouidentia Chriſtus effecit,cùm illis omnia, quæ Petro magnifica pro miſerat,modo quodam magis illuſtri præſtaret,quàm ipſi Petro ſunt præſtita,eandemq; hanc illorum ſedem,quæ Petri cathedra appellatur, ſupra ſolium omnium Imperatorum,& ſupra tribunalia omnium Principum mundi in oculis omnium ſublatam,quaſi ſuo loco poſitā collocaret.

QVAESTIO LXII.

QVAE fuere tandem illa, quæ Petro à Chriſto promiſſa,illuſtriori modo ſucceſſoribus eius,quàm ipſi Petro,ſunt præſtita?

RESPONSIO.

PLVRA quidem Petro Chriſtus promiſit,omniaq; magnifica, & quæ uicariam illā Chriſti poteſtatē maximè ſignificarēt, qnorum aliqua ſupra recitauimus, in quibus illa fuere maxima,quòd ei claues regni cælorum cum poteſtate ſoluendi,& ligandi Matth 6. Luc.22.
emi-

Digitized by Google

eminenter ſint traditæ, ꝙ ipſe conuerſus cō uerſurus eſſet fratres ſuos, ꝙ eidem munus
Ioan. 21. paſcendi tam oues, quàm agnos, in promiſ ſione ſit mandatum, quòd, cùm à piſcandi arte abduceretur, illud in promiſſis habue-
Luc. 5. rit, Ex hoc eris homines capiens. Hæc uerò omnia in Romanę urbis Epiſcopis, illuſtrio re etiam modo, magisq; admirando, quàm in ipſo Petro, impleta, eos planè ueros Petri ſucceſſores, & Sedem Romanam ueram Petri cathedram, diuina uoluntate conſtitu tam, maximè confirmant. Quod uerò ad illud ultimum promiſſum attinet, cùm Petro Chriſtus dixit, Ex hoc eris homines capiēs, quod ſanè omnia complectitur, ſi uel Silueſtri ſolius, Romanæ urbis Epiſcopi, acta ſpe ctemus, quis non uidet, maiore cum mira culo homines ab eo captos, & ad fidem per ductos, quàm ab ipſo Petro ullæ hiſtoriæ tradant?

QVAESTIO LXIII.

QVO tandem modo id factum intelligis?

RESPONSIO.

HOC ſane modo, quia, quos Petrus, quos etiam Paulus cepit, tales erant, quales Scriptura commemorat, de quibus Paulus ipſe, prædam ſuam explicans, ſic ad Corinthios

thios ſcribit, Fratres, uidete uocationem ueſtram, quia non multi ſapientes ſecũdum carnem, non multi potentes, non multi nobiles &c. Qui uerò ab Epiſcopo Romano Siluestro capti fuerunt, aliud erat genus hominum, quod quidem captum Dei in Chriſto potentiam multo magis declarat. 1. Cor. 1.

QVAESTIO XLIIII.

QVOD tandem illud genus hominum fuit?

RESPONSIO.

IDEM ſanè, quod Chriſtus ſignificauit, cum dixit, facilius eſſe camelum per foramen acus introire, quàm diuitem in regnum cœlorum. Quo dicto cum ualde perculſos diſcipulorum animos cerneret, ut ſubſequens eorum interrogatio declarat, ſtatim enim eum interrogarunt, Quis ergo ſaluus eſſe poterit? ſic eis Chriſtus reſpondit, apud homines id quidem impoſſibile eſſe, apud Deum uero omnia eſſe poſſibilia, in hoc planè indicans, eximiam quandam Dei potentiam oſtendi, cùm diues aliquis ad fidem conuertitur. quòd ſi diuites non ſine eximia quadam Dei potentia conuertuntur, quanto maior potentia Dei oſtenditur, cùm ipſos diuitum Principes, ipſos Matth. 19.

Reges,

Digitized by Google

reges, & Imperatores ad fidem conuerſos uidemus? quæ Dei potentia incepit ſe primùm oſtendere in Silueſtro, Pontifice romano, maiore quidẽ cum miraculo, quàm in ulla hominum piſcatione à petro facta. immo, quod ad petrum attinet, ne unum quidem ex hoc hominum genere piſcando ab ipſo unquam captum fuiſſe hamo uerbi, memoriæ proditum eſt. ſi uerò magni miraculi loco narratur, quod de petro, & ſociis eius piſcatoribus apud Ioannẽ eſt ſcriptum, eos, cùm fruſtrà in piſcando noctem nulla capta præda, conſumpſiſſent, ad uer-
Ioan. 21. bum Chriſti, primo mane ſe illis oſtendẽtis, & in dextram rete eos proijcere iubentis, tantam piſcium multitudinem cepiſſe, ut iam non poſſent illud trahere præ multitudine piſcium, ſi illud item, quod eodem loco, admirabilem Dei potẽtiam notans, adiungit Euangeliſta, petro trahente rete plenum magnis piſcibus centum quinquaginta tribus, id ſciſſum non eſſe, hæc quidem uidentur quaſi typus quidam piſcationis Silueſtri, petri ſucceſſoris, qui re uera ſic rete Apoſtolicũ in dexterã nauigij ieciſſe uidetur, Chriſto iubente, ut omnes ſuperiores Pontifices, quod ad capiẽdos magnos illos piſces attinet, q magni homines ſunt, quaſi nocte fruſtra piſcando laboraſſe uideantur

ut

Digitized by Google

ut enim maximè laborarint, nullos tamen ceperunt. Silueſter autem, ad Chriſti uocem in uirtute eius uerbi rete in dexteram iacto, magnum illum Conſtantinũ cepit; & cum eo non centum duntaxat quinquaginta tres, ſed chiliades magnorum hominum, tanquam magnorum piſcium, cepit, atque è turbulẽto, & naufrago huius mundi pelago ad terram traxit. Nec uerò tam inſigne miraculum fuit, quod uerbi Chriſti potentiam declararet, Conſtantinum in rete fidei incluſum, & captum cum tot magnis uiris fuiſſe, quàm quòd captus è rete non ſtatim exiluerit; & quòd fidem, tanquam rete, tot magni piſces non diſciderint, ac diruperint. non minus enim ad mirabilem Chriſti potentiam fuiſſe intelligimus in retinendo Conſtantino, & reliquis ſimul cum eo per uerbum fidei captis quàm in ipſo primùm capiendo, in quo Chriſtus oſtendit magnam illam uirtutem uerbi, quam Vicario ſuo, Petri ſucceſſori, dedit; per quam in fide ut capti, ſic retenti magni iſti uiri, tanquam magni piſces fuerunt.

QVAESTIO LXV.

QVAM ob cauſam dicis, maius miraculum fuiſſe in retinendo Conſtantino in

ſide, quàm in eodem per uerbum ſidei ca piendo?

RESPONSIO.

Ob hanc ſanè, quòd, qui ſocij,& adiutores ipſi Silueſtro,Petri ſucceſſori,& Chriſti Vicario, ad Conſtantinum in ſide,& caritate retinendum eſſe debuiſſent; iidem ante eius oculos quaſi naufragium ipſius ſidei,& caritatis feciſſe uiſi ſunt. ii uero fuerunt reliqui Epiſcopi, piſcatores hominũ, quos Petri ſucceſſor adiutores ſibi, & ſocios accerſiuerat. cum enim duo ſint, quæ maximè homines intra Eccleſiæ rete incluſos retineãt,ſides,& caritas,ex quibus rete ipſum Epiſcoporum, quo homines capiũtur, eſt cõfectum: cum ipſi piſcatores hoc ſibi rete è manibus elabi permiſerint,ſe ipſos ſimul in mare proiicientes;quid de prę da iam ſperari poteſt? hoc uerò factum in Concilio Niceno legimus. in quo cum Silueſter, Petri ſucceſſor, Conſtantinum cũ cæteris magnis uiris, quaſi magnis piſcibus, in hoc rete ſidei, & amoris incluſum, ad terram è fluctibus mũdi trahens,ad hoc opus quaſi adiutores cæteros Epiſcopos, ut facilius traheret,accerſiuiſſet. hic primũ tanta contentio inter ipſos Epiſcopos eſt exorta cum de ſide,tum priuatis etiam de cauſis,

Digitized by Google

cauſis,ut prorſus hoc rete fidei, & carita-
tis, è manibus piſcatorum elapſum appare
ret. Quare, ſi p̄da ſimul elapſa fuiſſet, quid
mirum? ꝙ ſi unus tantam uim ad retinen-
dum habuit, ut ſimul prædam ad terrã tra-
here potuerit; quod maius miraculum dici
põt? ſed, ut apertis uerbis dicamus, quid
mirabilius, quàm ꝙ ipſe Conſtantinus ad-
huc in fide recens, cùm tantã de præcipuo
fidei capite ſententiarum varietatem inter
ipſos Epiſcopos, præcipuos uerbi fidei prę
dicatores, uideret, eoſq; ex mutuis quære-
lis uacuos caritate facilè iudicaret, non uel
fidem reiecerit, uel, ſi illam ex dono Dei ſe
habere probarit, homines ſaltẽ, qui huius
p̄dicatores eſſent, caritate uacuos cernẽs,
non Contempſerit. cùm uerò neutrũ eum
feciſſe conſtet, quippe qui in fide conſtans,
homines ipſos ꝑꝑ mutuas eorum conten-
tiones non modo non contempſit, ſed di-
gnam materiam ad ſuam ſimul fidem, & ca
ritatem exercendã, atq; declarandam iudi
cauit: quis non in hoc agnoſcat potentiã
uirtutis Dei in Silueſtro, ſucceſſore Petri,
ad conſtantinum in terrã, ſaluo ipſo rete,
trahẽdum? cum nõ ſolũ ipſe neophytus in
tã ualidis contentionibus, tanq̃ uentis agi-
tatus, nõ defecerit, ſed ſua fide, & caritate
reliquos oẽs confirmarit, ab illius. ſ. ſucceſ-

ſores cōfirmatus, pro cuius fide ne deficeret, Dominus orauit? Hic uerò, ideſt in hoc Concilio Niceno, in quo Conſtantini fides explicata ſimul eſt, & confirmata, dicere poſſumus, lapidem illum, reprobatū
Pſal. 117 ab hominibus, præcipuè uerò ab Regibus reiectum in caput anguli, à Deo fuiſſe electum, atque erectum, eiq; locum ſuum ſupra omnium Principum, & Regum terræ, atq; Imperatorum tribunalia ſublimiorē datum: quod tū factum intelligimus, cùm Petri cathedræ gloriam Deus per Conſtanſtinum illuſtrauit. Hæc autem quo modò ſe habeant, clarius, ut ſpero, in ſequentibus exponemus.

QVAESTIO LXVI.

QVID tandem ſibi uult, quod dixiſti, petram ab hominibus reprobatam, in Cōcilio Niceno primùm in caput anguli erectam fuiſſe? an non ſtatim à Christi reſurrectione aliquot ſæculis ante Nicenum Cōcilium id factum fuit? an non Chriſti uerba illa, que prima poſt reſurrectionem cū diſcipulis habuit, hoc declarant? cum di-
Matth. 28 xit, Data eſt mihi omnis poteſtas in cœlo, & in terra. hoc enim mors chriſti effecit.
Philip. 2 qua de re loquens Apl'us ait: Quia fuit obediens Patri uſq; ad mortē, mortem aūt cru

cis;

cis,ideò Deus exaltauit illum, & donauit illi nomen,quod eſt ſupra omne nomen, ut in nomine Ieſu omne genu flectatur cæleſtium,terreſtrium,& infernorum.Quid ergo ad tantum honorem addere Nicenum Concilium potuit?

RESPONSIO.

NIHIL prorſus.nec uerò ullum Conciliũ, quamuis ſanctum, nec ulla hominum decreta,quamuis iuſta,& pia,ad Chriſti honorem, qui coram Deo ſemper ſplendet, quidquam uel addere poſſunt, uel detrahere, ſed in oculis hominum magis minusúe eundem poſſunt declarare,& illuſtrare.quo magis uerò is illuſtratur in oculis hominũ, hoc clarius homines fontem uident æternę ſuæ ſalutis. quamobrem Chriſtus, ſuorum ſalutem patri commendans,his uerbis eum precatur,Pater,quos dediſti mihi, uolo ut, ubi ſum ego,illi ſint, ut uideant claritatem meam,quam dediſti mihi,quia dilexiſti me ante conſtitutionem mundi.Quod ergo diximus,petram ab hominibus reprobatam, in caput anguli erectam primùm fuiſſe in Concilio Niceno,hoc ſic intelligimus,tum primùm in conſpectu omnium gentium id declaratum fuiſſe, quod ſtatim à reſurrectione Chriſti in conſpectu Angelorum, &

Ioan. 17.

Luc.24.

Ioan. 20. paucorum teſtium prȩordinatorũ factum
March. 16 fuit,& cognitum. nec enim ante illud tem-
Matth. 28. pus dicere poſſumus, petram illam in caput
Act. 10. anguli prorſus in oculis hominum erectam fuiſſe, quàm diu ipſa gentium capita, ipſi Reges, & Imperatores terræ, non modo Chriſtum tanquam caput ſuũ, non agnouerunt, ſed ipſum ubiq; oppugnarunt, & ſimul cum gentibus contra eum, & eius legem, ac diſci-
Pſal. 2. pulos fremuerunt, dicentes, Dirumpamus uincula eorum, & proiiciamus à nobis iugum ipſorum. Hoc uerò non ſolùm impiè dixerunt omnia gentium capita iam inde à Chriſti morte uſque ad Conſtantinum ad fidem conuerſum, ſed crudeliter, nefarieq; patrarũt, ipſos Chriſti ſeruos, tot annorum perpetuo curſu, perſequendo, omniq; ſuppliciorum, & mortis genere afficiendo. quare, cùm Cõſtantinus primus fuerit, qui hũc gentium fremitum ſua auctoritate, & exemplo compeſcuit, qui Chriſtum non ſolùm ut Prophetam magnum, ſed ut uerũ Deum agnouit, faſceſq; imperii ei, tãquam Domino, & Deo ſuo, ſummiſit, (hoc enim eum feciſſe in Concilio Niceno, Acta ipſius Concilii declarant) hic primũ lapidẽ illũ, ab ædificantibus reprobatum, in caput anguli, ſpectantibus gentibus, & nationibus, erectum fuiſſe dicere poſſumus, & tum primum

mum in poſſeſſionem promiſſę à Deo patre hæreditatis, de qua eſt ſcriptum apud Prophetam, Poſtula à me, & dabo tibi gentes hęreditatem tuam, & poſſeſſionem tuam terminos terræ, Chriſtum perueniſſe, cùm ipſa capita gentium, ipſos Imperatores, qui ſe primùm gentium dominos appellabant, in poſſeſſionem, tanquam ſeruos fugitiuos è fuga retractos, recepit. cùm uerò fructum huius poſſesſionis Chriſtus ipſe, ut rerum experientia docet, Romanis Pontificibus, Petri ſucceſſoribus, dederit, per quorum miniſteriũ hanc hæreditatem eſt adeptus, cùm omnia, quæ apud Prophetas, de gentium obedientia erga Chriſtum, & Eccleſiam uaticinātes, ſunt ſcripta de earum muneribus, & donariis, quæ ad hāc ipſam obedientiam, & ſeruitutem declarandam oblaturæ eſſent, in Romana Eccleſia perfecta eſſe uideamus, ad cuius Pontifices, tanquam ad Chriſti Vicarios, tot ſæculorum ſerie gentes undique confluere ſolitæ ſint, ſiue quid cum Deo agendum ſit, ſiue cum proximo, in his, quæ ad pietatem pertinent, illorum tribunal tāquam ſupremum in terris tribunal, & Chriſti ipſius tribunal agnoſcētes, quid hic aliter dicere poſſumus, quā, quod res ipſa loquitur, in Sede Romana primũ cōſpectā eſſe Chriſti gloriam apud gen-

Pſal. 2.

Eſa. 60. Pſal. 44 & 61.

teſ? in ea completum eſſe, quod Eſaias, prærogatiuam huius Eccleſiæ explicans, futurum prædixit his uerbis, Super te autẽ orietur Dominus, & gloria eius in te uidebitur, & ambulabunt gentes in lumine tuo, & Reges in ſplendore ortus tui. hæc enim magnifica promiſſa, quæ in alijs eccleſijs perſoluta non uidentis, eccleſiæ autem Romanæ clariſſimè, & abũde præſtita ſunt, quid aliud oſtẽdũt, quàm hanc Sedem uoluntate Dei eſſe conſtitutam, in qua quidquid honoris gentes, & omne genus hominum, quidquid obedientiæ filio ſuo præſtaturæ eſſent, in oculis omnium conſpiceretur, ac planè intelligeretur, omnem poteſtatem cum in cælo, tum in terra Chriſto fuiſſe datam propter obedientiam mortis ab eo in cruce exhibitam? quod enim Romanæ Sedis epiſcopis tributũ fuit, nõ illis quidẽ, ſed Petro tributũ fuit. nec uerò Petro hoc tributum fuit, niſi quatenus uicarium Chriſti locum Petrũ tenere nouerant. quod autẽ Vicario honoris tribuitur, non illi, ſed ei, cuius perſonã gerit, tribui ſatis cõſtat, ut hoc etiã cõſtat, cùm, domini abſentis uoluntate, honores domini ſeruo tribuũtur, in hoc quidem ab ipſo domino ſeruum illũ uicarium ſuum eſſe cõſtitutum. Domini uerò uoluntatem fuiſſe, ut Petri ſucceſſoribus ii honores

Eſa. 60.

ex-

Digitized by Google

externi tribuerentur, qui ſibi in terris debebantur, magis declarabimus, poſtquam aliqua Prophetarum oracula recenſuerimus, quæ de futura Chriſti, & eccleſiæ gloria inter gentes, multis ante ſæculis ſcripta ſunt, quàm Roma iugum Chriſti ſuſcepiſſet, &, eadem quo pacto in ipſa Romana eccleſia, & in eius Epiſcopis tandem perfecta fuerint, oſtenderimus.

QVAESTIO LXVII.

QVAENAM ſunt hæc Prophætarum oracula?

RESPONSIO.

PLVRA quidem paſſim in prophetarum ſcriptis inueniuntur, quæ gloriam chriſti, & eccleſiæ inter gentes futuram prædicant. nos uerò ea tãtum, quæ apud Prophetam Eſaiam leguntur, proferemus, qui clarius ceteris, & diſtinctius, nõ ſolùm quæ ad gloriam Chriſti in terris pertinent, deſcribit, ſed etiam, quæ ad afflictiones, quas ſemper præponit, & quæ ſe mutuo ſemper conſequũtur, inuicẽ cõiũgit. Hęc aũt quãuis ad Chriſtũ ipſum, unicũ caput, & ad uniuerſam Eccleſiã, quæ eſt corpus eius, pertineant, tamẽ ſi illuſtrius, & eminentius in Romana Eccleſia, quã in aliis, cũ ea, quę ad afflictiones,

tum

tum uerò quæ ad gloriam pertinent, imple ta eſſe conſtet, eadem profectò illam in uniuerſa Eccleſia capitis Vicarij rationem, & auctoritatem obtinere perſpicuè declarãt, huius uerò generis ſunt, quæ de gentiũ primùm, & Regum conuerſione, & obedientia futura, ex eodem Propheta paulò ante recitauimus, cum dicit, Ecce tenebræ operient gentes, & caligo populos, ſuper te autem orietur Dominus, & gloria eius in te uidebitur, & ambulabunt gentes in lumine tuo, & Reges in ſplendore ortus tui. Hæc autem quis legens, ſi oculos ſimul, & aures ad ea conuertat, quę uel in Romana Eccleſia uiderit, uel de illius Actis ſcripta legerit, aut acceperit, non ſtatim agnoſcat in illa perfecta eſſe ad uerbũ omnia, quę hic Eſaias tot ante ſęculis futura prædixit? quæ in nulla alia eccleſia cõſpici poſſũt, ne in ipſa quidẽ Hieroſolymitana, de qua nominatim loqui Propheta uidetur. nec uerò non uera ſunt omnia, ſi ad Hieroſolymitanã eccleſiã referãtur, uerùm nõ ad illã, cuius lapides, & ſtructuras Chriſtus uidẽs fleuit, cũ diceret, Veniet tps, cũ non relinquẽt in te lapidẽ ſuper lapidẽ &c. nec uerò etiã ad illã, quã Moſes cathedrã poſtea Hieroſolymis poſitam gubernabat, ſed ad eã, quæ uiuis ex lapidibus ſtructa creuit in tẽplũ Domini, quæ à Spiritu

Eſa.60.

Luc.19.

Matth.23

Eph.2.

tu

Digitized by Google

tu ſancto eſt gubernata. nam quæ Hieroſo lymis ædificata fuit Chriſti Spiritu Eccleſia, hęc Romam per Petrum & Paulũ Apoſtolos eſt translata. hi. n. Principes Hieroſolymitanæ Eccleſiæ Romã cathedrã ſuã trãſferentes, eò ſimul oẽm gloriam, Hieroſolymitanæ Eccleſiæ promiſſam, tranſtulerunt. quibus rectè illud Prophetę accommodari põt, Pro patribus tuis nati ſunt tibi filii, cõſtitues eos Principes ſuper oẽm terram. Fi Pſal. 44. lij. n. Hieroſolymitanæ Eccleſiæ Principes ſuper oẽm terram conſtituti ſunt, cùm, relicta paterna urbe, & paternis traditionibus ac ritibus, quæ in Chriſto finẽ habuerunt, per Chriſti uirtutem Romanos ipſos, rerũ dominos, iugo fidei ad Chriſti gloriam ſubiecerunt. Hanc uerò illi glorioſam uictoriã non ſtatim ſunt conſecuti, ſed multa ante paſſi, & per aliquot ſæcula omni genere calamitatum, & contumeliarum ab ipſis Principibus affecti. ſic. n. ad hanc gloriam inter gentes peruenit Romana Eccleſia, ut Chri Luc. 24. ſtus ad ſuã; qui, multa primùm paſſus, aſcendit in gloriã Patris. ita Eccleſię Romanæ rectores cum eo plus malorum habuiſſent cęteris omnibus Eccleſiarum rectoribus, quo propius aberant ab ipſis afflictionum fontibus, Romanis ſcilicet Imperatoribus, quorum edictis omni genere calamitatũ Eccle

Digitized by Google

ſiæ premebantur; tandem ad Chriſti gloriam in terris peruenerunt; in omnibus Deus oſtenderet eos fuiſſe ueros filij ſui Vicarios. ſic enim per trecentos ferè annos continuos à Petri morte uſque ad Conſtãtinum Imperatorem ab ipſis Imperatoribus ſunt uexati, ut tot annorum ſpatio, cũ nunquam deeſſent, qui Petri cathedram perpetua ſerie ſuccedentes regerent, uix tres numerari poſſint, qui ſua morte interierint, ſed omnes ab Imperatoribus ſint interfecti. nec tamen interim ſine uictoria fuerunt, uerùm in medijs afflictionibus multos populos in hiſq; multos Romanos uicerũt; ſic ut in ipſa urbe Roma cathedrã etiam ſuam ponerent. ſed obſcura adhuc gentibus uictoriæ gloria, & apud maiorem ciuium partem ignobilis, & cõtempta hæc cathedra fuit; quam Deus tandem ad honorem filii ſui primùm in uictoria Silueſtri de Conſtantino, deinde poſterioribus ſæculis ſic ornauit, atque illuſtrauit, ut, quæ uetus Hieruſalem de iis, quæ ad gloriam, & diuitias mundi pertinerent, à Prophetis promiſſa expectabat, (& conſecutura quidẽ erat ſi in obedientia, & fide permanſiſſet, ad hãc enim refert Eſaias omnia ſua uaticinia, quę magnifica illa promiſſa continebant) hæc omnia ad Romanam Eccleſiam, eius filiã,

Eſa. 60.

in

in fide fundatam, matre propter infidelitatem exhæredata, apertè conſtet eſſe trāslata, eidēq; donata. Hæc uerò nunc ipſa Eſaiæ uerba quæ recitabimus, magis explicabūt & confirmabunt, ſi res uerbis cōparentur, & ad rerum normam, quas omnes gentes in Romana Eccleſia multis ſæculis uiderunt, ipſa uerba examinentur.

QVAESTIO LXVIII.

QVENAM ſunt illa, quæ uetus Hieroſolyma expectabat per Prophetam Eſaiā Eccleſiæ ſub nomine Hieruſalem prædicata, & promiſſa in quibus, Romana Eccleſia, priuata omni hæreditario iure Hieroſolymitana, hæres permanſit?

RESPONSIO.

PLVRA quidem ſunt, ut ſupra diximus; nos uerò ea ſic in pauca contrahere poſſumus, ſi benedictiones interiores, & ſpirituales (ut more Eccleſiæ loquamur) ſimul cū externis, & carnalibus benedictionibus cōiungamus. utraq; enim Hieroſolymitanæ Eccleſiæ ſunt promiſſa; quæ quia, ſpretis ſpiritualibus benedictionibus, corporales ſolas mente, & uoluntate ſequebatur, utriſque ſimul priuata fuit. Romana uerò quia ſpirituales ſibi tantū proponebat, utriſq;

abun-

Digitized by Google

abundauit. ſed hæc ordine quodam, & eodem, quem ſeruat Propheta, examinantes perſequamur, ut uideamus, quo pacto, quæ Eccleſiæ, & populo Iſrael ſub nomine Hieruſalem promiſſa olim fuerunt, in Eccleſia Romana tandem gentibus ſint perſoluta.

QVAESTIO LXIX.

QVIDNAM primum locum in illis promiſſis obtinet?

RESPONSIO.

Esa. 59. HOC ſanè, quòd nomine fœderis appellatur apud Prophetam, cum dicit in perſona Dei, Hoc fœdus meum cum eis dicit Dominus, ſpiritus meus, qui eſt in te; & uerba mea, quæ poſui in ore tuo. hic enim ſpiritus eſt fundamentum omnium promiſſorum. eſt uerò ſpiritus fidei, quem dicit Apoſtolus communem ſibi fuiſſe cum antiquis patribus, cum ait, Habentes autem eundem ſpiritum fidei, credimus, propter quod & loquimur. loquitur autem uerbum, quod poſuit Deus in ore eius, quod non eſt uerbum literæ, quale fuit ueteris Hieruſalem, ſed uerbum ſpiritus, quod, inquit idem Propheta, non recedet de ore tuo, & de ore ſeminis tui, a modo uſque in ſempiternum.

2. Cor. 4.

Esa. 59.

Eſt

Digitized by Google

Eſt uerò idem uerbum, pro quo Chriſtus, Eccleſiæ ſuæ Vicarium paſtorem alloquẽs dicit ſe oraſſe, ne deficeret. Hoc ergo pri mum eſt in promiſſis, quod præcipuè perſo lutum eſſe in Romana Eccleſia, lumen, qđ per ipſam cæteræ Eccleſiæ conſecutæ ſunt, atque illius perſeueratio in fide ſatis decla rat. ſequuntur enim ſtatim in Propheta poſt hoc promiſſum uerba Dei ad Hieruſa lem, Surge, illuminare; quia uenit lumen tuum, & gloria Domini ſuper te orta eſt, quia ecce tenebræ operient terram, & cali go populos. ſuper te autem orietur Dominus, & gloria eius in te uidebitur. Deinde quia cum hoc ſpiritu fidei, eſt coniunctus ſpiritus dilectionis, qui eſt maximè prolifi cus, ſtatim adiungitur in promiſſis, Leua in circuitu oculos tuos, & uide, omnes iſti cõ gregati ſunt, uenerunt tibi, filij tui de longe uenient, & filiæ tuæ de latere ſurgent. tunc uidebis, & afflues, & mirabitur, & dilatabitur cor tuum, quando conuerſa ad te fuerit multitudo maris, fortitudo gentium uenerit tibi &c. Hoc ergo promiſſum nu meroſæ prolis coniunctum eſt cum priori, poſt ꝙ quaſi ultimo loco ſequitur, Adducã filios tuos de lõge, argẽtũ eorũ, & aurũ eo rũ cũ eis nomini Domini Dei tui, & ſãcto Iſrael, q̃a glorificauit te. Hic uerò ſi q̃ramus,

Luc. 22.

Eſa. 60.

quem

quem Propheta alloquatur, quam Eccleſiam appellet, cum dicit, Leua in circuitu oculos tuos,& uide, omnes iſti congregati ſunt, uenerunt tibi &c. Hic res ipſa, euentus rerum ſic pro Romana Eccleſia reſpondebit, ut non alia interpretatione opus ſit. omnes enim, qui uel ad ſucceſſum rerũ in Romana Eccleſia reſpicere uelint, ſtatim hæc omnia ei cumulatè præſtita uidebunt, ac perſoluta. nec enim ulla maiorem ſpiritum fidei habuit, nec firmius in fide præſtitit, nulla plures filios per uerbum genuit, aluit, cõfirmauit, nulla rurſus maiores opes, maiores honores adepta eſt. nec enim ulla unquam Eccleſia ad hunc honoris gradũ aſcẽdit, ut de ea dici poſſet, ꝙ ſequitur in promiſsis apud Prophetam, Gẽs, & regnum quæ non ſeruierit tibi, peribit. Quàm uerè autem hoc dicatur de Eccleſia Romana, conſenſus regnorum, & gentium ad eius obedientiam ſalutis ſuæ cauſa, certatim olim accedentium, ſatis oſtendit. Quod uerò eodem loco additur, Et uenict ad te curui filij eorum, qui te humiliauerũt & adorabunt ueſtigia pedum tuorũ, quàm multis ante ſeculis in Eccleſia hoc uidimus quòd etiam nunc uidemus, nẽpe filios Regum, & Imperatorum, quorum maiores olim omnibus modis eã uexarunt, curuos,

& uene-

Digitized by Google

& uenerabundos ad oſculum pedũ Romanorum Pontificum, Petri ſucceſſorum, accedere? Quo pacto autem hæc eadem Eccleſia, & mamillis Regum ſit lactata, & lacte gentium nutrita, quæ ſequuntur in uerbis Prophetæ, & diuitiæ, & opes in ipſam uoluntaria oblatione Principum, & populorum congeſtę; ſatis declarant. Hæc uerò nunc ſatis ſint dicta, ut cũ oraculis Prophetarum, tum uerò teſtimonio euentus rerum concludamus, Eccleſiam Romanã uoluntate Dei Principem, & matrem Eccleſiam eſſe conſtitutam, in qua in conſpectu omnium gentium gloria filij eius in terris conſpiceretur, & quæ eundem locum in nouo populo, ex omni genere hominum congregato, teneret, quem tenuit Hieroſolyma in ueteri, qui ex una tantum natione conſtabat; id eſt, ut caput omnium aliarũ Eccleſiarum exiſtret, ipſiq; Hieroſolymitanæ ciuitati in hęreditate promiſſorum ſuccederet, atque eandem appellationem haberet, quam olim ea ſibi ſoli uindicauit: quam ſignificat Eſaias, cum dicit, Et uocabit te ciuitatẽ Domini Sion San. Iſrael.

QVAESTIO LXX.

An, ſi eundem apud nouum populum locũ Romana Eccleſia obtinet, quẽ apud

I uete-

ueterem Hieroſolymitana obtinuit, etiam ne illam unicum locum, quò populus conueniret ad adorandum, à Deo electam dicemus? talem enim à Iudęis, & uetere populo Hieroſolymitanam ciuitatem habitã fuiſſe conſtat.

RESPONSIO.

MINIME id quidem. Venit.n.hora, in-
Ioan. 4. quit ipſe Chriſtus, à quo & uerum adorãdi modum, & uirtutem accepimus; quãdo nõ in monte hoc, Samariæ.ſ.(ex opinione Samaritanorum loquens) neq; Hieroſolymis ut putabant Iudęi, Pater adorabitur, ſed in ſpiritu, & in ueritate: quod tantundem eſt dicere, remotis umbris, in veritatis luce, nullo certo præſcripto loco. adoratio. n. quæ certum ſibi locũ præſcribit, adoratio eſt umbratilis, non vera, nec ſpiritualis. nec enim ſpiritus, qui nihil ſpectat in adorãdo præter eum, qui eſt ubique, & omnia implet, ullo certo loco includi põt. atq; ideo hoc tempus ueræ, & ſpiritualis adorationis præuidens ſpiritu Propheta Malachias
Malach. 1 dicit in perſona De, In omni loco offeretur nomini meo oblatio munda, &c. Quare in hoc ſimilem Romanã Eccleſiam, quæ in luce, & ſuper montem eſt poſita, Hieroſolymitanæ, quæ in umbra fuit fundata, dicere

Digitized by Google

tere non poſſumus,uerùm in eo ſimillimã, quòd, ut ab ipſa Hieroſolymitana doctrinã,& modus umbratilis illius adorationis petebatur,quæ ſe tanquam magiſtram uniuerſo illi populo Dei præbebat,cùm in cultu Dei docendo, qui illi tempori conueniebat, tum in corrigendis ijs, qui ab ea forma, quæ in Moſis cathedra docebatur, diſcedebant: parem,atque adeo maiorem auctoritatem,(quanto ſcilicet maiori in re uerſatur, quæ omnem rationem ueræ, & ſpiritualis adorationis complectitur) Eccleſia Romana tenet,quam quidem auctoritaté tot iam ſæcula in nouo populo, per uniuerſum orbem diſperſo, exercuit, ut rerum euentus iam inde ab eo tempore, quo Petri cathedra illic eſt poſita, ſingulis declarauit, quibus tot hęreſes, tot ſchiſmata, tot abuſus in ritibus, & moribus Eccleſię,eiuſdem unius auctoritate ſublata ſunt, & uera doctrina una cum optima morum diſciplina in Eccleſia conſtituta, eamq; ut magiſtram in omnibus,quæ ad religioné, & pietatem pertinent,omnia generalia Cõcilia ſemper agnouerunt.

QVAESTIO LXXI.

An Concilia ipſa generalia hanc prærogatiuã Ro. eccleſiæ ſemper agnouerunt?

RESPONSIO.

ILLA quidem Concilia, quorum acta rata,& probata in Eccleſia catholica fuerunt, ex quibus aliqua expreſſis etiam uerbis hoc declararunt. nulla aũt ſua acta rata unquam fore iudicarunt,niſi eadem auctoritate Romanæ Sedis eſſent cõfirmata. quo nullũ maius argumentum eſſe poteſt, omnia Concilia tanquam principem Sedẽ, & magiſtram,ac caput Eccleſiarum Romanam Eccleſiam ſemper agnouiſſe.quanquã non illa quidem à Concilijs auctoritatem ſuam ſe habere agnoſcit, nec uerò ab ullo populi conſenſu, aut principis uoluntate; ſed illam à Chriſto in Petri perſona ſibi primùm promiſſam, deinde uerò ſe in plenam eius poſſeſſionem ueniſſe tum, cùm Petrus, poſtquam Romæ aliquot eam annos exercuiſſet,tandem fugam ex Vrbe parans, ut dictum eſt,quaſi cathedram aliò translaturus, ne faceret, à Chriſto eſt prohibitus; qui fugam eius reprimens, eique in Vrbe moriendum fore ſignificans, cathedræ ſimul ſedem firmam eodem in loco futuram declarauit; quam maximè cõfirmauit Pauli primùm prædicatio in Vrbe, deinde martyrium eodem in loco, & die, quo Petrus eſt mortuus. illum autem cùm diuina prouiden-

Egeſippus libr. 3.c.2

Hiſt.eccleſiaſtica li 2.c.23. Act. 12

Digitized by Google

uidentia non minore cum miraculo Hiero ſolymis ex inſidijs Iudæorum, & morte liberarit, quàm Petrum è manu Herodis in eadem Vrbe; nec uerò paſſa ſit, ut aut ibi, aut in Aſia, ubi quotidie ſe mori ſcripſit, ui tam finiret, ſed è tot periculis, atque adeo præſenti morte cum toties liberarit, & eò reſeruarit, ut Romę tandem martyrij coronam acciperet, in hoc quidem ſatis uidetur ſignificaſſe, in horũ duorũ coniuncta morte, quorum alter gentium Apoſtolus, alter præpucii dicebatur, eandem utriuſq; populi, atq; ita uniuerſi populi Dei futuram magiſtrã Eccleſiã, ad quàm oẽs, tanquã ad unã Sedem Apoſtolicam, conuenirent, omnes autem Eccleſias per orbem diſperſas tanquam in unam coaluiſſe, quarum caput eſſet illa, quã capita Apoſtolorum ſua & doctrina, & morte fundarunt. Hanc uerò Dei uoluntatem, & conſilium fuiſſe, ut hæc una caput eſſet, euẽtus poſtea rerum tot Regũ populorum, & Conciliorum generalium ſequentibus ſeculis conſenſus certiſſimum teſtimonium omnibus non contentioſis dare poteſt. Atque hæc quidem hactenus, quæ ſine uerborum contentione auctoritatem Romanæ Eccleſiæ cum in uniuerſa Eccleſia, tum in Concilijs generalibus oſtendant. Qui autem modus fuerit,

huius prærogatiuæ poteſtatis exercendæ, in exemplo Petri, qui Concilio Hieroſolymitano interfuit, & pręfuit, ut potuimus, iam oſtendimus. hoc uerò illud Concilium fuiſſe intelligimus, ex quo cætera omnia exemplum, & formam capiant, ad quam omnia ſua decreta dirigant. nec enim in ſumma aliud continent poſteriora Concilia, quàm uel explicationes immutabilis illius fidei regulæ, quàm primum illud Hieroſolymitanum Concilium præſcripſit, uel decreta caritatis, quæ nulla certa regula contineri poteſt, ut quæ omnia omnibus ſe facit. in ceteris autem Concilijs, quòd ad perſonas attinet, quæ iudicandi partes habent; idem ſanè genus perſonarum intereſſe ſolet, quod in primo iudicaſſe,& decidiſſe omnes controuerſias legimus;ita ut interpretationes, & ſimulacra quædam illius unius omnia poſteriora Concilia rectè dici poſſe uideantur.

QVAESTIO LXXII.

AN Nicenum Concilium formam illam Hieroſolymitani Concilij ſeruauit, & quod ad materiam attinet, & quod ad perſonas?

Reſponſio

RESPONSIO.

EANDEM prorſus. quod enim præcipuè tractatum fuit in Niceno Concilio, ad explicationẽ illius fidei pertinebat, quã Petrus in primo illo Hieroſolymitano eſt profeſſus. nec uerò aliam materiam conſultandi habuerunt tria illa poſteriora Concilia, quæ unà cum Niceno à ſancto illo uiro Gregorio, Petri ſucceſſore, non minori in ueneratione habebantur, quàm ipſa quatuor Euangelia, ut quæ ipſam Euangelij ſummã explicarent, & ſummã fidei Petri expoſitæ in Hieroſolymitano Concilio. nec. n. uel Nicenum, uel tria ſubſequentia concilia cùm diuinitatẽ filii, & Spiritus, & utranque naturam perfectam in filio explicarent, aliud explicabat, quàm Petri fidem, in primo illo Concilio expoſitam. omnes autem de fide quæſtiones, quæ conſueto more Eccleſiæ primum locum in materia Conciliorum obtinẽt, huc ſemper ſpectant. cætera uerò, quę uel in Niceno Cõcilio, uel in alijs ſunt tractata, omnia pertinent ad diſciplinam in Eccleſia conſtituendã, quæ hunc finem habet, ut omnis confuſio, quæ diſſenſionis eſt parẽs, uitetur, & ordo caritatis ſeruetur quod alterum eſt ex illis duobus, quibus diximus

Digitized by Google

omne officium paſtoris contineri: ut ſcilicet gregem accubare faciat, hoc uerò pertinet ad uerbum caritatis, quod in ſe omne genus canonum continet. nec enim aliud ſunt canones, quàm regulæ quædam, diſciplinam morum, & ordinis in Eccleſia complectentes. quæ omnia à ſpiritu dilectionis ad oſtenſionem fidei proficiſcuntur. Priores uerò partes paſtoris ſunt eæ, quæ ad uerbum fidei propriè pertinent, per ꝙ grex in paſcua introducitur. his porrò duobus omnium Conciliorum materiam cõtineri, eorum acta, & decreta perſpicuè declarant; quæ omnia exemplum, & formam habent à primo illo Concilio Hieroſolymitano. ꝙ ſi in perſonis, quæ in illo interfuerunt, & in Niceno, atq; in poſterioribus aliqua uarietas uideatur, tamen nõ tanta eſt, ut propterea negemus, primum illud tanquam exemplar poſteriorum Conciliorum nobis à Spiritu ſancto fuiſſe propoſitum, quò, tanquã ad archetypum, reſpicere reliqua omnia deberent.

QVAESTIO LXXIII.

QVODNAM genus hominum eſt quod in poſterioribus Conciliis interfuit, cuius in primo nulla habetur mentio?

Reſponſio

RESPONSIO.

Est quidem illud genus hominum, quibus ſupra diximus difficilimum fuiſſe in regnum Dei ingreſſum: idq; ex teſtimonio Chriſti confirmauimus, cum ait, Facilius eſſe camelum introire per foramen acus, quàm diuitem in regnum cælorum. nam ſi diuites priuati (de his enim tantum loquebatur tum Chriſtus) tantam difficultatem ingrediendi inueniebant; quanto maiorem hi diuites inuēturi erant, qui ſupremos magiſtratus gererent, circumfluentes non ſolū diuitijs, ſed honoribus, & uoluptatibus, omnibus denique rebus, quæ hominem tumidum reddunt, & inflatum, ne per anguſtam fidei portam intrare poſſit? quales ſūt Reges Imperatores ac Principes huius mūdi; qui aliquot ſæculis poſt Concilium Hieroſolymitanum, uix oſtium fidei apertum inuenerunt; & ideo de illis in primo illo Cōcilio nulla mentio eſt facta. hoc uerò magnum diuinæ potentiæ in Chriſti nomine miraculum Petri ſucceſſoribus, ut ſupra diximus, reſeruabatur, quod per manus Silueſtri in Conſtantini conuerſione eſt oſtenſum. nec enim minus miraculum hoc fuit, quàm ſi leones, & urſos, aut tigrides habi- Matth. 19.

tare

tare ſimul cum agnis uideremus. id quod futurum Eſaias prædixit, de conuerſione Principum huius mundi uaticinatus; quos ſuo loquendi more, urſos ſæpe, & leones, ac pardos appellat, nominibus utens maximè eorum actiones exprimentibus. tales enim re uera extiterunt in gregem Dei ferè omnes mundi Principes, præcipuè uerò Cæſares, uſque ad Conſtantini conuerſionem, in qua tam inſigne editum eſt miraculum, ut, qui ante greges diſſipauerant, & deuorauerant, per Dei uirtutem ad Chriſtum conuerſi, ad tuendum ipſum gregem Domini cuſtodes efficerentur. talem enim ſe præbuit Conſtantinus in Nicena ſynodo, tales poſteriores Imperatores in poſterioribus. & hinc ſanè ortam dicimus uarietatem perſonarum, quæ in primo, & in poſterioribus Concilijs inuenitur. quanquã quidem non hæc eiuſmodi eſt, ut propterea formam mutatam dicamus, præſertim cùm illi ipſi, qui cognoſcendi controuerſias, decidendi, ſtatuendi, ac componendi partes in primo concilio habuerunt, ſemper eaſdem in ſequentibus tenuerint. nec uerò in ullo legitimo Concilio unquã mutati ſunt in his enim poſteriora primi illius exẽplũ ſemper ſunt ſecuta. Imperatorum autem perſona poſtea adiecta fuit ſine ulla muta-

tione

Digitized by Google

tione earum perſonarum, quæ in primo Concilio interfuerunt, idque maximo diuinæ potentiæ miraculo. ac ſuum quidem locum, & munus à Deo in concilijs Imperatores aſſignatum habent.

QVAESTIO LXXIIII.

QVOD tandem hoc munus eſt?

RESPONSIO.

VT Chriſti, filij Dei, uicarias partes gerant. hoc enim munus Imperatoribus, Chriſti fidem profeſſis, Deus ipſe pater aſſignauit.

QVAESTIO LXXV.

QVO modo Cæſares in Conciliis generalibus Chriſti uicarias partes agere, idq; Deo ipſo iubente, dicis, ſi, eaſdem proprias Romani Pontificis eſſe, omnia, quæ hactenus de eius auctoritate in Eccleſia dixiſti, confirmant, conſentientibus cum Scripturis, tum miraculis, quibus ſuam Deus hac in re uoluntatem declarauit?

RESPONSIO.

NON quidẽ ſic proprium dicimus Romani Pontificis, uicarias Chriſti partes in Conci-

Concilijs agere, ut omnes ipſe Chriſti par-tes in Eccleſia occupet, nullas alijs relin-quat. immo, cùm nullus ſit in Eccleſia, qui non aliquod ſibi munus à Deo aſſignatum habeat, (nec enim membra otioſa in ea Deus conſtituit) quatenus quiſque in ſuo munere quidquid facit, ad honorem Dei re fert, (nemo autem in ſuo quidquam, ſed omnes in nomine Domini omnia agunt, hoc enim Chriſtiana regula docet) eatenus Chriſti Domini uicarias partes, cuius uirtu te omnia, quæcunque Deo patri ſunt gra-ta, peraguntur, eum gerere rectè dicemus. Ita Pontifex quidem Romanus, ut caput ſa-cerdotale, uicarias Chriſti, ueri capitis, par tes gerit, reliqui uerò, ut reliqua membra. at Cæſarem, ut caput regale, Chriſti etiam uicarias partes agere, rectè dicere poſſu-mus. nec enim ſimplex poteſtas Chriſto fuit data, ſed, ut Sacerdos, ſic etiam Rex & dicebatur, & erat. Rex quidem ab initio fuit, ut Dei filius, ut hominem aũt ſe utranq; poteſtatem accepiſſe poſt uictoriã de mor te, ipſemet teſtatur ſtatim poſt reſurrectio nem, cum de ſe dicit, Omnis mihi poteſtas tradita eſt in cælo, & in terra, in utraque er go poteſtate quin ſuos Chriſtus Vicarios habeat, dubitare non poſſumus, uicarias autem Chriſti regis partes in Concilijs ge-

Matth. 28.

ne-

neralibus ad Cæſarem pertinere dicimus.

QVAESTIO LXXVI.

QVASNAM intelligis eſſe huiuſmodi partes?

RESPONSIO.

EAS quidem, quas Chriſtus ipſe, dum in terris uerſaretur, ſatis ſignificauit, cùm diſcipulos ſuos, quos Principes ſuper omnem terram ipſe Rex regum, & Dominus dominantium conſtituerat, ſine ſacculo, & pera, ac ſine ullo humano præſidio mittens, ſola auctoritate regia perfecit, ne quid illis, quod ad uitam ſuſtinendam pertinebat, deeſſet, ſicut eorum ad ipſum reſponſio declarat, cum ab illis quæreret, Quando miſi uos ſine ſacculo, & pera, nunquid aliquid uobis defuit? reſponderunt enim, Nihil. Hic ergo Chriſtus ſatis ſe Regem etiam terræ oſtendit, magis uerò, cùm populum, ſe in ſolitudinem ſequentem, & inopia cibi laborantem, non paſſus eſt domum inanem redire, ſed ſaturum dimiſit, tum uerò maximè, cùm ſuos diſcipulos, calumnijs aliorũ, & iniurijs, atq; uiolentię obnoxios, tãquam puſillum gregem, ut ipſe eos appellat, ab omnibus his, quãm diu cum illis ut Dominus & Rex eorum uerſaretur, ſemper defendit.

Luc. 22.

Luc. 12.

dit. in extremo autem uitæ actu, cùm ad peragendas Sacerdotis partes ipſe ſe, ut agnus, ad aram duci pateretur, tamen non ſic oblitus eſt regiæ ſuæ poteſtatis, ut non ſaluti ſuorum proſpiceret: hanc enim poteſtatem tum oſtendit, cùm ijs, qui ad ſe com

Ioan. 18. prehendendum uenerant, dixit, Sinite hos abire, ſicque, ut incolumes dimitterentur, effecit. Quòd ergo Chriſtus humanis ſuorum neceſſitatibus, & exiſtimationi, quòd ſaluti proſpexit, qui omnes erant ſacerdotes Domini, in eo ſanè ipſe regiam ſuam poteſtatem declarans, exemplum omnibus Regibus dedit, quo pacto erga ſacerdotes Domini cũ in Concilijs generalibus, tum extra Concilia ſe gerere debeant. has uerò partes Cõſtantinus Magnus maximè expreſſit, qui tales Chriſti ſacerdotes inuenit, quales, Chriſto in terris uerſante, fuerunt, tãquam oues inter lupos. inter medios enim hoſtes, ab omni humana ope, & præſidio nudos, indigentia oppreſſos, & omnium calumnijs, atq; iniurijs obnoxios inuenit, quos ipſe, pro Imperatoria poteſtate, uicarias unici Imperatoris partes gerẽs, his omnibus malis nõ ſolùm liberauit, ſed dignũ ſacerdotibus Dei locũ, & auctoritatẽ eis dedit. Ideóq;, quænã eſſet partes Imperatoris, uices Chriſti gerẽtis, in Cõcilijs generalibus, maximè

in

Digitized by Google

in Concilio Niceno declarauit, non tã qui dem, cùm neceſſitatibus Sacerdotum abunde ſubueniret, & ſaluti eorum, atque incolumitati proſpiceret, quæ ſanè magna erãt pietatis eius, & potentiæ in terris teſtimonia, & fructus: quàm, cùm mutuas eorum accuſationes quotidie ferè audiens, quę ad priuatas eorum de priuatis iniurijs querelas pertinebant, quæ facile indicabant nec ſatis illos in fide confirmatos, & caritate uacuos, non propterea paſſus ſit ſe antè fidei fundamento deturbari, aut caritate ſpoliari, ut uel ipſos ſacerdotes contemneret, uel eorum doctrinam nihili faceret, ſed in hoc potẽtiã ſuam, à Deo ſibi per Chriſtum & ꝓpter chriſti gloriã datam, ſic exercuit, ut, cùm eos in fide debiles inueniret, à quibus ipſe confirmari debuiſſet, caritate illos uincens, in fide confirmarit, ac pacem eam mundo dederit, quæ Chriſti, Domini ſui gloriam, cuius uices regias gerebat, maximè illuſtrarit. atq; hìc quidem in hoc uno Conſtantini facto uis omnis regij muneris, Imperatoribus à Deo dati, in Concilijs generalibus eſt expreſſa, cuius ſumma hæc eſt, ut pacẽ procurẽt uerbo Dei. ob hãc enim cauſam oramus pro ſalute omniũ, qui in ſublimitate cõſtituti ſunt, ut trãquillã, & quietã uitam agamus in omni pietate, ut inquit 1.Tim. 2.

Digitized by Google

Apoſtolus, id eſt ut trãquillũ curſum uerbũ dei habeat, de eorum enim tranquillitate, & quiete eo in loco loquitur Apoſtolus, qui uerbi uel miniſtri ſunt, uel diſcipuli. Quia uerò hæc tranquillitas parari non poteſt, niſi cognitis prius, deinde examinatis dificultatibus de uerbo fidei, & amotis omnibus contentionibus, idque communi Eccleſiæ conſenſu, ideo hic primùm neceſſitas Concilij generalis exiſtit. & quia nec in unum locum cogi Principes paſtores eccleſiæ facile poſſunt, niſi cõſentientibus & Cæſaribus, & Principibus, in quorum regnis per diuerſas prouincias, ſuas eccleſias, tanquam tot greges, diſperſas habent: nec uerò coacti diutius ſe tueri in conuentu poſſunt, quin plurimis in rebus Principum ope, & auxilio indigeant, ideo hic primùm conſenſus Cæſarum in celebrandis Concilijs rogari cœptus eſt, & eorum auxilium, ut rite, & ordine, ac ſine periculo, & cum omni ſecuritate omnia fiant, implorari. hanc ob cauſam Siluestri, Pontificis Romani, & Vicarij Chriſti, hortatu Cõſtãtinus Magnus dicitur Epiſcopos in Concilium Niceæ indictum per edictum ſuum uocaſſe, quibus congregatis, ſic ipſe Imperator Dei partes erga illos geſſit, ut curarit, ne quid illis deeſſet eorum, quę ad tuendam uitam neceſſa

ria

Digitized by Google

ria eſſent, omniaque eorum ſecuritati contraria depulerit, & eoſdem planè tutos atq; ſecuros reddiderit.

QVAESTIO LXXVII.

CHRISTI ne Regis dumtaxat partes Cæſares in Concilijs agunt, an uerò etiam Chriſti paſtoris?

RESPONSIO.

PRAECIPVE quidē regis partes agūt, ſi uerò dicere uolumus, chriſti etiam paſtoris partes eos agere, idem prorſus dicemus. tales.n. ſunt Reges, quibus chriſtus ſuas partes commendat, ut ſint iidem paſtores: paſcunt autem homines iis rebus, quas chriſtus eorum diſpenſationi permiſit, id eſt iis, quæ pertinent ad corpus, quę externa bona uocantur; quibus ſuſtentatur uita corporis, ut ſacerdos, qui idem eſt paſtor, iis, quæ pertinent ad uitam ſpiritus, ſuum gregem paſcit. Huiuſmodi igitur paſtoris perſonam gerens, ſimul cum ſacerdote ſummo, paſtore in cōcilijs, Principes, & ſacerdotes, tanquam in caulas capita gregis, congregat Imperator. ſic enim fecit Conſtantinus ſimul cum Silueſtro in Nicena synodo. ſi uerò eiuſdem exēplo illam potentiam in concilijs generali-

Digitized by Google

bus adhibeant, per quam ęmulationes, & contentiones ſacerdotum, quæ ſępe in eiuſ modi conuentibus publicis grauius erumpere ſolent, frangere, & mollire poſſint, ut non modo ipſorum fides, & caritas non lædantur, ſed ad cęterorum animos iiſdem confirmandos ualeant, hic etiam Chriſti ſacerdotis partes eos aliquo modo agere, ut rè dicere poſſumus.

QVAESTIO LXXVIII.

AN, ſi ſacerdotum, & Regum munera Chriſto inſtituto ſunt diuiſa, nos rectè ſacerdotis partes Regibus in Concilijs tribuere poſſumus?

RESPONSIO.

ALIQVAS poſſumus, & ſanè debemus: quia ſine his illi ne regium quidem munus rite obire poſſunt. nec uerò de regio ſolũ munere hoc dicimus, rectè illud aliquas ſibi partes ſacerdotales adiungere: ſed de omni miniſterio hominis Chriſtiani planè affirmamus, ut rite fiat, neceſſarium eſſe aliquas ſacerdotales partes adhibere, ſine quibus nemo ſanè ſuum munus rite obire poteſt: quia nemo, niſi his duabus partibus coniunctis, uocationi illi, quæ communis eſt omnium Chriſtianorum, piè inſeruire

uire poteſt.cōis enim uocatio in omnibus, & ſingulis regiam cum ſacerdotali poteſtatem coniungit,ut oſtendunt illa uerba primi Vicarij,ſacerdotis Chriſti,cùm omnib' ſimul fidelibus dicit: Vos autem genus electum, regale ſacerdotium, &c. A ſacerdotis uerò partibus, omnes actionū noſtrarum initium capimus. ut hic quidem primus eſt actus uitæ Chriſtiani hoīs, & quæ orditur à ſacrificio, & oblatione ſuiipſius. ex hac uerò oblatione ſtatim naſcit regia, in cuiuſq; animo ſe ſponte offerentis, occulta poteſtas, quæ tū demum exit in lucē, cum ad interius donum,& ad interiorē uocationem accedit extremū Dei uoluntatis ſignum,ex hoīum conſenſu datum. quibus aūt utrunq; iam obtigit,ii cū apud Deum, tum apud hoīes,uel Reges, uel Sacerdotes rectè, & appellantur, & ſunt. prātem n.in alios exercent.at,quibus nulla externa uocatio accedit,ſi ſint ex numero Chriſtianorum,qui ſuam uocationē ſequuntur,ii quidem oēs ſpiritu Reges ſunt, atq; ēt Sacerdotes; ſed in alios nullam poteſtatem habent,niſi quatenus priuati monēdo,uel obſecrando.Quod ergo pertinet ad id,quod diximus, Conſtantinū Sacerdotis partes egiſſe in Concilio Niceno,cū eius admonitionibus Sacerdotes Dei cederent;has qui

1. Petr. 2.

Digitized by Google

dẽ partes ut priuatus egit. nec.n.externo aliquo ſigno ad hoc munus uocatus fuit, quemadmodum ad regium, & Imperatorium, cui neceſſario adiunctum fuit ſacerdotalis uirtutis donum, ſine quo regium munus nunquam rite exerceri poteſt. omnes uerò numeros Imperatoris chriſtiani conſtantinus in illo cõcilio prorſus impleuit. quo pacto autem chriſti uicarias partes præcipuè geſſit, ex his, quæ diximus, ſatis patere arbitramur. Sunt uerò illæ, quas Carolum V. Imperatorem, religioſiſſimum Principem, abundè impleturum in hoc, quod eius conſenſu indictum eſt, concilio, eo quidem magis ſperamus, & expectamus, quo magis eius pietas, nobis per multos annos explorata, hoc nos ſperare iubet, & neceſſitas temporum id maximè flagitat. Hæc nunc ſatis erit in genere de officio Imperatoris in concilijs generalibus dixiſſe. de quo, ut locus ſe offeret (offeret autem ſe maximè) ad maiorem eiuſdem explicationem ſingillatim plura dicemus. Iam uerò, cum de perſonis eorum, qui in omnibus concilijs interſunt, & præſunt, tam multa dicta ſint de cauſa, quæ materiam præbuit conuocandi huius concilij, quod nunc eſt in manibus; tempus poſtulare uideẽ, ut aliquid quærẽtes dicamus.

Quæſtio

Digitized by Google

QVAESTIO LXXIX.

QVIDNAM eſt, quod materiam, & cauſam dedit huius Concilij; quod nunc in dictum eſt conuocandi?

RESPONSIO.

HAVD ſimplex quidem cauſa fuit, ſed uaria, & multiplex, quæ tamen tribus illis capitibus, quaſi terminis, quibus iam ab ali quot ſæculis omnis materia Conciliorum circumſcribi ſolet, ſatis, qualis ſit, explicatur. quorum primum eſt, quod ad explica tionem fidei dogmatum, & ad hæreſum ex tirpationem pertinet, ſecundnm, quod ad collapſam morum diſciplinam reſtituendam, tertium, quod ad confirmandam pacem domeſticam inter Principes Chriſtianos ſpectat, ut externo hoſti infideli, Reip. Chriſtianæ perpetuò inſidianti, facilius reſi ſti poſſit. hæc ergo in ſumma huius Concilii nunc indicti materia dici poteſt, quæ eo quidem amplior eſt, quo plures ſunt hæreſes, quo magis corrupta eſt morum diſci plina, quo pernicioſiora ſunt inteſtinorum bellorum ſemina, quo denique potentior eſt, ac paratior externus hoſtis ad inuaden das Chriſtianorum prouincias. ita enim omnia hæc mala his tẽporibus creuerũt, &

Digitized by Google

grauia ſunt, ut rectè de Eccleſiæ corpore, ſic affecto, idem pro maiore ipſius parte di ci poſſe uideatur, quod Eſaias, flagella Dei

Eſa.1. in populum ſuum explicans, dicebat, Omne caput languidum, & omne cor mærens, à planta pedis uſque ad uerticem capitis non eſt in eo ſanitas &c. atque eo quidem hæc neceſſitatem imponunt grauiſſimam cogendi Concilii generalis, & difficiliorem reddunt de excogitandis remediis delibe rationem.

QVAESTIO LXXX.

QVO tandem modo remedia corpo ri tam grauiter affecto ſalutariter adhiberi poſſunt?

RESPONSIO.

EO ſane modo, quo Deus adhibuit uni uerſo humano generi, cum, reſpiciens è cœlo, ut inquit Propheta, uidit eum humani generis ſtatum, quem idem Propheta eo lo

Pſal.1. co ſic deſcribit, Omnes declinauerunt, ſi mul inutiles facti ſunt, non eſt, qui faciat bo num, non eſt uſque ad unum, contritio, & infelicitas in uiis eorum, & uiam pacis non cognouerunt. Hoc ergo primum eſt in mo do inueniẽdi, & adhibendi remedia, ut, qui Dei locum in terris gerunt, Dei etiam ocu

Digitized by Google

lis populos ſuos his malis oppreſſos aſpiciant, deinde, id faciant quod Deus ipſe exemplo ſuo faciendum oſtendit, cùm genus collapſum inſtaurauit.

QVAESTIO LXXXI.

QVINAM eſt hic modus, quo Deus humanum genus perditum reſtituit, Principibus ipſis populorum imitandus?

RESPONSIO.

ILLE quidem, quem Chriſtus, ſummus & Sacerdos, & Rex, in ſuo exemplo omnes Sacerdotes, & Reges, qui ſuam, & populorum ſalutem quærunt, ſequendum docuit, tum cùm populorum omnium, qui eius imperio, tanquam ſummo Regi, & Sacerdoti, ſubiecti ſunt, peccata, tanquam Sacerdos, in ſe ipſe tranſtulit, & portauit, atque ita Deum patrem homini reconciliauit, ac genus perditum inſtaurauit.

QVAESTIO LXXXII.

QVID? quæſo, an ſummi huius Sacerdotis, & Regis Vicarijs, Pontifici ROMANO, & Cæſari proponendus eſt hic modus liberandi populum Chriſtianum à tot malis, quibus propter peccata nunc maximè uexatur; ut Chriſtum immitantes,

Digitized by Google

peccata eius in ſe ipſi transferant, & pro illis Deum patrem deprecentur? utrùm uerò hoc exemplum Chriſti facile eſt Principibus ad imitandum, an eiuſmodi potius, quod omnes humanas uires ſuperet? tantum ne etiam preces Principum ualere exiſtimandum eſt, ut populis ſalutem pariant?

RESPONSIO.

PRECES quidem tantum ualent, quantum unici illius deprecatoris, qui ſemper exauditus fuit pro ſua reuerentia, uirtute nituntur. nec enim aliud nomē ſub cælo, neque in cælo datum eſt hominibus, in quo poſſint ſalui fieri. Quod uerò de imitando hoc exemplo dixi in ferendis peccatis hominum, & hac ratione illis corrigendis, hoc quidem ſic intelligo, Principes imitari hoc exemplum poſſe, non ſi ipſi ſuper ſuam innocentiam populorum peccata tanquam onus ſumāt, hoc enim ſemel fecit Chriſtus, & ſolus facere potuit, quia ſolus erat inter mortuos liber, id eſt ſolus inter peccatores iuſtus, Principes uerò cùm liberi à peccato non ſint, ſed ijsdem, quibus populus, uinculis peccatorum ligati, atque impediti, onus quidem populi hoc modo ipſi portare minimè poſſunt, neque, hac uia Chriſti exemplum ſequentes, populi peccata

Heb. 5.

Act. 4.

Digitized by Google

ta portando, Deum patrem placare. quare, hac in parte minimè eos imitari poſſe Chriſti exemplum in placando Deo erga populum, dicimus. uerùm ob eam cauſam hoc exemplum Chriſti propoſuimus, ut intelligant Principes, ſi ſummus Rex, & Sacerdos immaculatus, & innocens, non eſt ipſe dedignatus peccatorum populi ſui primū ignominiam, deinde etiam pœnam ſubire, cui nunquam peccandi occaſionem dederat, ſed contra ſemper benefaciendi, quid ipſis, qui ſuo exemplo populos ſæpe corrupere, qui eis anſam peccandi ſæpe dedere, faciendum ſit? quàm minimè eos dedignari oportet, pro populi ſui ſalute ſe reos facere, pro illis deprecari, & illorum peccata in ſe transferre? præſertim cùm nihil ſit, quod æque populos ad Deum poſſit cōnuertere, & ad fontem gratię, atque miſericordiæ adducere, quam pænitentis animi ſignum, & exemplum in Principe. eo uerò magis neceſſarium duximus, hoc exemplum magni Regis, & Sacerdotis Principibus ad imitandum proponere, quo uehementius omnes homines ab hoc maximè oportuno malorum remedio naturà abhorrere ſolent, ut aliorum peccata in ſe ſuſcipiant, qui ne ſua quidem fateri uolunt, ſed in alios potius transferunt, imitantes prima

illa

Digitized by Google

illa humanæ & terrenæ generationis capita, qui primi in mundum peccatum intro duxere, & introductum auxere, cùm ſalutarem ſui erroris confeſſionem relinquētes, alter in alterum ſuum peccatum tranſtulit, uir in mulierem, mulier in ſerpentem. per hunc autem modum peccatum creuit, & cum peccato omne genus miſeriæ, à qua nunquam liberari potuimus, donec diuina miſericordia hominem nobis dedit, qui idem Deus, & Rex omnium fuit, qui nō modo ſua in alios non tranſtulit, ut pote qui ab omni peccato prorſus immunis eſſet, ſed ſuper ſuam innocentiam uniuerſi noſtri generis peccata omnia, tanquam ipſe omnium reus eſſet, recepit. ex qua humilitate hoc ſtatim eſt conſecutus, ut omniū Saluator eſſet. Quare hoc exemplū, qua poſſunt ratione, ſi imitentur eius Vicarii, Sacerdotes, & Reges, ſpes quidem maxima oſtenditur, eos per uirtutem Regis omnium, cuius uicarias partes agunt, ſalutis uniuerſi populi miniſtros ad dei, & Domini ſui gloriā futuros. cùm uerò ſe reos populi peccatorum faciēt, uerè id quidem ipſi, & iuſtè ſunt facturi, quod Chriſtus fecit pro miſericordia, ſtatimq; illis per hanc iuſtitiam ingreſſus ad miſericordiam patebit. Iuſtus enim, ut inquit Sapiens, in principio ſermonis eſt

Gen. 3.

ſui accuſator. Nec uerò ullũ tot malis,qui bus nunc uexatur Eccleſia,ut omnia quærã tur, præſentius remedium inueniri poteſt, quàm in ipſo concilij exordio humilis ipſo rum Principum Eccleſiæ, peccatorum con feſſio,& ſui ipſorum accuſatio. Pro.18.

QVAESTIO LXXXIII.

QVID tandem iſtuc eſt, quod ais? an hoc ipſe ſuades? an probas? an,tanquam re medium oportunum tot malis, quibus Ec-cleſia eſt oppreſſa, proponis, ut ſummus Pontifex,uicarius Chriſti,ſummi Sacerdo-tis, partes agens,qui in omnibus conciliis, tanquam iudex corrigendis aliorum erro-ribus preeſſe ſolet,in hoc concilio ſe reum alienorum peccatorum faciat, & iudicio aliorum ſe ſubiiciat?

RESPONSIO.

NON hoc ego quidem ſuadeo,ut Ponti fex iudicio ſubiiciatur Concilij inquirentis in eum, neque ullo pacto id probo, at nec cuiuſuis alterius, uerùm, ut ſui ipſius iudi-cio ſubiiciatur,hoc maximè opto,atque ut etiam in hoc iudicio ſe ipſum condemnet. hoc enim ſolùm omni eum iudicio,& diui-no,& humano, liberare poteſt, & eius iudi cio in dijudicandis aliorum erroribus ma iorem uim tribuere. denique, hæc uera eſt

uia,

Digitized by Google

uia maximeq; expedita,ad tollenda omnia quæ nunc circumſtat Eccleſiam,mala,& pericula,atque ad firmam pacem, & concordiam ſtatuendam. ò, ſi Pontifex id ageret, ò ſi Cæſar;ſi hanc ingreſſionem in Conciliū ambo facerent; ſi hunc primum actum eſſe uellent;quid non boni ſperari poſſet de eiuſmodi Concilio,in quo non minus certo argumento Spiritus ſancti præſentia ad illud gubernandum, fructuoſeq;, ac ſalutariter celebrandum adeſſe cognoſceretur, quàm ſi in ſpecie columbæ,uel ſuper Sacerdotum capita in linguis igneis ſeſe oſtenderet.nec enim alia uirtus,quàm Spiritus ſancti, talē conuerſionem animorum facere poſſet, cuius prima ſemper actio hæc eſt, cùm mundum reformare ſtatuit, ut mundum de peccato condemnet.qui uerò hanc ab eo condemnationem humili animo ſuſcipiunt, ſalutem ab eius miſericordia ſimul ſuſcipiūt. Quare,ut diximus,in Concilio, quod ſalutis omnium cauſa cogitur,aptiſſimum hoc erit principium, quod quidem principium eiuſmodi Concilio,in quo pax, & ſalus omnium quæritur,egregiè conuenit. ubi enim nullum in Principibus ſignum pœnitentiæ oſtenditur; parua quidem ſpes eſſe poteſt, per eorum miniſterium Deum in populo pacem, & ſalutem efficere uelle; ſed potius

timeri

Digitized by Google

timeri debet, ne illis tanquam flagellis utatur ad Eccleſiam grauius affligendam. dicit autem ipſe Spiritus, Ad quem reſpiciam niſi ad humilem, & contritum, & trementē uerba mea? Denique, ſi Concilium reformationis Eccleſię cauſa, ut uno uerbo omnia complectar, indictum ſit, tam in capite quàm in membris, ſi, reformare, non aliud ſit, quàm uel doctrinam, uel mores ad priſtinam formam, à qua ſunt dilapſi, reuocare, cũ hac ratione formandę Eccleſiæ uſum uideamus primum ipſius fundatorem, & formatorem, ut per pænitentiam, quę ad omne genus hominum pertinebat, ueram formam induceret, eãdem ſanè uidetur ab omnibus ſequendam eſſe, præſertim ab iis, qui illius locum tenent, ſi reformare Eccleſiam uelint. Vtile ergo quam maximè erit incipere à pænitentia Capitum, qua quidē audita reliqua mox membra, atque ea primùm, quæ interſunt in Concilio, deinde populi, & nationes omnes ad eandem imitandam alacrius excitantur. quale uerò tandē eſſet hoc Concilium, quàm ſanctum, quàm glorioſum, quàm non modo Niceno, aut reliquis ſubſequentibus, ſed ipſi quoq; Hieroſolymitano, in quo Apoſtoli ipſi interfuerunt, ferè comparandum, atque etiam, quanto maior eſſet omnium ordinum, &

Eſa. 66.

Marc. 1.

pæniten-

Digitized by Google

pænitentium numerus, quodam modo an teponendum? Quòd ſi ſuper uno peccatore, pænitentiam agente, teſte ipſo Eccleſiæ Capite, ac Domino, Angeli in Cœlis gaudent, quanto maiorem noui gaudij materiam uniuerſum corpus Eccleſiæ pænitens quæ creuit tanquam arena maris, Angelis ipſis daret, ut iterum atque iterum id canerêt, q̄ in Chriſti natiuitate cecinerunt, Gloria in excelſis Deo, & in terra pax? Hoc uerò omnes ſperare, & expectare maximê poſſumus, ſi Capita ipſa primùm uirtute Spiritus in Conciliũ per hanc portam ingrediatur. eſt.n. illa, per quam ſolam intrat, qui in oĩbus Cōcilijs primo loco uocatur hymno illo decãtato, cuius initiũ eſt, Veni creator Spiritus &c. à quo omnia Concilia conſueto Eccleſiæ more exordium ducunt. Fruſtra autem, quatenus ad ſingulorum ſalutem ſpectat, is uocatur, non patefacta cõfeſſionis iniuſtitiæ noſtræ porta, quæ eadẽ eſt porta pœnitentiæ. hæc enim clauſa, excluditur à nobis Dei miſericordia, ſine qua nihil nec ſalutariter concipi, nec uerbo, aut opere ad Dei gloriam, & Eccleſiæ ſalutem perfici unquam poteſt.

Luc. 15.

Luc. 2.

QVAESTIO LXXXIIII.

QVA re maximè niti debet Legatorũ

Sedis

Sedis Apoſtolicæ ſpes de fructu, & proſpe ro euentu Concilij?

RESPONSIO.

PROMISSIS quidem, & uerbis omni bus Chriſti, ipſius Eccleſiæ fundatoris, præ cipuè uerò illis, quibus ad ipſum ſuum Vi carium, Sedis Apoſtolicę præſidem, uſus eſt, cũ ei futuras Eccleſiæ procellas, tanquã nauis tempeſtatibus iactandæ, prædicens, ſic eum alloquitur nomine appellans, Simõ ecce Satanas expetiuit uos, ut cribraret ſi cut triticum, ego autẽ pro te rogaui, ne de ficiat fides tua. His enim uerbis oſtẽdit fõ tem, & ſummam omnium Eccleſiæ calami tatum, & perturbationum, quę initium ha bent à uoto Satanę, Chriſti Eccleſiam cri brare, & quaſſare expetentis. hinc.n. hære ſes, hinc ſchiſmata, hinc omnia quæ Eccle ſiã unquã turbauere, mala, quæ eò ſemper ſpectant, ut Petri fidẽ turbent; qua ſubuer ſa, Eccleſia ſimul, tanquam nauis quædã flu ctibus, obruatur, atq; deprimatur. contra uerò hoc tantum periculum, quod innume rabilibus modis à Satana intentatur, unũm dumtaxat remedium ſuam chriſtus oratio nem, tanquam anchoram firmam, dedit, ut uerba eius oſtendunt, cum ad ſuperiora,

in

Digitized by Google

in quibus periculum oſtendit, conſolationem adiungens dicit: Ego autem pro te rogaui, ne deficiat fides tua. hæc ergo illa eſt firma anchora, quę nullis tempeſtatibus moueri poteſt, qua ſpes Legatorum Sedis Petri niti debet in omnibus conuentibus & publicis, & priuatis, ſi optatum exitum ad honorem Chriſti, & Eccleſiæ utilitatem conſecutura ſit. hæc enim ſpes neminem fallit. quid eſt enim, quod eius preces non ſint impetraturæ, cuius potentia facta ſunt omnia, qui ſemper exauditus eſt pro ſua reuerentia? & ſanè, cùm ille Dominus omnium, ut tueretur Eccleſiam, quàm ipſe fundauit, ad orationem, tanquam ad unicum remedium, confugit; idem nos, quò confugere debeamus in omnibus periculis, apertè docuit, nempe ad orationem in Chriſti nomine & Spiritu adhibitam, non ad uires ingenij, non ad prudentiam carnis, quæ inimica eſt Deo, non ad potentiam hominũ, quibus maximè confidere homines ſolent. hoc ſanè remedium illud eſt, quòd omnia ſubſidia, ſiue diuina, ſiue humana, ad ſe trahit, omnibusq; uim ſuam ſalutarem infundit, ac tandem ſalutariter ſeruire Eccleſiæ omnia cogit. Quare ad hoc ſemper reſpicere debent Sedis Apoſtolicæ Legati, qui pro bono Eccleſiæ in Concilijs præſũt, fructumq;

Heb. 5.

Rom. 8.

Digitized by Google

fructumq; ex iis ſperant, ſi ſpe ſua fraudari nolint. reliqua enim remedia ſine hoc debilia ſunt, cum hoc poſſunt omnia. cùm uerò dico, in robore, & ui orationis chriſti omnem ſpem Legatis de bono Eccleſiæ & fructu Concilij reponendam eſſe; ipſorũ orationem non excludo, uerùm neceſſariò adiungendam intelligo. nõ enim chriſtus ſuam nobis orationem in omnibus periculis ad ſpem ſolam præſidij, ſed maximè etiã ad imitationem tanquam exemplum propoſuit. nam, ſi Dominus precibus ad impetranda bona noſtra utitur, quanto magis nos ſerui, aſſidui in iiſdem, & maximè ſupplices eſſe debemus? uerùm, vt Dominus, & ſeruus inter ſe infinito interuallo diſtant, ac differunt, ſic utriuſque orationis forma, & modus maximè inter ſe differre debet.

QVAESTIO LXXXV.

QVALES debent eſſe orationes ſeruorũ Chriſti? & qua in re intelligis diuerſam eſſe oportere formam orationis chriſti, & ſeruorum eius?

RESPONSIO.

IN hac quidem, ꝙ oratio chriſti iuſtitia ſemper nititur, & ideo in ſua ille oratione

Digitized by Google

Patris iuſtitiam implorat, ſua merita alle-
Ioan. 17 gat, & per hæc nobis omnia pro iuſtitia impetrat: noſtra uerò oratio audere non poteſt, nec ſanè debet, iuſtitiæ mentionem facere, niſi cum ad Chriſtum reſpicit: ſed, miſericordia nitatur, oportet, quæ confeſſione peccatorum imploranda eſt. Et ideo Chriſtus ſemper pro ſua reuerẽtia eſt exauditus, nos nunquam exaudimur pro noſtra ab ipſius Chriſti iuſtitia ſeparata, quippe qui propter ſummam noſtram infirmitaté, atq; iniuſtitiam, ne miſericordiæ quidem Dei mentionem facere auderemus, niſi reuerentia Chriſti nobis animos daret, noſq; orare iuberet. Qualem uerò eſſe oporteat orationem omnium ſeruorum Chriſti, præcipuè autem hoc tempore Legatorum Sedis Apoſtolicæ, exemplum ſanè orationis Danielis Prophetæ, quod in Scriptura extat maximè docere poteſt. quanquam nobis quidem, exemplo alienæ orationis utentibus, illud maximè cauendum eſt, ne Spiritui ſancto mendaces ſimus.

QVAESTIO LXXXVI.

CVR hoc nunc ita mones?

RESPONSIO.

OB hanc ſanè cauſam, quia in omni orationis genere, præcipuè uerò in ea, quæ habetur

betur

betur ad Deum, hoc in primis obſeruare oportet, ut mens orantium orationi reſpõdeat, ſi mendaces eſſe nolumus. quòd ſi, mẽtiri, turpe, & periculoſum eſt, propter Dei offenſionem, etiam apud homines: quanto id turpius erit, & periculoſius apud Deum, cúm longe maius, & impudentius, peccatum ſit, Deo mentiri, qui nouit, & uidet corda omnium, quàm hominibus? quare nũc, cum uellem exemplum proponere precum Danielis, quod imitarentur Legati, admonendum duxi, hanc formam illis rectè conuenire, ſi formã ſpiritus Danielis habeãt. nec uerò hoc præſcribo, at tanto ſpiritu prȩditi ſint, quanto fuit Daniel, ſed in deſiderio ſaltem ei diſpares ne ſint, qui uir deſideriorum ab Angelo eſt appellatus. uiri ergo deſideriorum ſint, oportet, Legati, ut illis oratio Danielis conueniat. uiros autẽ deſideriorum appello, qui ex animo honorem Dei deſiderant, & liberationem populi Dei è laqueis Satanæ, à quo captiuus tenet: ut olim Daniel liberationẽ ueteris populi, apud Babylonis Regem ſeruientis, deſiderauit; qui ſanè ob preces, uim eius deſirij exprimentes, uir deſideriorum ab Angelo eſt appellatus. de Legatorũ igiť pcibus, quibus uti in ĩchoãdo cõcilio debẽt, ut cõcludamus, ſic prorſus dicimus; ſi cũ Danie- Dan. 9

le uerè atq; ex aīo deſiderent populi ſalutē, ac liberationem è laqueis Satanæ, & aduētū ſpiritus chriſti ad inſtaurāda omnia, ſic eis maximè illius uerba conuenire. talibus enim, hoc ſpiritu præditis, in Scriptura tanquam præclarum aliquod exemplar orandi ipſa Danielis oratio eſt propoſita. ſi uerò ſuum potius honorem, q̃ Dei, ſi ſuum magis, quàm populi Dei, commodum deſiderēt: caueant in primis, ne uerbis Danielis, uel alijs ſimilibus utantur; caueant, ſi ſpiritus aduentum non deſiderant, ne cantent, quod primo loco in inchoandis conciliis cani ſolet, Veni creator Spiritus, &c. ne forte non creator, non cōſolator Spiritus, ſed deſtructor, & exterminator ueniat. talē enim mittere ſemper ſolet Deus iis, qui ficto corde eum inuocant, nempe mendacibus mendacē, & deſtructoribus deſtructorem. si uerò Legati, ut ſanè dubitandum non eſt, aduentum ſpiritus uerè, atq; ex animo deſiderant; ſi ſaltem concupiſcunt, ut deſiderent: tum quidem Danielis oratione, qua utantur ante hymnum inuocantē ſpiritum creatorem, nullū aptius exemplū proponi poſſe cēſemus. in illa enim precatione ſub typo exprimuntur omnia, quæ in hoc rerum ſtatu Eccleſia nunc experitur, rebus certè, & perſonis uerba ipſa mirum

3. Reg. 22
1. Cor. 10

in

in modum conueniunt. Quare, concludens ea, quę à me generatim dici poſſint de officio Legatorum, cum cæteris in rebus tum uerò in hac ipſa precandi forma, à qua exordiũ Concilium capere debeat; precationem ipſam Danielis, in Scriptura traditam, totidem uerbis hoc loco adſcribendam iudicaui. Et oraui inquit Daniel, Dominum, Deum meum, & confeſſus, & dixi Obſecro Domine, Deus magne, & terribilis, cuſtodiens pactum, & miſericordiam diligentibus te, & cuſtodiẽtibus mãdata tua. Dan. 9. Peccauimus, iniquitatem fecimus, impiè egimus, & receſſimus, & declinauimus à mãdatis tuis, ac iudiciis, non obediuimus ſeruis tuis Prophetis, qui locuti ſunt in nomine tuo Regibus noſtris, Principibus noſtris Patribus noſtris, omniq; populo terræ. Tibi Domine iuſtitia, nobis autem confuſio faciei, ſicut eſt hodie uiro Iuda, & habitatoribus Hieruſalem, & omni Iſrael, iis, qui prope ſunt, & iis, qui procul in uniuerſis terris, ad quas eiecisti eos propter iniquitates eorum, in quibus peccauerunt in te Domine, Nobis confuſio faciei, Regibus noſtris, Principibus noſtris, & Patribus noſtris, qui peccauerunt, tibi autem Domino, Deo noſtro, miſericordia, & propitiatio, quia receſſimus à te, & non audiuimus

Digitized by Google

uocem Domini, Dei noſtri, ut ambularemus in lege eius, quā poſuit nobis per ſeruos ſuos Prophetas. & omnis Iſrael præuaricati ſunt legem tuam, & declinauerunt, ne audirent uocem tuam, & ſtillauit ſuper nos maledictio, & deteſtatio, quæ ſcripta eſt in lib. Moſis ſerui Dei, quia peccauimus ei. & ſtatuit ſermones ſuos, quos locutus eſt ſuper nos, & ſuper Principes noſtros, qui iudicauerunt nos, ut ſuper induceret in nos magnum malum, quale nunquā fuit ſub omni cælo, ſecundum quod factum eſt in Hieruſalem, ſicut ſcriptū eſt in lege Moſis, omne malum hoc uenit ſuper nos, & nō rogauimus faciem tuā Domine, Deus noſter, ut reuerteremur ab in iquitatibus noſtris, & cogitaremus ueritatem tuam. & uigilauit Dominus ſuper malitiam, & adduxit eam ſuper nos. iuſtus Dominus, Deus noſter, in omnibus operibus ſuis, quę fecit. non enim audiuimus uocem eius; & nunc Domine Deus noſter, qui eduxiſti populū tuum de terra Aegypti in manu forti, & feciſti tibi nomen ſecundum diem hanc. peccauimus, iniquitatem fecimus. Domine, in omnem iuſtitiam tuam auertatur obſecro ira tua, & furor tuus à ciuitate tua Hieruſalem, & à monte ſancto tuo, propter peccata enim noſtra, & iniquitates patrum

noſtro-

Digitized by Google

noſtrorum, Hieruſalem, & populus tuus in opprobrium ſunt omnibus per circuitum noſtrum. Nunc ergo exaudi Deus noſter orationem ſerui tui, & preces eius; & oſtende faciem tuam ſuper ſanctuariũ, quod deſertum eſt, propter temet ipſum. Inclina Deus meus aurem tuam, & audi, aperi oculos tuos, & uide deſolationẽ noſtram, & ciuitatem, ſuper quam inuocatum eſt nomẽ tuũ. neq; enim in iuſtificationibus noſtris proſternimus preces ante faciẽ tuam; ſed in miſerationibus tuis multis, exaudi Domine, placare Domine, attende, & fac ne moreris propter temet ipſum Deus meus, quia nomen tuum inuocatum eſt ſuper ciuitatẽ & ſuper populum tuum.

Hæc Daniel in ſua precatione, quibus adiungit.

Cumq; adhuc loquerer, & orarem, & confiterer peccata mea, & peccata populi mei Iſrael, & proſternerem preces meas in cōſpectu Dei mei pro mōte ſancto Dei mei, ecce uir Gabriel. & quæ ſequũtur. quæ ẽt ego addenda iudicaui, ut admonerẽ primùm quidẽ me ipſum, deinde omnes, qui apud Deũ pro populi eius calamitatibus ſumus deprecaturi, & pro bono publico, ut à noſtrorum primùm peccatorũ cõfeſſione precũ initium ducamus. nec. n. ſanctiores ſumus

Digitized by Google

Ezech.14 Daniele,quem Deus ipſe in tribus illis deprecatoribus numerat, quorũ preces pro aliis adhibitas apud ſe plurimùm ualuiſſe oſtendit, cum dicit, Si ſteterint apud me Noe,Iob,& Daniel. Quo cisca recte moneri uidētur ii, qui pro populi calamitatibus ſunt deprecaturi,ne hac orandi forma,quę à confeſſione propriæ iniuſtitiæ incipit, apud Deum Patrem uti erubeſcant, qua tãtus Propheta eſt uſus, ne forte Chriſtus, per quem omnia bona impetramus, eoſdẽ deprecantes erubeſcat. Hæc autem orandi forma eo magis uidetur inculcanda, quo certius experientia docti nouimus, quàm omne genus hominum à ſuorum peccatorum confeſſione naturà abhoreat. prōpti enim omnes ſemper ſumus uel ad nos ipſos excuſandos, uel ad noſtra crimina in alios transferenda. quod quidem eo magis timẽdum eſt hoc tempore,quòd uidemus ipſos Principes in Sacerdotes,hos autem in Principes ulpã horum malorum,quibus Eccleſia premitur,deriuare, neminem uerò propriam libenter agnoſcere. in qua contentione omnium ſuperbiſſima, ipſique Deo maximè inuiſa, ſi perſeueretur; parua quidem ſpes ullius fructus percipiendi ex hoc Concilio eſſe poterit; ex quo nihil expectari poſſit, niſi maiorum forſitã perturbationum

Digitized by Google

nium,& malorum acceſſio. diu enim duraturas eſſe, timendum eſt, contentiones, & in Conciliis, & extra Concilia, neq; unquam ſperanda requies à malis, niſi Deus Pater per Spiritum ſuum nos in hoc concordes primum faciat, ut omnes, & ſinguli ex corde nos peccatores agnoſcamus, & eius generis peccatores eſſe confiteamur, ut ſinguli ferè ſingulorum ruinæ ſimus cauſa, unus quisque auctor ruinæ proximi ſui, & ordo ordinum. in hoc enim ſi ſimus concordes, iam quidem Concilium utiliter coactum, & apertum eſſe, iam portam ad ingreſſum Spiritus patefactã, nunquam dubitabimus dicere, immo ipſum Spiritum ſibi portam aperuiſſe, qui nos etiam in reliquis concordes faciet, tandemq; lætos ex ipſo Concilio dimittet. quod ut fiat, ipſum Deum Patrem per eius amorem, quem ſuæ Eccleſiæ uerum caput & præſidem dedit, ut exhiberet eam ſibi, tanquam ſponſam glorioſam, ſine macula, & ruga, proſtrati ante tribunal eius miſericordiæ, ſupplices oramus, ſemperque orabimus. Huic uero Capiti, & ſponſo Eccleſiæ ſit omnis gloria, honor, poteſtas, & imperiũ unà cum Patre, & Sancto ſpiritu per æterna ſæcula. Amen.

Digitized by Google

HAEC habui Reuerendiſſ. Domini, quæ de negotio quod mihi cõmune uobiſcum eſt omnium illo quidem grauiſſimo & ampliſſimo, generatim ad uos ſcriberem partim ut hoc uobis teſtimoniũ darẽ meæ uoluntatis, eiuſque deſiderij, quo mirificè teneor, in tam pręclara cauſa, & ſocietate duorum pręſtantium pietate, & doctrina hominum, eius pietati inſeruiendi, qui Chriſti uicarium in Eccleſia munus gerens, coniunctim nobis ſuas partes in tã ſancto munere dedit, partim quia in ijs, quæ communi conſenſu ſunt peragenda, & uarias interpretationes recipiunt, oportunum eſſe iudicaui, meum uobis ſenſum nunc quam maximè aperire, & declarare, quod ut efficerem quantum uerbis conſequi potui, elaboraui &ſi uerò in omnibus cum ſtudium meum, & deſiderium, tum uerò operam à uobis probari exopto, tamen alterum horũ eiuſmodi eſt, ut in eo ſemper à uobis probari me, in altero nõ tam probari quàm, in quo minus uobis ſatisfaciam, ab eiſdem admoneri, & corrigi cupiam. hoc enim, eſt ut initio dixi, quod à ueſtra pietate, & doctrina in primis expecto. ſi uerò pręter ea, quæ hactenus ſcripſi, maior adhuc meæ ſententiæ explicatio requiratur, præſertim in pręcipuis capitibus illis, quæ totã ferè materiã

Concilii,quod nunc indictū eſt,continent, quorum unum eſt, de modo reconciliandi Germaniæ populos, qui Lutherani uocantur,olim nobis amore,& obedientia,atque omni religionis iure coniunctiſſimos, nūc autem,quod ipſi apertè profitentur, maximè disiunctos,& rebelles,alterum,Quo pacto ipſius Eccleſiæ præcipua,uel potius omnia ferè membra ad ueterem diſciplinam, & inſtituta, à quibus non parum declinarunt,reuocentur. quę ſane duo nō inficior eiuſmodi eſſe,ut multo maiorem, & certiorem explicationem requirant, quàm hactenus in iis,quæ generatim ſcripſi,complecti potuerim,hoc ſcitote me,cùm illas generales quæſtiones tractarem, de quibus ſupra ſcripſi, non tam quidem illud ſpectaſſe, ut in iis, quæ ſingillatim in Concilio ſunt examinanda,meum uobis ſenſum explicarem, quàm ut,qua porta ingrediendum ſit ad ea tractanda, inueſtigarem. quòd ſi, quæ huc pertinent, à meq; ſcripta ſunt, uobis probabuntur,quin ea ſimul facilè pateant, quæ ad explicationem eorum deſiderantur, quæ poſt ingreſſum in Concilium examinanda ſunt, haud ſanè dubito.hæc enim ex illis, tanquam concluſiones ex principiis,pendent,& in iiſdem latent. neq; uerò ita ſunt abſcondita,ut ab eo, qui prin

cipia

cipia probarit, nō facilè eruantur. in quo tamen ſi à uobis operam meam requiri cognouero, non recuſabo de his agere, præcipuè uerò de illis duabus quæſtiōibus, quas modo propoſui. quæ ſanè & maximę ſunt, & bene explicatæ, ac perceptæ, eam cognitionem, quæ neceſſaria eſt ad id, quod erit agendū, allaturę ſunt. quod uerò nunquam mihi ipſe adhuc imperare potui, ut de eiuſmodi rebus ſcriberē, præſertim quæ in alienas manus uenirent, (nec enim id, cùm multi amici me admodum rogarent, ulli unquā conceſſi) hoc nūc ultro uobis offero. quod ut facerem, adductus ſum non ſolùm officio, quo ualde tamen impellor, ſed ea maximè ſpe, quam mihi affert noſtra hæc uoluntatum coniunctio, quàm in omnibus, quæ poſt meum ad uos aduentum unà tractauimus, magna cum animi mei uoluptate ſum expertus. hæc uerò eſt, quę ut perpetuò conſeruetur, omni opera eſt enitendum, atque ut in uniuerſum Eccleſiæ corpus eadem in Chriſto animorum conſenſio tranſfundatur, ab ipſo DEO pacis per Ieſum reconciliatorem in paracleto Spiritu aſſiduè eſt nobis poſtulandum. Amen,

Regi

Digitized by Google

REGINALDI POLI CARD. DE BAPTISMO CONSTANTINI MAGNI IMPERATORIS.

QVAESTIO

AN nos tam aſſeueranter,quæ de Conſtantini fide,& pietate ſcribuntur,Siluestri Romani Pontificis pietati,& doctrinæ,qui eum in fide inſtruxerit,qui ſacro fonte tinxerit,qui baptizatum in fide confirmarit,tribuimus, omniaq; eius præclarè acta,præſertim illa,quę ad religionem pertinent,uel in Nicena ſynodo,uel aliàs ab eo geſta, ex fonte conſiliorum Silueſtri fluxiſſe affirmamus? quem ne temporibus quidem Conſtantini fuiſſe, aliquæ hiſtoriæ narrant,magni uerò nominis ſcriptores à Silueſtro baptizatum fuiſſe prorſus negant,in quibus eſt Euſebius Cæſarienſis,celebris ſanè ſcriptor, & æqualis illorum temporum,atque adeo ipſius Conſtantini familiaris. is enim non Romæ, ut Romanæ hiſtoriæ omnes, ſed Nicomediæ extremo uitæ tempore eum baptizatum fuiſſe

Euſebius lib.4.de uita Conſtantini.

fuiſſe affirmat. Romæ uerò à Siluestro minimè fuiſſe baptizatum, quid magis cõfirmare poteſt, quàm Conſtantij, ipſius Conſtantini filij, locupletiſſimum teſtimoniũ, quod in Actis Liberij, Pontificis Romani, ſcriptũ extat, qui non ſolùm negat patrem ſuum à Siluestro baptizatum, ſed, quia id aſſeueraſſet Liberius, eum exilio multauit. quid igitur? an ullum firmius argumentum eſſe poteſt contra eos, qui à Siluestro baptizatum Conſtantinum aſſerunt, quàm eius filij de patris baptiſmo in huius ſententiæ aſſertorem ſeueræ uindictæ teſtimonium?

Act. Liberij. c. 6.

RESPONSIO.

HISTORIAS quidem de Conſtantini baptiſmo diſſentire non negamus, quia uerò diſſentiunt, ut ueritas intelligatur, ipſorum ſcriptorum, qui diuerſa tradunt, auctoritas examinanda eſt, & ponderanda. ſunt autem, qui à Siluestro cum in baptiſmo Conſtantini, tum in Nicena synodo omnem auctoritatem, & miniſterium auferant, Euſebius Cæſarienſis, & Zozomenus, ambo hiſtoriæ Eccleſiaſticę ſcriptores ſatis nobiles. quid uero Euſebius ſentiat, iam ante dictũ eſt. Zozomenus autem Nicenũ Concilium non Siluestro, ſed Iulio Romæ Pontificatũ gerente celebratũ fuiſſe

Li. 2. hiſt. trip. c. 1.

ſe

ſe ſcribit. uerùm, huic quem opponamus, habemus ſcriptorē eo multo celebriorem, & teſtem locupletiorem, cum ob ſanctitatem, & doctrinam, tum uerò, quia ipſe magna pars Concilij Niceni fuit, ipſum magnū Athanaſium, Eccleſiæ Alexandrinæ Archiepiſcopum, cum celebraretur Nicenum Concilium, Alexandri Diaconū, eiuſdem Eccleſiæ Archiepiſcopi, quē penè auctorē eius Concilii dicere poſſumus. huius enim cōtrouerſia cū Arrio & originem, & materiam Concilij celebratiōi dedit. eius ergo Diaconus in illo Concilio cum eſſet Athanaſius, poſtea ſucceſſor factus, in epiſtola quadam ad Marcum, Romanum Pontificē, de iniuriis Arrianorū grauiter conquerens ex hac occaſione in Silueſtri mentionem incidit. dicit enim; ad cæteras in ſe iniurias hoc etiā Arrianos addidiſſe, ꝙ bibliothecā ſuam, in qua fuere canones Concilij Niceni, cremaſſent. hos aūt, quia meminerat, ab ipſo Concilio Legatis Silueſtri Pontificis ad eū perferendos fuiſſe datos, nec dubitaret, quin in archiuiis Romani Pontificis ſeruarentur, ideo eoſdem deſcriptos ex illis exemplaribus ad ſe mitti poſtulat. hæc in Athanaſii literis, quas communes cum ceteris Aegypti Epiſcopis ad Marcū dedit, qui Silueſtro in Pontificatu ſucceſſit, ſcri-

Tom. 1. Conciliorum. incipit, Domino sācto.

pta

pta habentur. cuius uel unius teſtimonium ſatis eſſe debet ad refellendam Zozomeni ſententiã, qui unus, ut uidetur, ad Iulii Pontificatus tempora Niceni Concilii celebrationem transfert. hunc uerò redarguit non ſolùm Athanaſii teſtimonium, ſed ipſius quoque Concilij Niceni ad ipſum Silueſtrũ epiſtola, atque huius ad eandem reſponſio, item Legatorum in Concilio ſubſcriptiones, denique acta ſynodi Romanæ ab ipſo Silueſtro coactę, in qua, omnia Nicenæ ſynodi decreta comprobauit. omnia uerò hæc in uetuſtiſſimis Conciliorum libris extant, quę certiſſimo argumento concludũt non ſolùm æqualem illorum temporũ Silueſtrum fuiſſe, ſed illius quoque abſentis auctoritatem tantum apud omnes, qui in eo Concilio interfuerunt, ualuiſſe, ut nõ prius ſua decreta, licet ſanctiſſima, rata, & firma iudicarent, quàm Silueſtri ſententia, & iudicio, quòd is Sedem Apoſtolicam tum obtineret, comprobarentur. hoc enim ipſa uerba epiſtolæ, quam ad eum hac de cauſa, omni uerborum honore adhibito, ſcripſerunt, declarant. Hæc autẽ ſatis dicta ſint, ut tempora temporibus conuenire intelligantur ipſius Niceni Concilij, Silueſtri Pontificis, & Conſtantini Magni. Si uerò iam de baptiſmo Conſtantini quærimus, de eius fide,

Tom. I. Conciliorum. incipit Beatiſſimo Papæ.

à quo

Digitized by Google

à quonam doctus,& inſtructus, à quo confirmatus in fide fuerit: hic quidem negare non poſſumus,magni momenti Euſebii ſententiam eſſe debere: qui non ſolùm, vt diximus,ęqualis fuit illorum temporum, ſed ipſe quoque in Concilio Niceno primas partes egit: qui & Epiſcopali munere, clarus ipſe doctrina,tum fungebatur; & inter pręcipuos Conſtantini familiares eo in Concilio numerabatur. huius ergo auctoritatem omnibus in rebus,quæ in illo Concilio actæ memorantur,magni momenti eſſe debere, non negamus: verùm hoc dicimus, multo maioris momenti futuram fuiſſe, ſi hoc non conſtaret, addictum illum ei ſententię fuiſſe, quæ in illo Concilio damnata eſt, & quam inprimis auctoritas Silueſtri, tum Romani Pontificis, oppugnauit. fuit enim ipſe Euſebius ſectæ, & opinionis Arrianæ,quæ cùm à Nicena ſynodo,tum verò à Romano Pontifice eſt damnata,maximus aſſertor. Nec verò eum ſuſpitione huius impietatis liberat,quòd ipſe, poſt damnatam in Concilio illo Niceno Arrii ſententiam, in epiſtola quadam ad populum Cæſarienſem, cui Epiſcopus præfuit, de fide, quam ſemper eſt profeſſus, ſcribens,dicit,ſe nunquam aliter docuiſſe,atque in ſymbolo Nicenę ſynodi eſt explicatum: immo hoc ipſum

Tom.1.cõciliorum. incipit, Arbitramur, & nos.

M

ſum maximè condemnat, quid enim ipſe docuerit, quid ſenſerit, eius ſcripta, quæ ad huc extant, ſatis declarant; in quibus apertis uerbis Arrii ſententiam contra ſymboli Niceni explicationem ſequi ſe oſtendit, verùm, ſiue ante Niceni Concilii celebrationem ſcripta fuerunt, ſiue poſt, nil prorſus ad cauſæ eius defenſionem facit, cum pręſertim manifeſtè colligatur, eum cum Arrio aliquando ſenſiſſe: quòd ſi ante ſcripta fuerunt, quàm hoc Concilium celebraretur, tum quidem verum eſſe non poteſt, quod ipſe in epiſtola ad Cęſarienſes ſcribit, negans ſe vnquam aliter de fide docuiſſe, atque ſymbolum Nicenum præſcribat, ſi verò poſt illud ſcripta fuerunt: tum ſanè grauioris illum erroris hoc ipſum condemnat: ſiquidem, poſt promulgatam Concilii ſententiam, quam ipſe in eodem Concilio tandem probauerat, quam ſuam fuiſſe profitebatur, etiam antequam vllum alicuius Concilii de ea re decretum extaret, in contrariam defecerit. Atqui, ſi quid verisimilius hac in re, in qua hiſtorię ipſæ non ſatis conueniunt, quærendum nobis erit; ſi hoc quærendum, quid de ſententia Nicenæ Synodi in illa controuerſia Alexandri, & Arrii Euſebius ſenſerit; cur tam diuerſa ſcripſerit de Conſtantini baptiſmo

ab

ab iis, quæ in Romanis hiſtoriis habentur. hoc quidem ex iis, quæ, viuente adhuc Conſtantino, & quæ poſt eius mortem ſcripſit Euſebius, maximè probabili cõiectura colligere poſſumus, eam partem ſymboli Concilii Niceni, quæ Chriſtum eiuſdem ſubſtantiæ cum Patre, fide tenendum proponit, ab eo nunquam ex animi ſententia fuiſſe probatam, ſed, vt poſteriora eius ſcripta ſatis ſignificant, adductum illum potius auctoritate cõſtantini, qui illud ſymbolum fide eſt amplexus, à quo cum concilio conſentiente non eſt auſus diſſentire, pro tempore aſſenſiſſe, & ſuam ſententiam, vt potuit, diſsimulaſſe, ac propterea illã epiſtolam ad ſuos Cæſarienſes ſcripſiſſe, in qua quaſi inuitus verba ad ſenſum decreti concilii accommodare videtur. poſtquam verò Conſtantino ſucceſsit conſtantius, qui non modo non auerſabatur ſententiam Arrii, ſed ita amplexabatur, vt illam oppugnantes oppugnaret, id quod in Liberii Pontificis ob hãc cauſam damnatione ſatis oſtendit; hinc quidem Euſebius in eo libro, quem de conſtantini vita, ipſo conſtantino imperante, ſcripſit, cũ vt ſibi ſatisfaceret ĩ ea opinione tuẽda, cui tacitus ſẽper adhęſerat, tũ vt ea ſcriberet, quę Principi non ingrata eſſe cognoſceret, audacius quidẽ ſe in ſcribẽdo effudit

Theodo. lib. 1. c. 21

Digitized by Google

ita vt,de cōtrouerſia Arrii, & Alexādri ſcribens,non dubitaret dicere,parui momenti prorſus eā fuiſſe,in verbis duntaxat poſitā. Quare,qui hoc auſus eſt ſcribere, idque cōtra iudicium ipſius Niceni concilii, quòd rē maximi fundamenti, & qua nulla maior eſſe poterat illam controuerſiam fuiſſe iudicauerat contra etiam iudicium Romani Pontificis,atque hanc ſententiam ipſi quoque conſtantino tribuere: quid mirum eſt, ſi de conſtantini baptiſmi tempore, loco, & miniſtro diuerſa tradat ab iis,quæ in Romanorum Pontificum Actis continentur? cum præſertim ſciret, ſe Principis auribus eodem tempore grata ſcripturum; id autē tolleret quòd ſi in animis hominum perſuaſum maneret,veriſimiliter magnū eſſet cauſæ Arrianæ præiudiciū allaturum, maximè pp recentem pietatis cōſtantini memoriā, quē ſi ſublata oī controuerſia,conſtaret in fide Romanæ eccleſiæ,quæ Arriū dānabat, fuiſſe baptizatū, hoc quidem maxime cāæ eorū obfuturū videbatur,magnā ēt maculam nomini ipſius conſtātii aſperſurum,ſi, quā pater,pietate clariſsimus, conſtanti fama fidē profeſſus fuerat,ipſe ab ea defeciſſe videret,&alienā ſequi quæ res effeciſſe vt vt cōſtātius ipſe,qui i defendēdis Arrianis partibus ptinax fuit,tā ptinaciter negaret patrem

Damaſi' in uita Silueſtri.

Gregorius Turon. in hiſtor.

Digitized by Google

patrem ſuum à Silueſtro baptizatum, ne patris, in diuerſa fide baptizati, ſumma apud omnes propter pietatis laudem, auctoritas eius ſententiæ, quæ eadem Arii fuit, pietatis famam detraheret. Habuit ergo cauſam cũ Conſtantius, tum Euſebius, quæ, illis ſtatuentibus Arrii partes fouere, quaſi neceſſitatem impoſuit, cur Conſtantinum à Silueſtro baptizatum negarét. Liberius uerò Pontifex nullam neceſſitatem habuit, cur contra filium pernegantem id aſſeueraret, præter eam, quam ueritas ipſa ſecum afferre ſolet, quæ ſi nulla fuiſſet, ſi non certa, & explorata, neceſſitatem potius habuit mutandæ ſententiæ, uel ſaltem diſſimulãdæ, ne in Principis indignationem incideret. Quare, quo hæc magis examinétur, quæ de Conſtantii indignatione aduerſus Liberium, affirmantem à Silueſtro baptizatum Conſtantinum, ſcribuntur, hoc quidem certius inueniemus, hanc ipſam indignationem Conſtantii magis cõfirmare ueritatem eorum, quæ in hiſtoriis Romanis de Conſtantini baptiſmo ſcribuntur, quàm oppugnare. quanquam quidem, nõ tam quòd Liberius à Silueſtro Conſtantinum baptizatũ, quàm quòd à lepra ſimul ab eodem curatum diceret, ira incenſum Conſtantium hiſtoriȩ narrant. nec enim tetrum fortaſſis lepræ no-

Digitized by Google

men in patre libenter audire potuit. utcũq; uerò ſit, ut hanc etiã cauſam ad indignatio nẽ eius cõtra Liberium acceſſiſſe dicamus, ne ea quidem tãta fuiſſet, ſi nulla eiuſmodi opinio animos populi prius occupaſſet. nec enim, ſi Liberius ſolus hoc dixiſſet, tanti ſibi æſtimandum unquã unius Liberii dictum iudicaſſet Conſtantius, quin potius ut inſanum contempſiſſet, ſi de tanta re, cuius nulla prius apud populum opinio fuiſſet, cuius ipſe teſtis eſſe non poſſet, tam aſſeueranter contra omnium ſententiam, & penè ſenſum loqueretur. Hæc uerò conſtantii indignatio populum oſtendit eandem tũc habuiſſe opinionem, quam opinionem Cõſtantius cum ſuæ de fide ſententiæ, & patris honori, ut ipſe putabat, aduerſari uideret, ideoq; ex animis hominum deletã ſummopere deſideraret, non poterat non ægreferre, eam Romani Pontificis auctoritate confirmari. atque hinc nata uidetur omnis illa indignatio, quam, ut uerisimiliter credendum eſt, nunquam ſponte ſubiiſſet Romanus Pontifex, niſi ipſa explorata ueritate eſſet coactus. Si uerò uerisimilia ſequentes in reliquis, in quibus hiſtoriæ ſecum diſſident, quòd magis probabile uideatur, ſequi uolumus, & hanc ipſam cauſam ſubtilius examinare, præſertim in iis, quæ ad Cõſtantini

tini

tini in fide inſtitutionem pertinent,ut id ſo lum quærámus,à quónam ille doctus,& inſtructus,à quónam confirmatus in fide fuerit,ut nulla alia teſtimonia extarent,prętęr id unum, quod modo cómemoraui, de Sil ueſtri Pontificatu. æqualis illorum temporum, á quónam potius, quàm ab ipſo Romano Pontifice factum hoc dicemus, præſertim cum ex hiſtoriis cóſtet,tum primùm Cóſtantini animum Chriſti ſeruitutis amore incenſum, cum ad Romanam urbem armatus cum exercitu contra Maxentium aduentaret,cùm illi,tanquam alteri Paulo, in uia ſe Chriſtus oſtenderet,non uoce, ſed ſignis eum appellãs. ſigno enim crucis ei claro cælo oſtenſo, fidem eius Chriſtus ad ſe conuertit. Si uerò ipſe Paulus Apoſtolus, quem Chriſtus uoce ad uitam uocauit, ad alium tamen, qui eundem uerbis doceret, quid eum oporteret facere, eſt amãdatus: conſtantino,quem ſigno ad ſe Chriſtus uocauit,præceptorem datũ, à quo pleniorem de Dei uoluntate cognitionem acciperet, eſt ueriſimillimum. quod enim ex ſigno cognouerat,de quo in cælo ſcriptum uiderat, ἐν τούτῳ νίκα,,magis id quidem ad ſpem uictoriæ in prœlio,quod inſtabat, per fidem potentiæ Chriſti confirmandam pertinebat, quàm ad ſpem ſalutis æternæ, quæ maiori

Hiſt. eccl. lib.9.c.9.

in periculo uerſabatur, per eundē Chriſtum conſequendæ. de hac uerò ſi ab aliquo edocendus eſſet, à quonā potius, quàm à Romano Pōtifice, quem hiſtoriæ tradūt, ob pſecutionem impii Imperatoris, tum qdē in Soracte monte latitaſſe? ſi uerò ad pii Imperatoris aduētum e latibulis ad paſtoralem curam Vrbis ſua ſpōte illum exiiſſe, uel potius ab ipſo Conſtantino, doctore indigente, fuiſſe euocatum, ſcriptores tradūt, quid hic nō uериſimile narratur? præſertim cum de nullo alio, qui Conſtantinum myſteriis fidei initiauerit, ne illæ quidē hiſtoriæ, quæ tam præclari operis fructum Siluestro adimunt, mentionem faciāt. ſi uerò omnes in primo miraculo de ſigno crucis in cælo cōueniunt, hoc enim Euſebius ab ipſo Conſtantino ſe audiuiſſe etiā iurato ſcribit, cur nō in cæteris Romanis hiſtoriis quæ etiam per uiſum reuelatū Conſtantino tradunt, & quis eum in fide erudiret, & locus, ubi is tū latitaret, fides adhibenda erit? probatæ uero fidei illas hiſtorias eſſe, uel illud ſatis mihi declarat, quòd Adrianus Papa in quadā epiſtola, quā ad ſeptimum Cōcilium miſit, eaſdem cōmemorat: quæ in Actis illius Cōcilii ſunt inſertæ, & ab uniuerſo Concilio probatæ. Vt uerò reliqua omnia ſcriptorū teſtimonia deficiāt, aut minoris momenti

Damaſus in uita Silueſtri.

Euſebius lib. 4. de uita Cōſtantini.

Hiſt. trip. lib. 3 c. 12.

Euſebius lib. 1. de uita Cōſtantini.

Nicen. Syn. 2. in principio.

ad

ad cõfirmandam hãc ſententiã de Conſtantini fide, Silueſtri opera cõfirmata,& aucta, exiſtimentur, uel hoc unum ſanè, quod Romæ adhuc uidemus in magnificis illis templorum ædificiis, ab ipſo Conſtantino erectis, ſatis declarat, ipſum ad hæc impulſorem Antiſtitem aliquem habuiſſe. nec enim ueriſimile eſt, hominem ſemper in armis uerſatum, tam magna animo unquam complexurum fuiſſe, quæ ſuæ religionis & fidei præclariſſima monumenta futura eſſent, niſi prius conſulto aliquo ſacrorum perito Antiſtite, qui eum de fide, deq; omni cultu Dei & ſacrorum more edoceret. ſi uerò ab aliquo edoctus, & inſtitutus Conſtantinus fuit, à quo potius, quàm à Silueſtro, cuius Põtificatus plurimos imperii, illius annos eſt complexus? tradunt enim hiſtoriæ, eum, cùm imperante Maximino Pontificatũ iniiſſet, paucis annis ante Conſtantinum Imperatorem, quæ minimum uiginti duos, aliæ uero uiginti quatuor annos in eo uixiſſe. Hic ergo ſi in quæſtionem ueniat, quo pietatis doctore Cõſtantinus ſit uſus, ſi ſcriptores taceant, aut non ſatis probent, uel ipſa ſaxa, tot templorum præclara ædificia, ipſum baptiſterium, magnifico opere ædificatum, clamabunt, quæcunq; ratiõe ad hæc excitatus fuiſſet, præcipuum

Damaſus n uita Silueſtri.

tamen

Digitized by Google

tamen eorum auctorem,quæ Romæ pietatis monumenta ſunt relicta, ipſum Silueſtrum,Pontificem Romanum, eum habuiſſe. Quòd ſi ſcripta etiam uel ipſorum Græcorum requirimus,qui Silueſtri apud Conſtantinum in rebus religionis auctoritati teſtimonium præbent,ne hęc quidem deſunt. ſunt uerò eorum ſcripta, à quorum animis Arriana impietas fuit prorſus depulſa, qui poſterioribus ſæculis ſcripſerunt. Si uerò plus auctoritatis Euſebii ſcriptis iure tribui debere uideatur, quòd is Conſtantini tempore uixerit, tamen non tam quidem id profuit ad ueritatem cognoſcendam, eum Conſtantino familiarem fuiſſe, quàm ad eam prodendam obfuit, eundem, Conſtantino ſuperſtitem factum, Conſtantio, Romanorum Pōtificum propter Arii damnationem inimico,regnāte,ſcripſiſſe, adeo ut hac in re poſteriorum iudicium,qui cum Romanis hiſtoriis conſentiunt,ſincerius uideri debeat,qui ſi id uerũ iudicaſſent,quod Euſebius ſcripſerat,non inuiti illius ſententiam eſſent ſecuti, cùm ea præſertim non parui momēti eſſe uideretur aduerſus RO. Pont.dignitatem,quocũ de honoris prærogatiua cōtēdebāt.cũ uerò extēt Nicephori Calliſti,Theophāis Epiſcopi Niceæ,& Georgii Cedreni, & Zonaræ, probatorum apud

Græ-

Digitized by Google

Græcos ſcriptorum & Theodori Balſamonis Conſtantinopolitani, Diaconi, & Chartophylacis, qui etiam poſt aliquot annos Anthiochiæ Patriarcha factus eſt, clariſſima in ſcripturis teſtimonia cum de baptiſmo Conſtantini, miniſtro Silueſtro celebrato, tum uerò, de eiuſdem erga Romanam Eccleſiam munificentia, quæ ferè in omnibus cum Romanorum Pontificũ hiſtorijs conſentiunt, hæc quidem quaſi ueritatis teſtimonia, ab inimicis prolata, firmiora eſſe debent. inimicos.n.& æmulos Romanorum Pontificum poteſtatis Grçcos, præſertim uerò Patriarchas Conſtantinopolitanos, per multos annos fuiſſe, ſatis conſtat, tum uerò maximè, cùm hi ſcripſerunt. Hæc autem nunc ſatis ſint dicta, ſi non ad perſuadẽdum illis, qui contra ſentiunt, ſaltem quæ oſtendant, non me leui de cauſa adductum, ut, quę à maioribus tradita ſunt, uel de cæleſtibus illis donis per Silueſtri miniſterium Conſtantino exhibitis, uel de terrenis à Cõſtantino Silueſtro, & Romanæ Eccleſię collatis, tam conſtanter ſcriptis aſſeuerarem.

FINIS.

Digitized by Google

REFORMATIO ANGLIAE, EX DECRETIS REGINALDI POLI Cardinalis,

SEDIS APOSTOLICAE LEGATI,

ANNO M. D. LVI.

REGINALDVS, miſeratione diuina, ſanctæ Mariæ in Coſmedin ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Diaconus Cardinalis, Polus nuncupatus, ad Sereniſſimos Philippum, & Mariam, Angliæ Reges, fidei defenſores, & ad uniuerſum Angliæ regnum, ſanctiſſimi Domini noſtri Papæ, & Sedis Apoſtolicæ de latere Legatus, ad perpetuam rei memoriam.

CVM felicis recordationis Iulius Papa III. poſt allatum ei nuntium Sereniſſimã Mariam, Henrici VIII. Regis filiam, tum Angliæ Principem, quæ ſemper in recta fide, religioneq; firmam ſeſe, atque conſtantem præſtitiſſet, ſummo conſenſu, atque una omnium uoce Reginã declaratã fuiſſe, in magnam ſpem aductus eſſet, fore, ut hoc regnum ad ſanctæ catho-

licæ

licæ Eccleſię unionem a qua complures an nos ſeparatum fuerat, reuocaretur; ut id quamprimum fieret, nos,pro paſtorali ſuo officio,& paterna caritate,ſuum,& Apoſtolicæ Sedis Legatum de latere ad ipſam Mariam Reginam, & uniuerſum hoc regnum miſit.quod onus, licet humeris noſtris impar,tamen,ut eius mandatis obediremus, diuino fauore, & gratia freti ſuſcepimus, atque eò promptius,quòd etiam debita erga patriam caritas ad id nos impellebat, ac Dei quidem in primis benignitate, qui populum hunc miſericordiæ ſuæ oculis reſpicere dignatus eſt, tum Sereniſſimorum Mariæ Reginæ,& Philippi Regis, quem illi matrimonio coniunctum Deus in hac præclara & ſancta actione adiutorem eſſe uoluit, & ad quem etiam idem Iulius nos Legatum poſtea declarauit, ſtudio, & opera, ſummaq; erga ipſum Deum pietate effectũ eſt,ut hoc regnum ad unitatem Sanctę Catholicæ Eccleſiæ,& Romani Pontificis obedientiam rediret cumq; poſtmodum,eodẽ Iulio primùm,deinde Marcello II. felicis recordationis, hac uita defunctis,Reuerendiſſimus Dominus Ioannes Petrus Carafa, Epiſcopus Oſtienſis,ad ſummum Apoſtolatus apicem aſſumptus fuiſſet,Paulus IIII. nuncupatus, quem Deus Eccleſiæ ſuæ diu

ſeruet

ſeruet incolumē; Sanctitati eius placuit,ut in hoc legationis munere perſeueremus,ut ea,quæ iam in eiuſdē unitatis negotio con fecta erāt,magis ſtabilirentur. utq; Eccleſia hæc Anglicana, quæ ob præteriti ſchiſma tis calamitatē in doctrina & moribus ualde deformata eſſet, ad ueterum patrum,& ſa- crorum canonum normam reformaretur. Nos igitur, tam piæ Sanctitatis eius uolun tati obedire cupientes, pro legationis no- ſtræ munere ad ipſum reformationis opus nobis incumbendum eſſe ſtatuimus.

Cumq;, noſtro hac in re conſilio cum non nullis Epiſcopis communicato, cum ipſis contuliſſemus, qua ratione id facilius, & commodius effici poſſet, uiſum eſt, uniuer- ſos huius regni Epiſcopos cōuocari opor- tere. q & de abuſibus nos admonerēt, & de eorū remedijs nobiſcum ſimul cōſultarēt. itaq; tum ob hanc cauſam, tum ut eorū bo norum, quæ ſuperiorum temporū iniuria ab Eccleſijs ablata, ipſorum Sereniſſimorū Regum pietate nunc eis reſtituta ſunt, ra- tio quædam, & diſpoſitio ad Dei gloriam, & Cleri, ac populi utilitatē conſtitueretur, hoc potiſſimum tempore, quo in hac regia Londini urbe ad parlamentum Epiſcopi totius regni, & uniuerſus Clerus prouinciæ Cantuariēſis cōgregati eſſent, Sereniſſimis

Rege

Digitized by Google

Rege & Regina pro ſua pietate id ualde probãtibus,Synodũ Epiſcoporũ,& reliqui huius regni Cleri,qui prouincialibus Synodis de iure , uel de conſuetudine intereſſe conſueuit,bo. me. Othonis, & Othoboni , aliorumq; ſanctæ Sedis Apoſtolicæ in hoc regno Legatorum,prædeceſſorũ noſtrorũ, exempla ſecuti,auctoritate Apoſtolica,nobis in hac Legatione,qua fungimur,cõceſſa, conuocauimus,& celebrauimus. In qua Synodo poſtquam omnia ferè quæ ad ipſorum bonorũ Eccleſiaſticorũ diſpenſationem pertinerent , conſtituiſſemus, ad ea in reformationis cauſa conſtituenda,quæ magis neceſſaria uidebantur, nos cõuertimus eo quidẽ maiore cura , & ſtudio,quòd eius Sanctitas literis , & ad nos , & ad uniuerſos Epiſcopos ſcriptis , ad id uehementer hortata eſt & ad ſanctorum patrum inſtituta , quantum ratio , & infirmitas præſentis temporis pateretur , proximè accedentes, cũ totius Synodi conſilio & aſſenſu ea, quæ in ſequẽtibus decretis cõtinentur. Deo adiuuãte ſtatuimus, atq;decreuimus. Vniuerſos igitur, & ſingulos huius regni Archiepiſcopos , Epiſcopos , & cæteras eccleſiaſticas perſonas in Domino magnopere hortamur,eiſque eadem auctoritate Apoſtolica iniungimus,ut has cõſtitutiones, quatenus

ad

Digitized by Google

ad eorum quemlibet reſpectiuè pertinet, diligenter obſeruent. eiſdemque Archiepiſcopis & Epiſcopis, reliquisq; Eccleſiarum Prælatis mandamus, ut eas à quibuslibet, qui ſuæ iuriſdictioni ſubſunt, obſeruandas curent; inobedientes, & cõtumaces per cẽſuras eccleſiaſticas, & alia iuris remedia, inuocato etiam, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis, compeſcendo, irritumq; & inane decernimus, quidquid ſecus ſuper his à quoquam fuerit attentatum. Verùm, quia difficile eſſet pręſentes literas ad ſingula loca deferri, ad quæ mitti oportet, nolumus, & auctoritate Apoſtolica decernimus ut trãſumptis earum, ſigillo alicuius perſonæ in eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ munitis, ea fides adhibeatur, quæ ipſis originalibus, ſi eſſent exhibitę, uel oſtenſæ, adhiberetur. Atq;, ut hæc decreta, & conſtitutiones ad ſingulorum notitiã deducatur, uniuerſis locorum Ordinarijs eadẽ auctoritate Apoſtolica præcipimus, ut ea per ſe, uel per alios in ſuis Eccleſijs publicent, ſeu publicari faciant, quæ poſt publicationem ipſam eos, ad quos pertinent, perinde arctent, ac ſi eis perſonaliter intimatę fuiſſent.

Decretum

Digitized by Google

DECRETVM PRIMVM.

De gratiis Deo pro reditu huius regni ad Eccleſiæ unitatem in Miſſarum celebratione quotidie agendis, deque eius rei memoria quotannis celebranda.

CVM totius deformationis Eccleſiæ in hoc regno, & omnium malorum, quæ plurima ſuperioribus temporibus acciderunt, cauſam meritò agnoſcamus hinc ortam eſſe, quòd ab vnitate, & doctrina fidei Eccleſiæ catholicæ recedentes, auctoritatem, & obedientiam Pontificis Romani, Chriſti Vicarii, & ſucceſſoris Petri, pro cuius fide, ne deficeret, ipſe Chriſtus orauit, reliquimus, ad quam nnnc immenſa Dei miſericordia poſt multos opinionum errores & diuturnam vexationem reuerſi ſumus: ne tanti beneficii immemores, & ingrati videamur, & vt initium faciamus à diuino auxilio implorando, vt hoc ipſum beneficium in dies magis confirmet, & hanc in nobis fidem ſeruet, & adaugeat, hoc primum cum præſentis Synodi approbatione ſtatuimus, & decernimus, vt per vniuerſum hoc regnũ in omnibus dierum dominicorum, & feſtiuorum, præterquam de feſto duplici maiori, Miſſarum celebrationibus, poſt alias col-

Digitized by Google

lectas infraſcripta etiã dicatur, quæ in miſſalibus hic poſthac imprimendis inſeri curabitur.

Cùm autem bo.me.Othobonus, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, & in his partibus Apoſtolicæ Sedis Legatus, cum uniuerſis regni Prælatis, prout in eius conſtitutionibus legitur, piè ſanciuerit, ut pro pace huic regno poſt uarias diſſenſiones, & inteſtina bella, quibus uexatum fuerat, reſtituta, quotannis per uniuerſum regnum ſolennes fierent proceſsiones, in quibus populus Deo de beneficio pacis accepto gratias ageret, & pro eiuſdem conſeruatione preces effunderet; Nos, prædicti Cardinalis, & Legati tam piæ cõſtitutionis exemplum ſecuti, ſtatuimus, ut ſingulis annis in omnibus huius regni ciuitatibus, oppidis, & uicis in feſto Sancti Andreę Apoſtoli, quo die huius regni cum Deo atque eius Eccleſia pax, & recõciliatio facta eſt, proceſsio ſolennis celebretur, in qua uniuerſi cuiuſque loci tã Eccleſiaſtici, quàm ſæcularis ordinis Chriſti fideles conueniẽtes tam inſignis à Deo accepti beneficii memoriam renouent, ſeque eleęmoſinis, & aliis piis operibus gratos oſtendant; utque eo ipſo die in Eccleſia, unde proceſsio ducetur, inter Miſſarum ſolennia concio ad populum habeatur, qua

huius

Digitized by Google

huius ſolennitatis cauſa exponatur,uel, ubi deerit qui concionetur, homilia, quæ de hac re edenda curabitur,per Parochum ple bi recitetur. Singuli autem locorum Ordinarii operam dabunt, ut hoc decretum in omnibus ſuæ iuriſdictionis locis ſub pœnis eorum arbitrio irrogandis ſeruetur.

DECRETVM II.

De conſtitutionibus,& dogmatibus, libris que recipiendis,reiiciendisue,et ut ius canonicum publicè doceatur.

QVIA uerò, poſt eiectam Romani Pontificis,& Apoſtolicæ Sedis obedientiam,eccleſiaſticarum etiam legum auctoritas ſublata eſt; atque ex eo falſi doctores admitti,& audiri,ac libri corruptæ doctrinæ paſſim legi cœperunt, quibus populus uariis erroribus in doctrina fidei, & maximè ſacramentorum,quæ pręcipua ſunt Chriſtianæ religionis fundamenta, infectus eſt; ſimulq; honeſtas uitæ & cleri, & populi, & reliqua omnia, quæ ad rectam Eccleſiæ diſciplinam ſpectant, planè deprauata ſunt: cũ eiuſdem Synodi approbatione,omnia ſacrorũ tũ generaliũ,tũ prouincialium à ſede Apl'ica receptorũ Conciliorũ decreta,&

Digitized by Google

Romanorum Pontificum conſtitutiones, item Eccleſiaſticas leges, in hoc regno canonicè editas, quatenus per præſentis Synodi decreta immutatæ non ſint, in priſtinum, atque eundem, in quo ante ſchiſma vigebant, locum, vim, & vſum reponimus, ac reſtituimus: &, vt hæc ab omnibus, ad quos pertinent, religioſè, ſanctéq; obſeruentur, transgreſſoresq; ſecundum canones ipſos, prædictasq; conſtitutiones puniantur, atque, vt ipſum ius canonicum, uti àntea, publicè doceatur, ſtatuimus, & mandamus.

Cùm uerò per eas conſtitutiones, quas bo.me. Otho, & Othobonus, olim in hoc regno ſedis Apoſtolicę Legati, itemq; Cātuarienſes Archiepiſcopi, in prouincialibus ſynodis pro tempore edidere, iis, quæ ad Clerum, & populum huius regni in doctrina & moribus rectè inſtituendum, & cōſeruandum pertinent, ſpecialiter prouiſum ſit; ideo, ne quis poſsit in his minus obſeruandis ignorantiæ excuſationem prętendere, ſtatuimus, ut non ſolùm Archiepiſcopi, Epiſcopi Decani, Archidiaconi, officiales, & cæteri omnes Eccleſiaſticam iuriſdictionem exercentes, dictas conſtitutiones, & eas item, quæ hac Synodo latæ fuerint, habeant, ſed etiam reliqui, quibus animarum cura commiſſa eſt, præter ſacrorum

bibliorum

bibliorum uolumē ueteris editionis,in latinum uerſum,& alios libros ad munus ſuum fungendum neceſſarios,eaſdem cōſtitutiones habere,& diligēter legere, &,ſi quid dubij in ijs, quæ ad earum intelligentiam pertinent,occurrerit, peritiores conſulere, & ex ijs,quæ populum noſſe oportet,declarare,& exponere teneantur, ſub pœna Ordinariorum arbitrio ijs, qui aliter fecerint, irroganda.

Ne autem prauæ doctrinæ librorum lectione populus poſthac corrūpatur, iuxta literas Apoſtolicas, quæ quotannis in die Cenę Domini Romæ publicè recitari conſueuerunt,omnes,qui hæreticorum libros, ſeu aliàs quomodolibet de fide ſuſpectos, non impetrata à Sede Apoſtolica licentia, legant, aut habeant, aut imprimant,aut in hoc regnū importent, aut uendant,aut publicè,uel occultè defendant,ac laudēt,quocunque nomine & prætextu id fecerint, damnamus,& anathematizamus, atque, ut omnibus pœnis contra eos latis puniantur mandamus. Statuentes etiam iuxta generale ultimi Lateranenſis Cōcilij decretū, ne quis poſthac in hoc regno librum aliquem ſeu aliud quoduis ſcriptum,ſub pœnis in eo decreto contentis,& alijs,prout delicti ratio exegerit, grauioribus, imprimere, ſeu

imprimendum curare audeat, niſi prius per loci Ordinarium, uel per alium, ſeu alios ab ipſo Ordinario ad eam rem deputandos diligenter lectum, & examinatum, & per eius ſiue eorum manus ſubſcriptionem gratis apponendam, approbatum fuerit.

Omnes uerò libros, ſiue traditiones ad fidem & Eccleſiaſticā diſciplinam ſpectantes, quas Sancta Romana Eccleſia ad hanc diē probauit, ac recepit, ſeu poſthac probabit, & recipiet, cū omni pietatis affectu, & reuerentia ſuſcipimus, & amplectimur; utq; ab omnibus alijs ſimili obedientia, & ueneratione ſuſcipiantur, ſub canonicis cēſuris, & pœnis ſtatuimus.

Vt autem, omni ſuperiorum temporum errore ſublato, populus ſciat, quam doctrinam ſequi, quam fugere debeat; cum eadē hac Synodo, iuxta regulas & dogmata ſanctorum patrum, omnem eam fidem, quā sācta Romana & Apoſtolica Eccleſia, omniū Eccleſiarum mater, & magiſtra tenet, & docet, reuerēter ſuſcipimus, & amplectimur; idemq; omnibus faciendum, & apertè profitendum eſſe decernimus, ac ſecundum generalis Concilij ſub fe.re. Innocentio Papa III. celebrati, & aliorum Conciliorum, & Romanorum Pontificum decreta, & traditiones,

Digitized by Google

ditiones,ipſaſq; literas Apoſtolicas,quæ in die Cęne Domini legi ſolent, omnem hæreſim aduerſus hanc ſanctam,orthodoxam & catholicam fidem ſe extollentẽ,&,quidquid ab ea alienum eſt; damnamus,& omnino reiicimus: Omne dogma,quod cum eadem fide pugnat,ſeu non conſentit, credi,practicari,doceriúe prohibemus, ac uetamus: Vniuerſos cuiuſcunque nominis ac generis hæreticos,qui aliter credunt, tenẽt ac docent, quàm eadem Romana Eccleſia credit,tenet,ac docet, damnamus,& anathematizamus: Omnes item cenſuras, & pœnas, contra hęreticos & eorum fautores latas,nec non contra Ordinarios, & cæteros omnes,ad quorũ munus hoc ſpectat, in extirpandis hęreſibus negligentes,innouamus,atque omnino exequi præcipimus. Hortamur autẽ, & per uiſcera miſericordiæ Domini noſtri Ieſu Chriſti obteſtamur omnes, qui ſuperiori tempore in errores aliquos lapſi ſunt,nec dum reſipuerunt, ut ab eis recedere,& ueritatem agnoſcere,atque amplecti uelint;qui uerò Dei gratia catholicam fidem retinuerunt,uel ad eam reuerſi ſunt,ut perpetuò in eadẽ perſeuerent. Verùm,quia in ijs,quæ ad doctrinam Capitis Eccleſiæ & ſacramentorũ pertinent, hic maximè erratũ eſt; ueram huius doctrinæ

Digitized by Google

traditionẽ, quæ in octaua generali Synodo Florentiæ ſub fe.rec. Eugenio Papa IIII. celebrata, breuiter, & dilucidè explicata eſt hic ad ſcribendam cenſuimus.

Definimus, ſanctam Apoſtolicam Sedẽ & Romanum Pontificem, in uniuerſum orbem tenere primatum, & ipſum Pontificem Romanũ ſucceſſorem eſſe beati Petri, Principis Apoſtolorum, & uerum Chriſti Vicarium, totiuſq; Eccleſię Caput omniũ Chriſtianorum patrem, ac doctorem exiſtere, & ipſi in beato Petro paſcendi, regendi, & gubernandi uniuerſalem Eccleſiam à Domino noſtro Ieſu Chriſto plenam poteſtatem traditam eſſe, quemadmodum etiam in geſtis œcumenicorum Conciliorum, & in ſacris canonibus continetur.

Eccleſiaſticorum ſacramentorũ ueritatem pro ipſorum Armenorum, tam pręſentium, quàm futurorum, faciliori doctrina, ſub hac breuiſſima redigimus formula.

Nouæ legis ſeptem ſunt ſacramenta, uidelicet, baptiſmus, confirmatio, euchariſtia pœnitentia, extrema unctio, ordo, & matrimonium, quæ multum à ſacramentis differunt antiquæ legis. illa enim non cauſabant gratiam, ſed eam ſolùm per paſſionẽ Chriſti dandam eſſe figurabant, hæc uerò noſtra & continent gratiam, & ipſam dignè ſuſci-

ſuſcipientibus conferunt. Horum quinq; prima ad ſpiritualem uniuſcuiuſque hominis in ſe ipſo perfectionem, duo ultima ad totius Eccleſię regimen, multiplicationemque ordinata ſunt. per baptiſmum enim ſpiritualiter renaſcimur; per confirmationem augemur in gratia, & roboramur in fide; renati autem, & roborati, nutrimur diuina euchariſtiæ alimonia. quòd ſi per peccatum ægritudinem incurrimus animæ; per pœnitentiā ſpiritualiter ſanamur, ſpiritualiter ēt, & corporaliter, prout animę expedit, per extremā unctionē. per ordinē uerò Eccleſia gubernatur, & multiplicatur ſpiritualiter, per matrimoniū corporaliter augetur. Hæc omnia ſacramenta tribus perficiuntur, uidelicet rebus tāquam materia, uerbis tanquam forma, & perſona miniſtri conferentis ſacramentum cum intentione faciendi, quod facit Eccleſia. quorum ſi aliquod deſit, non perficitur ſacramentum. Inter hęc ſacramenta, tria ſunt, baptiſmus confirmatio, & ordo, quæ characterē; ideſt ſpirituale quoddam ſignum, à cæteris diſtinctiuum, imprimunt in anima indelebile, unde in eadem perſona non reiterantur. reliqua uerò quatuor characterem non imprimunt, & reiterationem admittunt. Primū omnium ſacramētorū locū tenet ſanctum

baptiſma,

Digitized by Google

baptiſma, quod uitæ ſpiritualis ianua eſt. per ipſum enim membra Chriſti, ac de corpore efficimur Eccleſiæ, & cùm per primũ hominem mors introierit in uniuerſos, niſi ex aqua & ſpiritu renaſcimur, non poſſumus, ut inquit Veritas, in regnũ cœlorũ introire. Materia huius ſacramenti eſt aqua uera, & naturalis, nec refert, frigida ſit, an calida. forma autem eſt, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. Nõ tamen negamus, quin & per illa uerba, Baptizetur talis ſeruus Chriſti, in nomine patris & filij, & Spiritus ſancti; uel, baptizetur manibus meis talis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti; uerũ perficiatur baptiſma, quoniam cùm pincipalis cauſa, e xquo baptiſma uirtutem habet, ſit ſancta Trinitas, inſtrumentalis autem ſit miniſter, qui tradit exterius ſacramentum, ſi exprimitur actus, qui per ipſum exercetur miniſtrum, cũ ſanctę Trinitatis inuocatione perficitur ſacramentum. Miniſter huius ſacramenti eſt Sacerdos, cui ex officio competit baptizare. In cauſa autem neceſſitatis non ſolùm Sacerdos, uel Diaconus, ſed etiam laicus, uel mulier, immo etiam paganus, & hæreticus, baptizare poteſt, dummodo formã ſeruet Eccleſiæ, & facere intendat quod facit eccleſia. Huius ſacramenti effectus, eſt

remiſſio

Digitized by Google

remiſſio omnis culpæ originalis, & actua-
lis omnis quoq; pœnæ, quæ pro ipſa culpa debet. propterea baptizatis nulla pro peccatis præteritis iniungenda eſt ſatisfactio, ſed morientes ante, quàm culpam aliquam cõmittant, ſtatim ad regnũ cælorum, & Dei uiſionem perueniunt. Secundum ſacramentum eſt confirmatio, cuius materia eſt, chriſma cõfectũ ex oleo, quod nitorẽ ſignificat conſcientię, & balſamo, quod odorẽ ſignificat bonæ famę, per Epiſcopum benedicto, forma aũt eſt, Signo te ſigno crucis, & confirmo te chriſmate ſalutis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. Ordinarius miniſter eſt Epiſcopus. & cùm cæteras unctiones ſimplex ſacerdos ualeat exhibere, hanc nõ niſi Ep̃s debet cõferre, quia de ſolis Apoſtolis legitur, quorum uicem tenent Epiſcopi, ꝙ per manus impoſitionem Spiritũ ſanctum dabant, quemadmodũ Actuũ Apoſtolorum lectio manifeſtat. Cum enim, inquit, audiſſent Apoſtoli, qui erãt Hieroſolymis, quia recepiſſet Samaria uerbũ Dei, miſerũt ad eos Petrum, & Ioãnẽ, qui cum ueniſſent, orauerunt prò eis, ut acciperent Spiritum ſanctum. nõ dũ. n. in quenquã illorum uenerat, ſed baptizati tantũ erant in nomine domini Ieſu. Tunc imponebant manus ſuper illos, & accipiebant Spiritum ſanctum. loco
autem

autem illius manus impoſitionis datur in Eccleſia confirmatio. legitur tamen aliquã do, per Apoſtolicæ Sedis diſpenſationem ex rationabili & urgente admodum cauſa, ſimplicem ſacerdotem, chriſmate per Epiſcopum confecto, hoc adminiſtraſſe confirmationis ſacramentum. Effectus autem huius ſacramenti eſt, quia in eo datur Spiritus ſanctus ad robur, ſicut datus eſt Apoſtolis in die Penthecoſtes, ut uidelicet Chriſtianus audacter Chriſti confiteatur nomen. ideoq; in fronte, ubi uerecundiæ ſedes eſt, confirmandus inungitur, ne Chriſti nomen confiteri erubeſcat, & præcipuè crucẽ eius, qui Iudæis eſt ſcandalum, gentibus autem ſtultitia ſecundum Apoſtolum, propter quod ſignò crucis ſignatur. Tertium eſt Euchariſtiæ ſacramentum, cuius materia eſt panis triticeus, & uinum de uite, cui ante conſecrationem aqua modiciſſima admiſceri debet. aqua autẽ ideo admiſcetur, ... iuxta teſtimonia ſanctorum pa... doctorum ... pridem in di... , ipſum Domi... inſtituiſſe ſa... hoc conuenit Do... æſentationi. inquit ... ander Papa V. à beato ... amentorum oblationibus,

quæ

quæ intra Miſſarum ſolennia Domino offeruntur, panis tantum, & uinum aqua per miſtum in ſacrificium offerantur. nõ enim debet in calicem Domini aut uinum ſolum, aut aqua ſola offerri, ſed utrunque permiſtum; quia utrunque, ideſt, ſanguis, & aqua, ex latere Chriſti profluxiſſe legitur, tũ etiã, quòd conuenit ad ſignificandum huius ſacramenti effectũ, qui eſt unio populi Chriſtiani ad Chriſtum. aqua enim populum ſignĩficat, ſecũdum illud Apocalypſis, Aquæ multæ, populi multi Et Iulius Papa primus poſt beatum Silueſtrum, ait, Calix Dominicus, iuxta canonum præceptum, uino, & aqua permiſtus debet offerri, quia uidemus in aqua populum intelligi, in uino uerò oſtendi ſanguinem Chriſti. ergo, cum in calice uinum, & aqua miſcetur, Chriſto populus adunatur, & fidelium plebs ei, in quem credit, copulatur, & iungitur. Cõ ergo tam ſancta Romana Eccleſia, à beatiſſimis Apoſtolis, Petro, & Paulo, edocta, quàm reliquę omnes Latinorum Græcorumq; Eccleſiæ, i[illegible]ibus omnis ſanctitatis, & doctrinæ lu[illegible]laruerunt, ab initio naſcentis Eccle[illegible]ruauerint, & modo ſeruent, incon[illegible] admodum uidetur, ut alia quæuis [illegible]b hac uniuerſali & ratiõabili diſcre[illegible]eruãtia. Decernimus igitur, ut etiã ipſi

ipſi Armeni ſe cum uniuerſo orbe Chriſtiano conforment,eorumq; Sacerdotes in calicis oblatione paululum aquæ, prout dictum eſt,admiſceant uino. Forma huius ſacraměti ſunt uerba Saluatoris, quibus hoc confecit ſacramentum. Sacerdos enim, in perſona Chriſti loquens,hoc conficit ſacramentum. nam ipſorum uerborum uirtute, ſubſtătia panis in corpus Chriſti,& ſubſtantia uini in ſanguinem conuertuntur,ita tamen, quòd totus Chriſtus continetur ſub ſpecie panis, & totus ſub ſpecie uini, ſub qualibet quoque parte hoſtiæ conſecratæ, & uini conſecrati,ſeparatione facta, totus eſt Chriſtus.Huius ſacraměti effectus, quē in anima operatur dignè ſumentis, eſt adunatio hominis ad Chriſtũ.Et quia per gratiam homo Chriſto incorporatur, & membris eius unitur, conſequens eſt, quòd per hoc ſacramentum in ſumentibus dignè gratia augeatur,omnemq; effectum,quem materialis cibus,& potus,quo ad uitam agunt corporalem,ſuſtentădo,augendo,reparando,& delectando, ſacramentum hoc, quo ad uitam operatur ſpiritualem, in quo, ut inquit Vrbanus Papa, gratam Saluatoris noſtri recĕſemus memoriam, à malo retrahimur,confortamur in bono,& ad uirtutũ &gratiarũ proficimus incremĕtum. Quar

tum

Digitized by Google

tum ſacramentũ eſt pænitentia, cuius quaſi materia ſunt actus pænitentis, qui in tres diſtinguuntur partes. quarum prima eſt cordis contritio, ad quam pertinet, ut doleat de peccato commiſſo, cum propoſito non peccandi de cætero, ſecunda, oris cõfeſſio, ad quam pertinet, ut peccator omnia peccata, quorum memoriam habet ſuo Sacerdoti confiteatur integraliter, tertia, ſatisfactio pro peccatis ſecundum arbitrium Sacerdotis, quæ quidem præcipuè fit per orationem, ieiunium, & eleæmoſinam. Forma huius ſacramenti ſunt uerba abſolutionis, quæ Sacerdos profert, cum dicit, Ego te abſoluo &c. Miniſter huius ſacramenti eſt Sacerdos, habens auctoritatem abſoluendi uel ordinariam, uel ex commiſſione ſuperioris. Effectus huius ſacramenti eſt abſolutio à peccatis. Quintum ſacramentum eſt extrema unctio, cuius materia eſt oleũ oliuæ per Epiſcopum benedictum. hoc ſacramentum niſi infirmo, de cuius morte timetur, dari non debet. qui in his locis ungẽdus eſt, in oculis propter uiſum, in auribus propter auditũ, in naribus ꝓpter odoratũ, in ore ꝓpter guſtũ, uel locutionẽ, in manibus propter tactũ, in pedibus propter greſſum, in renibus ꝓpter delectatione ibidem uigentẽ. Forma huius ſacramẽti eſt hęc. Per

iſtam

iſtam unctionem, & ſuam piiſſimam miſericordiam indulgeat tibi Dominus, quidquid per uiſum &c. & ſimiliter in aliis membris. Miniſter huius ſacramenti eſt Sacerdos, effectus uerò eſt mentis ſanatio, &, in quantum autem expedit, ipſius etiam corporis. De hoc ſacramento inquit beatus Iacobus Apoſtolus, Infirmatur quis in uobis? inducat presbyteros Eccleſiæ, ut orent ſuper eum, ungentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei ſaluabit infirmum, & alleuabit eum Dominus, &, ſi in peccatis ſit, dimittentur ei. Sextum ſacramentum eſt ordinis, cuius materia eſt illud, per cuius traditionem confertur ordo, ſicut preſbyteratus traditur per calicis cũ uino, & patenæ cum pane porrectionem, diaconatus uerò per libri Euangeliorum dationem, ſubdiaconatus uerò per calicis uacui cum patena uacua ſuperpoſita traditionem, & ſimiliter de aliis, per rerum ad miniſteria ſua pertinẽtium aſſignationem. Forma ſacerdotii talis eſt, Accipe poteſtatem offerendi ſacrificium in Eccleſia pro uiuis, & mortuis, in nomine patris, & filii, & Spiritus ſancti. & ſic de aliorum ordinum formis, prout in Pontificali Romano latè continetur. Ordinarius miniſter huius ſacramenti eſt Epiſcopus, effectus augmen-

tum

Digitized by Google

tum gratiæ,vt quis ſit idoneus miniſter.

Septimum eſt,ſacramentum matrimonii quod eſt ſignum cõiunctionis chriſti, & Eccleſiæ,ſecundum Apoſtolum dicentem: Sacramentum hoc magnum eſt: ego autem dico in Chriſto,& in Eccleſia. Cauſa efficiens matrimonii regulariter eſt mutuus conſenſus,per uerba de prçſenti expreſſus. Aſsignatur autem triplex bonum matrimonii,primum eſt proles ſuſcipienda, & educãda ad cultum Dei: ſecundum, fides, quam vnus coniugum alteri ſeruare debet: tertium, indiuiſibilitas matrimonii, propter hoc, quòd ſignificat indiuiſibilem coniunctionem Chriſti, & Eccleſiæ. Quamuis autem ex cauſa fornicationis liceat tori ſeparationem facere, non tamen aliud matrimonium contrahere fas eſt,cum matrimonii vinculum, legitimè contracti, perpetuum ſit.

De cuſtodia, & adminiſtratione ſacramentorum, deque Eccleſiarum dedicationibus certo die, & aliis feſtis de uotè celebrandis.

CONSTITVTIONEM bo. me. Ioannis Archiepiſcopi Cantuarienſis, in Concilio prouinciali editã,qua piè & prouidè ſtatutum eſt,vt in qualibet parrochiali Eccle-

Digitized by Google

ſia tabernaculum fiat cum ſera,& claui, decens,& honeſtum, pro curæ magnitudine, & Eccleſiæ facultatibus,vbi ſanctiſsimũ eucharistiæ ſacramentum cuſtodiatur,non in burſa,vel loculo,ſed in panno lineo mundiſſimo,in pixide decenti incluſo, ita vt ſine vllo diminutionis periculo facilè reponi, & eximi poſsit: atque ut ipſum venerabile ſacramentum ſingulis hebdomadis renouetur, pœna etiam contra Sacerdotes in euchariſtiæ cuſtodia negligentes ſtatuta, huius auctoritate Concilii innouandam cenſuimus: eaque vt omnino ſeruetur, decernimus; adiicientes, vt hoc tabernaculum in medio altaris maioris ita eminenter, vt ab omnibus conſpici poſsit, collocetur, & ita affigatur, ne facile à quoquam amoueri poſsit,ſi verò in eo loco commodè poni non poteſt;tum in alio altari, maiori proximo,ac maximè decenti,ponatur.Locorum autem Ordinarii in ſuis Eccleſiis initium huius obſeruationis faciẽtes, vt in aliis idẽ fiat, prouidebunt, negligentes in hoc per eius fructuum Eccleſię portionis, quæ ad huius rei confectionẽ ſufficiat, ſubtractionẽ,& alia iuris remedia ad hoc decretũ obſeruandũ cõpellendo, nec alios propterea, quicũq; præter rectores ad huius rei cõtributionẽ tenerẽtur,exoneramus. Huic etiã con-

Digitized by Google

conſtitutioni ob honorem corporis Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui eſt candor lucis æternæ, hoc addimus, atque decernimus, vt iuxta antiquam, & laudabilē Eccleſiæ Anglicanæ, & aliarum prouinciarum cō ſuetudinem lampas, vel cereus corā eo continue ardeat, vbi verò facultates Eccleſiæ nō ſuppetant, curent locorū Ordinarii, quā tum in eis eſt, vt facultas aliunde paretur, qua tā honeſta, & pia conſuetudo, quę ferè iam in omnibus huius regni Eccleſiis ſuperiorū temporū iniuria eſt ſublata, renouetur. Præterea omnes cōſtitutiones eccleſiaſticas, tā generales, quàm huius regni particulares, de cuſtodia fontis baptiſmatis, chriſmatis, & olei Sancti, & de ſacramentis ipſis rite, & rectè, ac cum ea, qua decet reuerentia, adminiſtrandis latas, & promulgatas, innouamus, eaſq; ab omnibus, ad quos ea res pertinet, ſub pœnis, quæ in eis continentur, & aliis etiam grauioribus arbitrio Ordinariorum pro modo culpæ irrogandis, inuiolabiliter obſeruari decernimus.

De eccleſiarum dedicationibus certo die, ipſiſque & aliis feſtis deuotè celebrandis.

VT in ſolennitatibus dedicationum Eccleſiarum, quas iuxta antiquum huius regni

morem vbiq; primo die Dominico menſis Octobris celebrari volumus, prophana, & irreligioſa vulgi cõſuetudo vana ſpectacula edendi, commeſſationes, tripudia, & alia id genus faciẽdi tollatur, ſtatuimus, vt Epiſcopi diligẽter prouideãt, ne quid tale poſthac eo die, aliiſúe feſtis diebus fiat, ſed ut populus audiendis diuinis officiis deuotus intendat, inobediẽtes aũt per eccleſiaſticas cẽſuras, & alia iuris remedia, ĩuocato ẽt ſi opus fuerit, brachii ſæcularis auxilio, cõpeſcant.

DECRETVM III.

De reſidentia Epiſcoporum, & aliorum inferioris ordinis clericorum, & ſcholarium, collegiorum præfectorum.

CVM Eccleſiæ reformationis initium ab iis fieri debeat, qui aliorum curam gerunt; in iis autem magnus hic uigeat abuſus, quòd multi eorum in Eccleſiis ſibi cõmiſſis non reſidentes, eas mercenariis relinquunt, quæ res omnium ferè malorum in Eccleſia cauſam attulit; iccirco, ut hic abuſus, quoad eius fieri poteſt, tollatur; Primùm omnes, qui cathedralibus etiam metropolitanis, aliiſúe inferioribus Eccleſiis curam animarum habentibus præſunt magnopere hortamur in Domino, & per

viſcera

Digitized by Google

uiſcera miſericordiæ Ieſu Chriſti obteſtamur, ut attendentes ſibi, & uniuerſo gregi, in quo Spiritus ſanctus poſuit eos, regere Eccleſiam Dei, quam acquiſiuit ſanguine ſuo, ad commiſſi ſibi gregis ſalutem, cuius ſanguis de eorum manibus eſt requirendus, debitam ei præſentiam exhibeant, & ab omni negotiorum ſæcularium ſolicitudine uacui ſuper eius cuſtodiam uigilēt, atque ex Apoſtoli præcepto in omnibus laborent, & miniſterium ſuum impleant. Deinde, quia ſæpe fieri uidemus, ut, quos Dei timor ad munus ſuum exequendum non mouet, pœnarum metus impellat, omnes Eccleſiaſticas, tam generales, quàm huius regni particulares, conſtitutiones, contra eos, qui non reſident, editas, innouamus, quos etiam uſq; ad ipſorum beneficiorum priuationem incluſiuè ad reſidendum compelli uolumus, & decernimus. licebit tamen Ordinariis, iuxta canonem fe. re. Gregorii Papæ X. in generali Concilio Lugdunenſi editum, gratiam diſpenſationis ad tempus concedere, prout cauſa rationabilis, & iuri conſona id expoſcet.

Præterea, cum dignitates, perſonatus, & alia huiuſmodi eccleſiaſtica officia, & miniſteria in Dei Eccleſiis ideo ſint inſtituta, ut eſſent qui diſciplinam eccleſiaſticam, tan-

quam inſpectores,& moderatores,cōſeruarent,& augerent,quia uidemus multos eſſe qui,harum dignitatum,& officiorum emolumenta capientes, à propriis Eccleſiis abſint,nullamq; eis operam impendant, non ſine magno ipſarum Eccleſiarum detrimento.iccirco, ut hi etiam ad ſuum officium præſtandum compellantur,arctioribus Eccleſiarum,& collegiorum ſtatutis, & cōſuetudinibus in ſuo robore permanentibus, ſtatuimus,ut poſthac omnes Decani, præpoſiti,& alii quaſcunque tam cathedralium etiam metropolitanarum,quàm collegiatarum Eccleſiarum dignitates,perſonatus,officia,& adminiſtrationes,quocunque nomine nuncupentur,obtinentes, necnon ſcholarium collegiorum præfecti adſint in ſuis Eccleſiis, & collegiis. Archidiaconi uerò uel in Archidiaconatibus, uel in Eccleſiis cathedralibus,prout magis Epiſcopo loci expediens uiſum fuerit, commorentur, ut debitam illis operam præſtent. Si quis uerò ultra uacationem,ſtatutis eccleſiæ ſibi conceſſam ab eccleſia,Archidiaconatu,aut collegio ſuo abfuerit,tum, pro rata temporis abſentiæ,in fructibus,quomodocunque ſibi ratione officii,dignitatis,uel præfecturæ obuenientibus, per eius ſuperiorem puniatur, atque hi in utilitatem menſæ Eccleſiæ

cathe-

Digitized by Google

cathedralis, quæ pro ſcholaribus alendis iam erecta eſt,erigeturúe, cõuertantur. &, ſi longioris abſentiæ ratio ita poſtulauerit, aliis iuris remediis,etiam uſque ad dignitatis,officii, uel præfecturæ priuationem incluſiuè,iuxta canonicas ſanctiones, ad reſidentiam compellatur. Liceat tamen iis,qui huiuſmodi dignitates, & officia obtinent, ex cauſa rationabili, & iuri conſona etiam per maiorem partem capituli, ſeu collegii probata,delicentia ſuperiorum ad tempus abeſſe.

Cum uerò canonicatus,& præbendas in eccleſiis inſtituendi ratio, & cauſa hæc fuerit, ut, quid ad eos aſſumuntur, Epiſcopo aſſiſtãt,eumq; in muneris ſui functione,conſilio,& opera adiuuent, & in diuinis officiis celebrandis eccleſiæ,ex qua fructus percipiunt, inſeruiant, cumq; pauci admodum ſint, qui hæc præſtent, ut propè iam eccleſiæ ipſæ ad ſolitudinem ſint redactæ, ſtatuimus,& mandamus,ut poſthac omnes Canonici, tam cathedralium etiam metropolitanarum, quàm collegiatarum eccleſiarum, qui ex fundatione, ſtatuto, uel conſuetudine in eccleſiis reſidere tenentur, ad perſonalem in eis reſidentiam per ſubtractionem fructuum, ex canonicatibus,& præbendiis prouenientium,pro ra

ta temporis,quo ultra uacationem ſibi ſta tutis Eccleſiæ conceſſam ſine licentia ſuperioris ex cauſa legitima,& quã maior pars capituli approbauerit,abfuerint,ab eis auferendorum,& in utilitatem menſæ præfatæ conuertendorum , & per alia quæcunq; iuris remedia compellantur. Qui uerò ex fundatione ſtatuto uel conſuetudine ad reſidentiam non tenentur , ſi præbendam ad decem librarum annuum ualorem aſcẽdentem obtineant,niſi in eccleſia,ad quam præbenda ſpectat, unum menſem , uel eo plus, prout eorum ſuperioribus uiſum fuerit, quotannis præſentes fuerint , & in habitu, per reſidentiarios eiuſdem Eccleſiæ Canonicos geri ſolito , diuinis officiis interſint, ſextam partem prouentus annui præbendæ ſuæ,in utilitatem ſcholæ prædictæ conuertendam , quoties ſecus fecerint , amittant . Qui uerò præbendam , quæ ad annuum uiginti librarum ualorem aſcendit, obtinent , niſi & ipſi in Eccleſia , ad quam præbenda pertinet , menſibus ſaltem duobus continuis , uel interpolatis,aut etiam pluribus eiuſdem ſuperioris arbitrio quotannis præſentes fuerint , & in habitu prædicto inſeruierint , ii ſexta parte prouentus annui præbendæ ſuæ , ad uſum prædictum deputandæ , priuentur , niſi huiuſ-

Digitized by Google

modi fructus iis, qui diuinis interſint, ſeu aliis piis uſibus per Eccleſiæ ſtatuta, conſuetudine ſue, ſeu alias legitimè ſint iam applicati, quod & in aliis præcedentibus capitibus, ubi hac de re agitur placuit obſeruari: Hoc inſuper adiicientes, ut diſtributiones quotidianæ appellatæ, quæ ab intereſſentibus tantũ percipiuntur, nemini qui eiſdem diuinis non interſit, ex quantumuis iuſta cauſa, niſi ea talis ſit, quæ expreſſè à iure, uel à ſtatutis Eccleſiæ probetur, concedantur. Eorum autem, quibus, ſtudiorum gratia, ad certum tempus indultum eſt, ne ad eos ordines promoueri teneantur, ad quos ratione beneficiorum, quæ obtinent, promouẽdi eſſent, & ut abſentes nihilo minus fructus percipiant, quia plerique in nulla ex uniuerſitatibus, ĩ quibus generale ſtudium uiget, ſed in locis, ubi nullus eſt ſtudiorum uſus, atque exercitatio, commorantur, & non pauci etiam in ſtudiis generalibus degentes, quiduis potius aliud agunt, quàm ut literis operam dent, iccirco, ne dolus, & fraus hac in re cuiquam patrocinetur, omnibus locorum Ordinariis mandamus, ut poſthac, antequàm ulli ſuæ iuriſdictionis huiuſmodi indulta concedant, diligenter inquirant, an is ad literarũ ſtudia ſit aptus, & an eæ diſciplinæ, quibus operam ſe

daturũ

Digitized by Google

daturum profiteatur, tales ſint, quæ ei conueniant, & Eccleſiæ futuræ ſint utiles, & an temerè, uel in fraudem hanc licentiā petat. quam ſi, omnibus maturè perſpectis, illi concedendam duxerint, tum curent, ut ſciant, quibus in locis is degat, & quam uitam ducat, & quem in litteris progreſſum faciat. quòd ſi otioſè eum uiuere, aut nihil in litteris proficere cognouerint, & indultum reuocent, & ad ordines ſuſcipiendos, ad quos tenetur, & ad reſidentiam per ſubtractionem fructuum, & alia iuris remedia compellant.

Quoniam uerò beneficiorum pluralitas reſidentiam maximè impedit, & clericis materiam uagandi præſtat, ſtatuimus, ut, quicunque plura incompatibilia beneficia eccleſiaſtica de facto obtinet, unico, quod maluerit, retento, (ad quod retinendum, in euentum dimiſſionis aliorum, ſeu alterius, ut ſequitur, auctoritate Apoſtolica nobis conceſſa, ſine alieni iuris præiudicio eum habilitamus) aliud, ſeu alia, quæ de iure tenere non poteſt, intra duorum menſium ſpatium, à præſentis decreti publicatione computandorum, in manibus ſui Ordinarii publicè coram teſtibus reſignet, & re ipſa dimittat, alioquin omnibus ſit priuatus, quæ ipſo iure uacare, & ad ea

obti-

Digitized by Google

obtinenda eum omnino inhabilem eſſe decernimus. hanc autem per hoc breue ſpatium incompatibilium huiuſmodi beneficiorum retentionem ex quibuſdam rationabilibus cauſis, eadem auctoritate Apoſtolica nobis conceſſa, duximus indulgendam.

Qui uerò in poſterum plura beneficia curam animarum habentia, ſeu aliter incompatibilia, ſine eiuſdem Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione, uel auctoritate, per modum unionis ad uitam, uel commendæ, uel cuſtodiæ, præter eum modum, quem conſtitutio Gregoriana in Concilio Lugdunenſi edita permittit, aut alio quocunque nomine & titulo recipere, ac ſimul retinere præſumpſerit, non ſolùm ſecundo, & pluribus, quę de facto obtinuit, ſed etiã primo, quod canonicè poſſidebat, ſit ipſo iure priuatus. Omnes item aliàs ſententias, cenſuras, & pœnas in conſtitutione fe. re. Ioãnis XXII. quæ incipit, Audiſtis, & quibuſcunq; aliis tã Apoſtolicis, quàm prouincialibus, & ſynodalibus, & Apoſtolicæ Sedis in hoc regno Legatorum conſtitutionibus contra eos, qui huiuſmodi incõpatibilia beneficia obtinent, ſeu de illis prouident, quoquo modo editas, innouamus, & debitę executioni mandari præcipimus.

Ordinarii

Digitized by Google

Ordinarii autem locorum eis,quicũque plura curata,aut aliter imcompatibilia beneficia eccleſiaſtica obtinent; diſpenſationes ſuas exhibere omnino cõpellãt,& aliàs agant, iuxta conſtitutionem Gregorij XI. in Concilio Lugdunenſi editam; quæ incipit: Ordinarij,quam planè obſeruari decernimus: Addentes,ut ipſi Ordinarij etiã per idoneorum uicariorum deputationem, & congruæ portionis fructuum aſſignationẽ prouideant, ut animarũ cura nullo modo negligatur,& beneficia ipſa debitis miniſterijs non fraudentur.

DECRETVM IIII.

Vt Epiſcopi, reliquiq; curam animarum exercentes populo prædicent, parochique pueros prima fidei rudimenta doceant.

SED quoniam nihil, aut parum utilitatis allatura eſt Epiſcoporum, & aliorum inferioris ordinis curam animarum habentium,in Eccleſijs ſuis reſidentia, niſi iidem paſtoris,officio fungantur,quod potiſſimũ in diuini uerbi prædicatione conſiſtit; inoleuit autem alicubi hic abuſus,ut, Epiſcopi munere prædicandi ad alios translato, in alia ipſi officia incumbant, contra Apoſto-

lorum

lorum exemplum, qui dixerunt: Non eſt æquum nos relinquere uerbum,& miniſtrare menſis,quod munus tamen,cum in pauperibus alendis uerſaretur, maximè pium erat,iccirco cum huius Synodi approbatione ſtatuimus, ut Archiepiſcopi, & Epiſcopi omnes prædicationis uerbi Dei munus per ſe ipſos obire, iuxta Chriſti & Apoſtolorum mandatum, & ſacrorum canonũ normam,teneantur,&, ſi quando legitimũ aliquod impedimentum inciderit, quo minus id facere poſſint,tum, ſecundum ſtatutum fe.re. Innocentij Papæ III. in generali Concilio editum,quod incipit,Inter cætera uiros idoneos deligant ad huiuſmodi prędicationis officium rectè exequendum, rectores, item uicarij, & quicunque alij curam animarũ habentes,per ſe, uel per alios idoneos uiros, ſi legitimè ipſi impediti fuerint, ſaltem dominicis & alijs feſtis diebus plebem ſibi cõmiſſam ſalutari prædicationis cibo paſcant. quòd ſi quis hoc neceſſarium prædicandi officium prætermiſerit, poſtquã per ſuperiorẽ monitus per unius menſis ſpatium muneri ſuo defuerit,per cẽſuras eccleſiaſticas, & alia iuris remedia ad id ipſe ſuperior eum compellat, etiam aliquam honeſtam mercedem de fructibus ipſius Eccleſię alteri, qui id præſtet,aſſignando, donec

Digitized by Google

do,donec principalis quandoq; reſipiſcens officium ſuum impleat.

Huic autẽ prædicationis officio ita planè ſatisfactũ erit,ſi non ſolùm publicè concio habeatur, ſed priuatim etiam paſtor, quos ex grege ſibi commiſſo à recta fide, uel à bonis moribus aberrare cognouerit, eos ad ſe uocatos paternè & cùm omni caritatis affectu docendo, monendo, hortando,ac,ſi opus fuerit,deterrendo, ad catholicam fidẽ, & rectam uiuendi norman reducere conetur,qui uerò & in fide, & in moribus rectè uiuunt, in ſancto eorum inſtituto confirmet.

Quia uerò ſunt, qui non uocati ad prædicandum ipſi ſe ingerunt, cum tamen Apoſtolus dicat, Quo modò prædicabunt, niſi mittantur? quos etiam Deus per Prophetam reprehendit,dicens, Ipſi currebãt, & ego non mittebam illos; ſtatutum fe. re. Innocentii Papæ III. in generali Concilio editum,quo ſub anathematis,& aliis pœnis ei,qui in cõtumacia perſeuerauerit,infligẽdis, prohibetur, ne quis præter auctoritatem, ab Apoſtolica Sede, uel à catholico loci Epiſcopo conceſſam, publicè, uel priuatim, extra quam regit Eccleſiam prędicationis officium uſurpare audeat, obſeruandum cenſemus.

Quos

Quos autem Epiſcopus ad prædicandũ mittet, eos de materia & modo predicandi (multi.n.in hoc officiũ abuſus irrepſerunt) cum omni pietate, & ſtudio inſtruat. hoc autem potiſſimum erit eis iniungendum, ut in primis populum ad pœnitentiam adhortetur, quę quidem eo magis neceſſaria eſt, quo grauius Deum offendimus, & maioribus ab eo beneficiis affecti ſumus, hoc regno à pernicioſiſſimo ſchiſmate liberato deinde contra ea uitia,& abuſus,qui tum in doctrina, tum in moribus tempore ipſius ſchiſmatis uiguerũt,quibus etiam nunc plerique ſunt infecti, diligenter erudiat, moneatque.

Quia uerò in multis Eccleſiis conciona tores deſunt, ne populus propter rectorũ, uicariorum, aliorumúe, qui curam animarum habent, imperitiã neceſſario ſanæ doctrinæ cibo fraudetur, quædam homiliæ à piis & doctis uiris ex huius Synodi mandato de his præcipuè, in quibus hic magis peccatum eſt, conſcriptæ edentur, quas curati,qui ad concionandum idonei nõ erũt, loco ſermonis plebi ſibi commiſſæ planè & diſtinctè legent.

Cum autem hic meſſis multa ſit, operarii aũt pauci; rogandus eſt in primis Dominus meſſis,ut in uineã ſuã operarios mittat.

interim

Digitized by Google

interim uerò Epiſcoporum erit, certos prę dicatores deligere, qui omnia diœceſium ſuarum loca ſic obeant, ut ne qua pars gregis ſalutari uerbi Dei pabulo omnino fraudetur.

Hoc etiam eiſdem agendum erit, ut, quicunque curæ animarum ſunt præfecti, pueros parochiæ ſuæ ſingulis ſaltem dominicis & alijs feſtiuis diebus, certa hora, qua diuinis officiis non erunt impediti, ad Eccleſiã uocatos in primis fidei rudimentis, ac pietate, & obedientia erga Deum, & parentes diligenter inſtruant: qui uerò id prætermiſerint, per ea iuris remedia, quę opportuna uidebuntur, ad id compellentur.

DECRETVM V.

De uita, & honeſtate Clericorum.

QVIA uerò exemplum uitæ magnam auctoritatem uerbo affert, eſtq; uelut quoddam prædicandi genus; ob id curandum eſt iis, qui aliis præſunt, ut cæteris, cũ morum probitate, uitæq; ſanctitate, tũ ea propriam domum rectè gubernandi laude quam in Epiſcopis Apoſtolus requirit, antecellant. Quapropter huius regni Archiepiſcopos, Epiſcopos, & reliquos omnes

Eccle-

Digitized by Google

a ecclesiarum Prælatos per viſcera misericordię Ieſu Christi monemus, atque obteſtamur, vt, iuxta doctrinā Apoſtoli, ita ſobriè, caſtè, ac piè viuant, ut cęteris eorum vita, & conuerſatio ad pietatem, & morum diſciplinam exemplo eſſe poſsint. Nullo ipſi faſtu, nulla pompa utantur, non veſtibus ſericis, non pretioſa ſupellectile: ſit eorum mēſa frugalis, & parca: non plus, quàm tria, aut ad ſummum quattuor (quod etiam magis, pro huius temporis ratione, indulgendo, quàm probando concedimus) ciborum genera, præter fructus, & bellaria, qualeſcunque hoſpites, aut conuiuas habeant, apponantur; reliqua menſæ condimenta ſint caritas, ſanctorum librorum lectio, & pii ſermones. Domeſticorum, & equorum numeroſa, & ſuperflua multitudine abſtineant, ac tot miniſtris contenti ſint, quot ad curę ſibi commiſſæ adminiſtrationem, ac domus regimen, & ad quotidianos vitæ uſus erūt neceſſarii. Sint etiam de eorum moribus, & vita ſoliciti; ne ex alienis vitiis turpem cōtrahant infamiæ notam: curentque, vt laici ſibi inſeruientes ueſtitu, quod ad genera & colores ueſtium attinet, modeſto, ac decenti vtantur. Ac, ne hæc ſumptuum moderatio, auaritiæ tribuatur, quidquid ex fructibus Eccleſiarū, deductis iis, quæ earū one

ribus ſuſtinendis,& ipſis, atque ipſorum fa-miliaribus neceſſaria ſunt,ſupererit,id om-ne iuxta illa, quæ beatus Gregorius Papa Auguſtino Epiſcopo de fructibus Eccleſiæ diſpenſandis reſcripſit,ad pauperes Chriſti ſuſcipiendos,& alendos, ad pueros,& ado-leſcentes in ſcholis,& ſtudiis educandos, at que in alia pia opera ad Dei gloriã,& pro-ximi vtilitatem,& aliorum exemplũ diſtri-buant. Sint patres pauperum, ſint orphano rum,uiduarum,& oppreſſorum refugium, ac tutela. In ſacrarum ſcripturarum lectio-ne,& in iis, quæ ad curæ ſibi commiſſæ regi men ſpectant,aſsiduè uerſentur, à ſæculari-bus autem negotiis,& omnibus iis,quę or-dini clericali,iuxta ſacrorum canonum in-ſtituta,minimè conueniunt, abſtineant,ita ut in omnibus forma gregis uerè facti agnoſcantur.

Hæc eadem reliquis etiam inferioris or dinis clericis ſequenda proponũtur; (ęquũ eſt enim,ut membra cũ capite congruant) atque ut ii tales omnino ſint; ſtatuimus, ut locorum Ordinarii curent, ut ea, quæ tam per ſacros canones generales,quàm per Se dis Apoſtolicæ Legatorum,& prouinciales huius regni leges,de uita, & honeſtate cle-ricorũ ſanctè & piè inſtituta ſunt, ſub pœ-nis in eis expreſsis,& aliis ẽt ipſorum arbi-

trio

tric irrogandis,ab omnibus ſuæ iuriſdictio nis clericis integrè obſeruētur. Ac,ne quis harū rerum ignorantiā prætendat, iidē Or dinarii, ut ea omnia, quæ magis neceſſaria uidebuntur,in breue cōpendium redigātur & cum adiectione pœnarum,& monitionibus debitis per publicas denuntiationes, ſeu aliter ad omnium notitiam deducātur, curabunt. Vt autem quidam abuſus, qui in mores,& uitā clericorum ſuperioris tēporis uitio hic paſsim irrepſerunt,quoad eius fieri pōt,tollantur,de his quædā ſpecialiter prout infra ſequitur,ſtatuenda cenſuimus.

Cum igitur perſonis regularibus profeſſis, itemq; ſæcularibus in ſacris ordinibus conſtitutis,iuxta ſacrorum Conciliorū, & canonum ſtatuta,per antiquam,ac laudabilē Eccleſię cōſuetudinē, uxores habere nō liceat:quia nihilominus plerique poſt profeſsionem emiſſam, & ſacrorum ordinum ſuſceptionem, omni Dei & legum timore poſthabito,matrimonia,quæ potius impudica contubernia ſunt appellanda,de facto contrahere non ſunt ueriti,in maximum religioſorum,& ordinis clericalis dedecus,& ſcandalum populi, & animarum ſuarū perditionem: ut tā pro præteritis, quàm futuris caſibus huiuſmodi abuſui prouideatur; eadem hac Synodo approbāte, nos omnia

Digitized by Google

huiuſmodi matrimonia, tam à religioſis utriuſque ſexus profeſsis, quàm clericis ſæcularibus, qui uſque ad ſacrum Subdiaconatus ordinem incluſiuè peruenerunt, vt prę mittitur, de facto contracta, damnamus, & reprobamus, ac minimè de iure fieri potuiſſe, quinimmo illicita, ac nefaria eſſe pronuntiamus, & declaramus; mandamusque uniuerſis huius regni Ordinariis, vt huiuſmodi perſonas de facto ita coniunctas, per cenſuras eccleſiaſticas, & alia iuris remedia ſeparent, ac diſiungant, neque vllo modo ſimul habitare permittant: ac contra omnes, quicunque huiuſmodi matrimonia defendere, ſeu in eis obſtinatè perſeuerare voluerint, iuxta ſacrorum canonum normam ſeuerè procedant. Ac, ne in poſterum quidquam tale committatur, omnes cōſtitutiones canonicas, tam generales, quàm huius regni particulares, contra huiuſmodi exceſſus latas, cum omnibns ſententiis, cenſuris, & pœnis in eis contentis, omnino exequendas ſtatuimus.

Prætera, cùm pleræquę huius regni eccleſiaſticæ perſonę, etiam eccleſiaſtica beneficia obtinentes, atque in ſacris ordinibus conſtitutæ, ſuę conditionis immemores nō ſolùm habitum, & tonſuram ordini ſuo conuenientem non gerant, ſed negotiis quoq; ſæcularibus,

Digitized by Google

ſæcularibus, atque exercitiis etiam uilibus, ac turpibus ſe implicent, nec horas canonicas perſoluant, nec in ſtudia literarum incũbant, aliudúe omnino quidquam, quod ordini ſuo conueniat, agant, in ſacrarum legũ contemptum, & clericalis ordinis dedecus, ſtatuimus, & decernimus, ut, quicunque in aliqua eccleſia præbendam, ſeu cuiuſcunq; generis, uel appellationis beneficium eccleſiaſticum obtinet, habitum & tonſuram clericales ſecundum canonicas ſanctiones gerere, & ab omnibus negotiis, atque exercitiis ordini clericali non cõuenientibus, ſeu aliter de iure prohibitis, omnino abſtinere horaſq; canonicas perſoluere, ac in ſtudia literarum incumbere, & alia quæ perſonæ ſuę, & ordini, ac beneficio, quod obtinet, conueniunt, agere teneatur. quòd ſi quis ab Ordinario monitus in huiuſmodi abuſibus perſeuerauerit, is per quæcunque iuris remedia; etiam uſque ad beneficiorum priuationem incluſiuè, ſe corrigere, atq; emẽdare cogatur. & ſi in ſacris ordinibus conſtitutus fuerit, etiam ſi beneficium non obtineat, per eadem iuris remedia ad prędictorum obſeruationem nihilo minus compellatur. qui uerò in minoribus tantum ordinibus conſtituti ſunt, ab illicitis, & ſibi prohibitis exercitiis abſtineant, alioqui

Digitized by Google

priuilegiis clericalibus,iuxta canonicas ſan ctiones,priuentur.

DECRETVM VI.

De eccleſiaſticorum ordinum collatione, & examinatione ordinandorum.

ETsi poſt diuini uerbi prædicationem nihil magis Epiſcopo iniunctũ eſt, quàm diligẽs & accurata in manuum impoſitione animaduerſio, præcipiẽte Apoſtolo, Nemini cito manũ impoſueris, tamen, quia nõ ea diligentia, quæ tantæ rei conuenit, adhiberi ſolet, ex quo ordinis eccleſiaſtici contemptus, & magna diuini cultus diminutio oritur, eadẽ hac Synodo approbãte ſtatuimus, ut omnes, & ſinguli locorũ Ordinarij nullũ laborem in ordinũ eccleſiaſticorum collatione recuſent, ſed per ſe ipſos, ſi legitimè impediti nõ fuerint, alioqui per alios catholicos Epiſcopos, cũ omni ſtudio & caritate hoc munus exercentes, ſtatutis, à iure tẽporibus, qui ex ſuis diœceſanis voluerint, & idonei cogniti fuerint, eos ordinibus initient, neminẽ verò ad alterius diœceſis Epiſcopũ, niſi ex cauſa neceſſitatis bene per eos explorata, ordinãdũ dimittãt, idq; poſtquam eum diligenter examinauerint,

atque

atque idoneum eſſe cognouerint. Non pu tēt aūt Epiſcopi ſe muneri ſuo ſatisfeciſſe, ſi eorum, qui ordinandi ſunt, examinatione ad alios reiecta, manus tantum ipſi impoſuerint. ita enim plerunq; fit, ut, qui inutiles, & indigni ſunt, eos, ab aliis temere, quos ea cura nō admodum tangit, dignos iudicatos, ſacris ordinibus præter cōſcientiam inſigniant. Quapropter omnes, & ſingulos Epiſcopos in Domino hortamur ac monemus, eiſq; mandamus, ut ipſimet hoc munus examinandi omni ſtudio, & diligentia exerceant. Si uerò, quia multi ob diœceſium amplitudinem ordinandi ſint, aliorum auxilio indigeāt; tum eorum opera utantur, quos pios, & doctos nouerint, & quorum diligentiæ confidant. Neq; uerò ob id Archidiaconos, alioſúe ad quos hoc munus pertinet, excludimus, imo uerò eos aſſiſtere Epiſcopis, eiſq; adiutores eſſe uolumus. In examinatione aūt eorū qui ordinādi ſint, hoc præcipuè attendi debet, ne qua ii ſint hæreſi infecti; ut ſint legitimis natalibus orti, & in ætate à ſacris canonibus requiſita conſtituti; omniq; defectu careant, propter quem iure ab ordinibus repellantur; ſintq; uitę ac morum honeſtate, & probitate commendabiles, ac literarum ſcientia pro cuiuſq; ordinis ratione

Digitized by Google

præditi. Eſt etiam diligenter, animaduertē-
dum, ne ſimulato, aut minus ſufficienti quiſ
que titulo promoueatur, qui poſtea in or-
dinis clericalis dedecus aut mendicare, aut
quod maximè nefarium eſt, ſacroſanctum
Miſſæ ſacrificium quaſi uenale facere coga
tur. Admonendi autem omnes, & hortan-
di in primis erunt, ne ad ordines ſuſcipien
dos accedant proprii commodi gratia, nec
quærentes, quæ ſua ſunt, ſed tantum, quæ
Ieſu Chriſti.

Vt autem hęc omnia accuratius fiant,
qui promouendi erunt, maximè ad ſacros
ordines, multo ante ordinationis tempus,
ſuum deſiderium Epiſcopo ſignificabunt,
ut is de eorum ſtatu, & cōditione cōmodè
inquirere, & cognoſcere poſſit, ac demū fe
ria quinta, diē ordinationis proximè præ-
cedente, ſe præſentent, ac dent nomina; eo
demq; & ſequentibus diebus hora ſtatuta
diligenter examinentur. Afferant aūt om
nes de iis, quæ dicta ſūt, certa, ac fide digna
teſtimonia non modo ſuorū parochorum,
ſed ēt præceptorum, aliorumq; proborum
hominum, qui ipſos bene nouerint. Et, ut
ab omni peccatorum labe purgati, & qua
conuenit deuotione ad ſacros ordines ſu-
ſcipiendos accedant; peccata ſua idoneo
ſacerdoti ante confiteantur, qui, corū uitæ

conditio

Digitized by Google

conditionem ſedulo ſcrutatus, intelligat, an forte aliqua irregularitate, aut alio quo piā impediméto teneātur, ut expediat eos ab ordinibus uel omnino abſtinere, uel quoad huiuſmodi impedimentum tollatur; ſumantque etiam die ordinationis ſanctiſſi mum euchariſtiæ ſacramentum.

Licet autem in minoribus ordinibus tā exacta cura nō requiratur, nihilo minus & in his pro gradu, & ratione ordinis ſuſcipiendi eorum omnium, quæ ſuperius dicta ſunt, habenda eſt.

DECRETVM VII.

De eccleſiaſticorum beneficiorum prouiſione.

CVM eccleſiaſtica beneficia dignis tan tum, & idoneis perſonis cōferenda ſint quæ & uelint, & poſſint officium, propter quod beneficium datur, exequi, id quod do cet exemplum Apoſtolorum, qui cùm Dia conos ſeptem electuri eſſent, conuocata di ſcipulorum multitudine dixerunt, Conſide rate fratres ex uobis uiros boni teſtimonij ſeptē, plenos Spiritu ſācto, & ſapiētia, quos conſtituamus ſuper hoc opus, iccirco oēs Epiſcopos, ad quos id ſpectat, admonitos

etiam

Digitized by Google

etiam atque etiam volumus, ut, omni humano affectu, rationeque poſthabita, eis, quos maximè idoneos, atque optimos inuenire potuerunt, eccleſiaſtica munera, ea in primis, quę aliorum curam habent annexam, conferāt, atq; committant, quærētes non quæ ſua ſunt, aut conſanguineorum, cęterorumúe ad ipſos ſecūdum carnem quouis mō pertinentium, ſed quæ Ieſu Chriſti.

Cumq; illud Apoſtoli, Nemini cito manum impoſueris, nō tam eccleſiaſticorum ordinum collationem, quàm miniſtrorum inſtitutionem reſpiciat; Epiſcopi nemini eccleſiaſtica beneficia, maximè curā animarum habentia, niſi prius diligenti inquiſitione & examinatione habita, committant, in qua eadem, & multo quidem magis ſpectari debent, quæ in ordinibus cōferendis ſpectanda eſſe diximus, ſana doctrina, ætas matura, item morum grauitas, & literarum ſcientia: prętерea, an, qui præficiendus eſt, in iis ſaltem ordinibus, qui beneficii ſibi cōmittendi muneri conueniunt, iuxta canonicas ſanctiones, vel Eccleſiarum ſtatuta, ſeu beneficiorum fundationem ſit conſtitutus & an ambitione, auaritiaúe, aut alio humano affectu ad diuina miniſteria ſuſcipienda accedat. Habeat autem unuſquiſque bonū teſtimonium hominum fide dignorum,

cum

Digitized by Google

cum quibus diutius uerſatus fuerit, & ab Epiſcopo officii & oneris ſibi impoſiti, diligenter admoneatur.

Cùm uerò ad beneficiũ, quod perſonalem reſidentiam poſtulet, aliquis aſſumendus eſt, perquirat Epiſcopus, an is talis ſit, qui & uelit, & poſſit in eo reſidere. nam ſi aliud beneficium incompatibile iam obtineat, ſiue quid aliud ſit, quod eius reſidentiam impediat, eum ne admittat. quòd ſi nihil tale obſtet, tamẽ, ante quàm eum beneficio præficiat, promiſſionem ab eo de perſonaliter reſidendo, etiam iureiurando recipiat, appoſita pœna amiſſionis beneficii, ſi ſecus fecerit, incurrenda, quam promiſſionem, & iuramentum in Vicariorum prouiſionibus tantum recipi debere, iuxta prouinciales conſtitutiones declaramus.

Epiſcopis etiam curandum erit, ut à præfectis uniuerſitatum & collegiorum ſcripta habeant nomina eorum, qui moribus, & doctrina ad beneficia obtinenda idonei ſint, ut, ſi quod beneficium uacauerit, ſciant, quibus id ſtatim conferre poſſint. Eos etiam omnem diligentiam adhibere oportebit peruеſtigandis hominibus doctis, & piis, qui ſibi in eccleſiarum ſuarum regimine adiumento futuri ſint.

Quoniam aũt ualde periculoſa eſt diutina

eccle-

Digitized by Google

eccleſiarum uacatio, omnes epiſcopos in Domino hortamur, ac monemus, ut, beneficiis uacantibus, quorum collatio ad eos pertineat, etiam non expectato tempore à ſacris canonibus præfinito, quàm citiſſimè poſſint, de idoneis rectoribus, & paſtoribus prouideant. durante uerò earum uacatione, procurent, ut ita gubernentur, ne quid detrimenti ipſæ, & plebes, ſi quas habent ſibi commiſſas, patiantur.

Quæ uerò de Epiſcopis ſupra diximus, eadem ad alios omnes, quicunque non ſolùm cõferendi liberè, ſed eligendi, inſtituendi, ſeu quo modo libet de beneficiis eccleſiaſticis diſponendi facultatem habent, dicenda erunt, pœnis canonicis contra eos, qui indignos ad beneficia promouerint, innouatis.

DECRETVM VIII.

Ne conceſſiones iuris præſentandi, ſeu aduocationum fiant, neúe in quempiam facultates diſponendi de beneficiis uacaturis contra ſacrorum canonum diſpoſitionem transferantur.

CVM in fraudem ſtatuti Lateranenſis Concilii de beneficiorum non uacantium diſpoſitionibus, ſeu promiſſionibus nemi-

nemini faciendis; multi in alios ius præſentādi,ſeu de huiuſmodi beneficiis diſponendi poteſtatem transferant, ut hic abuſus, qui hic frequens eſt, & ex quo multa mala oriri comperimus,tollatur, cum pręſentis Synodi approbatione omnes iuris præſentandi,ſeu eligendi donationes,ſeu aduocationum conceſſiones ad beneficia uacatura,uel ea conferendi, ſeu quomodo libet de illis diſponēdi facultates per quoſcunq; quauis auctoritate uel dignitate fungētes, in poſterum contra ſacrorum canonum inſtituta fieri prohibemus,&,ſi quæ fient, eas irritas,& inanes eſſe decernimus. Et, ſi quis eccleſiaſtici ordinis iura & facultates eiuſmodi,ut præfertur,in aliū tranſtulerit,tum iure de huiuſmodi beneficiis diſponendi pro ea & altera uice ſit eo ipſo priuatus,eorumq; diſpoſitio & ordinatio ad ſuperiorem,qui in hoc nō deliquerit, deuoluatur. Quicunque uerò ad aliquod beneficium uigore prædictarum conceſſionum,ſeu facultatum ſe per quemcunque præſentari, uel alio modo ſibi prouideri permiſerit, ſeu conſenſerit,uel quo modo libet id obtinuerit, non ſolùm eo ſic obtento ſit ipſo iure priuatus,ſed ad omnia beneficia eccleſiaſtica obtinenda per quinquennium inhabilis fiat. Pręterea,omnibus locorum Ordina-

riis inhibemus,ne quem uigore huiuſmodi conceſſionum ſibi præſentatũ,uel electum, in dictis beneficiis inſtituăt,ſeu confirmĕt, ſed eum,tăquam ambitioſum, & ſacrarum legum contemptorem,repellant, uolentes omnino,ut prædictum Lateranenſis Concilii ſtatutum ab omnibus obſeruetur,nec ei, ſub pœnis,tam quoad actus nullitatĕ,quàm quoad perſonas contra id delinquentes,ſuperius annotatis, directè uel indirectè ullo modo, uel prætextu contraueniatur.

DECRETVM IX.

De ſimonia.

CVM deteſtabile ſimoniacæ prauitatis ſcelus,quod ex auaritia, quæ eſt idolorum ſeruitus, & omnium malorum radix, oritur,tă diuinæ ſcripturæ,quàm ſacrorum canonũ auctoritas uehementer execretur, ac damnet,ut peſtiferum hoc uitium,quod proximis temporibus maximè hic uiguit, tollatur, præſenti hoc decreto omnem pecuniæ dationem, fructuum etiam minimæ partis donationem,prædiorum ad firmam ſeu affictum conceſſionem, omnem denique pactionem,promiſſionem, & conuentionem,in cuiuslibet beneficii eccleſiaſtici

ade

Digitized by Google

adeptione,uel circa eam quouis modo interpoſitam, reiicimus,atq; damnamus,cũ eccleſiaſtica beneficia gratis,liberè, & ſine ulla conditione uel ſorde dari, & recipi debeant. Pręſentationes uerò,electiones, poſtulationes,inſtitutiones, confirmationes, collationes,& cuiuslibet generis beneficiorum eccleſiaſticorum diſpoſitiones,in quibus prædicta, uel unum aliquod ex prædictis directè,ſeu indirectè,non ſolũ per eos, ad quos de ipſis beneficiis diſponere pertineat,ſed etiã per eorũ familiares, & quosuis alios interceſſores, & mediatores interpoſita fuerint, nullam prorſus uim habere decernimus, ita ut non modo in eiuſmodi adeptionibus nullum ius quiſquam acquirat,uerùm etiam,ſi quos inde fructus perceperit,eos oẽs reſtituere teneatur, ſitque eo facto ad omnia eccleſiaſtica beneficia in perpetuum inhabilis.

Perſonæ autem eccleſiaſticæ,quæ aliquo modo exprædictis in diſponendo de beneficiis eccleſiaſticis deliquerint, quacunque dignitate fungantur, ſint eo ipſo infames, & omni iuriſpatronatus, ſeu qualibet alia de beneficiis huiuſmodi diſponendi facultate priuati, atque hæc ipſa immediatè ad ſuperiorem, qui in prædictis non peccauerit, liberè deuoluantur.

Laici

Laici uerò patroni, qui propter aliquod commodum, ſeu emolumentum ex his, quę infraſcripta iuramēti forma exprimuntur, quenquam prẹſentauerint, in ſententiam excommunicationis, & in alias eccleſiaſticas pœnas incurrāt. Qui autem in his quocunque modo interceſſores, ſeu mediatores fuerint, ii ſint eo ipſo ad omnes actus canonicos inhabiles, &, ſi quid acceperint, ad reſtitutionem eius alicui loco pio applicandi per ſententias eccleſiaſticas, & alia iuris remedia compellantur.

Præterea, omnibus locorum Ordinariis mādamus, ut etiam iuxta prouincialis Concilii ſtatutum ab eo, qui prẹſentatus fuerit, iuramentum ſecundum formam infraſcriptam recipiāt. Itemq; fe. re. Pauli Papæ II. conſtitutionem, quæ incipit, Cùm deteſtabile, & quaſcūq; alias tam generales, quàm huius regni ſpeciales eccleſiaſticas leges contra ſimoniacos, non ſolùm quoad beneficiorū prouiſiones, ut prẹfertur, ſed etiam, quoad ordinum, & aliorū ſacramentorum adminiſtrationem purè & ſine aliqua labe faciendam latas, innouamus, atque, ut hæ inuiolabiliter obſeruentur, præcipimus. iuramenti autem per præſentatum præſtandi forma talis eſt, Ego N. præſentatus ad beneficium de N. iuro ad hæc ſacroſancta

Dei

Dei Euangelia, per me corporaliter tacta, quòd propter prædictum beneficium obtinendum, aut præſentationem ad idem habendum, aut acquirendum, neque ego, neque alia perſona uice & nomine meo, nec de conſenſu, aut ſcientia mea, patrono, ſeu alii cuicunque aliquid præmiſſorum nomine, aut intuitu promiſimus, aut dedimus, nec quidquam eius rei gratia permutauimus, compenſauimus, aut prius datum confirmauimus, apudúe quenquam depoſuimus, ſeu quidquam mutuauimus, ſeu elocauimus, priusúe mutuatum, commodatum, depoſitum, aut elocatum, aut quocunque modo debitum remiſimus, ſeu relaxauimus nec de ſanctuario, gleba, domibus, terris, prædiis, tenimentis, reditibus prædictæ Eccleſiæ, fructibusúe, decimis, aut oblationibus eiuſdem præteritis, præſentibus, aut futuris, donationem, remiſsionem, locationẽúe promiſimus, fecimus, aut iniuimus, ſeu aliquis noſtrum de mandato, ſcientia, aut conſenſu meo promiſit, fecit, aut iniuit, ita me Deus adiuuet, & hæc ſancta Dei Euangelia.

DECRETVM X.

De rebus Eccleſiæ non alienandis, & bonorum inuentario conficiendo, et officiis eccleſiaſticis non locandis.

ECCLESIARVM indênitatibus in poſterum omnino proſpicere cupientes, hac eadem Synodo approbante ſtatuimus, conſtitutionem fe. re. Pauli Papæ II. de rebus Eccleſiæ non alienandis, quæ incipit, Ambitiosè, ſub pœnis in ea contentis obſeruari debere, quibuſcunque aliis tã generalibus, quàm huius regni particularibus eccleſiaſticis prouiſionibus ſuper eadem re in ſuo nihilominus robore permanſuris.
Itemq; Archiepiſcopis, Epiſcopis, & omnibus piorum locorũ gubernatoribus, ſeu adminiſtratoribus, & aliis quibuſcunq; perſonis eccleſiaſticis eccľiaſtica beneficia, quocunq; nomine nũcupẽtur, obtinẽtibus, mãdamus, vt infra ſex menſium ſpatium, à præſentium publicatione cõputãdorum, inuentarium oĩum bonorum mobilium, & immobilium, iurium, actionum, ac nominum, ſeu debitorum ad eccleſias, uel pia loca, quę obtinent, aut regunt, quouis modo pertinentium, cum eorum qualitatibus & cõfinibus coràm pluribus honeſtis & fide dignis teſtibus in forma probãte conficiãt: quod qui-

dem

Digitized by Google

dem inuẽtarium tertio quoq; anno,& quoties in eadẽ Eccleſia, ſeu pio loco alius quis ſuccedit,renouetur.huius autem inuentarii duo fiãt publica inſtrumenta; quorum unũ in propria Eccleſia,ſeu pio loco,alterum, ſi ſit Eccleſia metropolitana,apud Capitulũ; ſi cathedralis,apud Metropolitanũ, ſi verò aliarum inferiorum Eccleſiarum, vel beneficiorum,vel piorum locorũ, apud Epiſcopum perpetuò cuſtodiatur. Metropolitani verò,& alii locorum ordinarii in prouinciarum, & diœceſium ſuarum uiſitationibus, ſiue qui alii eorum uice uiſitabunt,dicta inuentaria apud ſe habeant,& diligẽter inquirant,an eorum,quæ in inuentario deſcripta ſunt,aliquid deſit. quòd ſi quid deeſſe compererint,id recuperare,ſeu ad ius priſtinum Eccleſiarum reuocare ſtudeãt,culpam, ſeu negligentiam cuiuslibet hac in re iuxta canonicas ſanctiones ſeuerè puniendo,exceptis tamen ſp iis,quæ circa bona eccleſiaſtica,ante ab Eccleſiis ablata,iam auctoritate Apoſtolica ſtatuta ſunt,quibus per hoc nullo modo derogari uolumus.

Præterea,cõſtitutiones bo me. Othonis & Othoboni in hoc regno Sedis Apoſtolicæ Legatorum æditas,ut dignitates,vel officia, Decanatus, vel Archidiaconatus, ſiue prouentus ex iuriſdictiõis ſpũalis exercitio prouenientes,nullo modo locentur,ſeu den

tur ad firmam, innouamus, utque ab omnibus ſub pœnis in eis contentis obſeruentur præcipimus. Addimus etiam, vt reliqua beneficia vltra anni ſpatium ſine ulla innouationis ſpe ad locationem, ſeu firmam concedere nemini liceat, pręter Ordinarii conſenſum: quem is non ante præſtabit, quàm, quibus perſonis, & ob quam cauſam huiuſmodi conceſsiones fiant, diligenter cognouerit.

DECRETVM XI.

Vt in cathedralibus certus initiatorum numerus educetur, ex quo, tanquam ex ſeminario, eligi poſsint, qui dignè Eccleſiis præficiãtur.

1. Cvm magna ſit hoc tpe eccleſiaſticarũ perſonarum penuria, præſertim idonearum quæ Eccleſiis, ſeu eccleſiaſticis muneribus uel præficiãtur, vel inſeruiant, atque huic incommodo nulla rõne magis occurri poſſit, quàm ſi ſoboles quædam, & tanquam ſeminarium miniſtrorum ſaltem in cathedralibus Eccleſiis inſtituatur, & conſeruẽt, hac eadẽ *Synodo* approbãte ſtatuimus, & decernimus, vt ſingulæ metropolitanæ, & cathedrales huius regni Eccleſiæ, pro cuiuſq; cẽſu, & facultatibus, proq; diœceſis amplitudine, certũ numerũ puerorũ alere teneantur.

In

Digitized by Google

In hunc uerò qui cooptandi erũt,annos ſint minimum undecim , uel duodecim nati,qui & legere ſciãt,& ſcribere, & quorum indoles, ac uoluntas certiorem ſpem afferãt,eos ſacerdotes futuros,& eccleſiaſticis muneribus perpetuò inſeruituros.

Pauperum autem filios præcipuè eligi uolumus, neque tamen ditiorum excludimus,modo ſtudium præſeferant Deo & Eccleſiæ inſeruiendi. Hi primũ grammaticam diſcãt,poſt,in ipſam metropolitanam, ſiue cathedralem Eccleſiam adſciti,ſub cancellario Eccleſiæ,aut alio docto,& graui uiro, qui ad hoc munus delectus ſit,in eccleſiaſtica doctrina,& diſciplina erudiãtur. Horum claſſes inſtituentur duæ,altera prouectiorũ ætate, & literis, quos Acolytos eſſe uolumus,quibus,prȩter uictum,& togam,quam liberalem uocant, mercedis etiam aliquid in ſingulos annos attribuetur,altera iuniorum, quibus toga, & menſa tantum dabitur. Vniuerſi autẽ tam prioris claſſis,quàm poſterioris,tonſura,& habitu clericali, eademque uiuendi ratione utentur,& diuinis in Eccleſia officiis oportunè inſeruiẽt. Porrò ex Acolytorum claſſe quicunque ad ætatem legitimam peruenerint,& in moribus, atque in litteris profecerint, ſacris ordinibus initiabuntur,& ipſi cathedrali, ſeu metropolitanæ Eccleſiæ,in quocunq; miniſte

Digitized by Google

rio Epiſcopo,& Capitulo commodum uidebitur,operam ſuam nauabunt,atq; his ut pro cuiuſq; merito beneficium aliquod eccleſiaſticum deferatur, ipſe Epiſcopus, & Capitulum curabit. In eorū autem locum, qui ex Acolytorū claſſe ad ordines ſacros, & maiora Eccleſiæ munera adſciſcētur,ſubſtituendi erunt,qui ex claſſe inferiori moribus,ætate,ac literis proximè accedant. Ad ſcholam grammaticæ,& alia commoda, diſcendi cauſa,admittantur alii etiam ciuitatis & diœceſis pueri,qui tamen ſint honeſtè educati, & bonis moribus præditi, quibus eodem ueſtitu,quo cæteris,qui ab Eccleſia alentur,utendum erit, atque eodem modo uiuendum. Ex his aūt,qui maximè idoneus erit,& Eccleſiæ inſeruiendi uoluntatem præſeferet,in eius locum ſufficietur, qui ex clericorum numero deſiderabitur. Et quia,ad hanc puerorum ſobolem alendam, neceſſe eſt,ut,quoad certa dos ex reditibus beneficiorum,quæ deinceps uacauerint,huic tam pio operi in perpetuum aſſignandorū, ſeu quo alio modo erit conſtituta,quod breui factum iri ſperamus, cenſus aliquis annuus ad tempus prouideatur, qui tā puerorum uictui,quàm præceptorum ſtipendiis ſufficere poſſit,ſtatuimus, ut Archiepiſcopi, & Epiſcopi omnes fructuū annuorum, quos ex prouentibus epiſcopatuum ſuorum percipiunt,

Digitized by Google

cipiũt,deductis decimis,ſubſidiis,& feudis, quadrageſimam partem cum ad ipſos pueros alendos, tum etiam ad mercedem ſoluendam magiſtris,qui eos in grammatica, & eccleſiaſtica doctrina & diſciplina erudient,in ſingulos ãnos pendant. quod item ab omnibus, qui præbendas, uel beneficia quæcunq; eccleſiaſtica aut iam obtinẽt,aut poſthac obtinebunt,fieri uolumus, ac iubemus, ut ſcilicet ex fructibus beneficiorum ſuorum,quæ uel ſingula, uel plura ſimul,decimis,ſubſidiis,& feudis,ut præfertur,deductis, ad annuum cenſum uiginti librarum aſcendant,partem quadrageſimam ad hos ipſos uſus in ea diœceſi, in qua beneficia obtinent, quotannis perſoluant. id quod eos, licet aliis multis oneribus grauatos, pro ſua tamen erga Deum pietate,& in eius Eccleſiam,quæ nũc miniſtrorũ idoneorum penuria magnopere deformatur,officio,& ſtudio haud grauatim facturos eſſe confidimus. Præterea ſtatuimus, ut epiſcopus ſimul cum Decano,& Capitulo cathedralis Eccleſiæ huius puerorum ſcholæ curam gerant,certiſque hominibus negotium dent, ut hunc cenſum ab omnibus iis, qui ſoluere tenebuntur,in terminis, & locis, ac ſub cenſuris,& pœnis,eorundẽ Epiſcopi, & Capituli arbitrio ſtatuẽdis,exigãt.Reliqua uerò, quæ ad hanc ſcholam bene ac feliciter

Digitized by Google

adminiſtrandam, tuendamq; erunt ſtatuenda, quæ multa adhuc reſtāt, in proxima conuocatione, deo fauente, prouidebuntur.

Cum autem ad ſanam doctrinam, & bonos mores conſeruandos maximè conducat, ut erudiendæ iuuentuti magiſtri rectitudine fidei, honeſtate uitæ, & eruditione cōmendabiles præficiantur, iccirco ſtatuimus, ut ne quis ulli ſcholę in quocunq; loco magiſter præficiatur, aut quo modo libet munus docēdi ſuſcipiat, niſi prius à loci Ordinario diligēter examinatus, ac probatus fuerit, deq; iis libris admonitus, qui in ſcholis tam ad eruditionem, quàm ad excolendos iuuentutis mores legendi ſunt. Qui uerò huic decreto non paruerit, ſententiam excōmunicationis incurrat, & munere docendi ad triennium prohibeatur. Eorum autem, qui iam ſcholis præfecti ſunt, fides, mores, & doctrina ſedulo examinentur, &, ſi tales reperti fuerint, quales in præſenti conſtitutione requirimus, confirmentur, & de omnibus ſupradictis admoneantur, ſin aliter, eos amoueri, & in eorum locum alios idoneos ſuffici mandamus.

DECRETVM XII.

De uiſitatione eccleſiarum.

CVM Eccleſiarum uiſitatio ad uitia, & abuſus tollendos, ac rurſus ad bonos mores

mores inducendos, ac legum eccleſiaſtica rum uim & uſum retinendum non ſolùm utilis,uerùm etiam neceſſaria ſit, cum præ ſentis Synodi approbatione ſtatuimus, ut Epiſcopi,& alii locorum Ordinarii diœce- ſes,& loca ſibi cõmiſſa,iuxta antiquã huius regni cõſuetudinem,ſingulis trienniis per ſe ipſos,ſi legitimè impediti nõ fuerint, ſin minus, p idoneos ſubſtitutos cũ omni pie tatis & caritatis zelo uiſitare nõ omittant.

In primis autem monemus omnes uiſita tores, ut inuiſitationibus ipſis ſecũ eos tan tum ducant,quorum opera neceſſariò indi geant,& illos quidem tales,qui cæteris ho- neſtatis & probitatis exemplo eſſe poſſint, utq; ad uictũ mediocri ſumptu ſint conten ti,atque uiſitationem,quàm celerrimè fieri poſſit, expediant,nec fruſtra alienis expen ſis tempus conterant.

Hoc autem ordine uiſitatio inſtituenda erit,ut primùm ciuitas,deinde diœceſis,niſi forte aliter aliqua exigat neceſſitas, uiſite tur. In ciuitate uerò à cathedrali Eccle ſia inchoandum, deinde ad ſingulas collegia- tas,poſtremò ad parochiales tranſeundum eſt,ubi nõ ſolùm parochi,ſed ceteri etiam, ſi qui in parochiis commorantur, ſacerdo tes, & clerici euocentur. Viſitandæ etiam ſunt ſcholæ,& bibliothecę,ac demum hoſpi talia diligenter perluſtranda.

In uiſitatione Epiſcopi uerbum Dei pro ponent, ſacramentum chriſmatis, ſeu confirmationem conferent. Item, uel ipſi per ſe, uel alios, per eos ad eam rem delectos, in caſibus ſibi reſeruatis, pænitentia ſalutari impoſita, beneficium abſolutionis iis, qui eo indiguerint, & illud humiliter petierint, impendent, ad idq; omnes paterno caritatis affectu inuitabunt, atq; hortabũtur.

In locis uiſitandis deligantur in primis uiri probi, bonæ exiſtimationis, & graues, quatuor, aut quinq;, plures úe pro cleri & plebis multitudine, qui uitã, ac mores tam laicorum, quàm clericorũ probè nouerint, iiq; etiã iureiurãdo aſtringantur, ut liberè, omniq; humano affectu remoto, ea indicẽt &, niſi probẽt ea, quæ deferãt, reiiciantur.

In ſingularum aũt parochialium eccleſiarũ uiſitatiõe infraſcripta omnia ſedulo inueſtiganda ſunt, atq; inſpicienda, an ſacramenta mundè, ac tutò cuſtodiantur, ſuoq; tempore renouentur, an rite, rectéq; adminiſtrentur, an ſanctiſſimum Chriſti corpus ad ægrotos honorificè, ac deuotè cum luminibus, tintinnabulo, & cæteris, quę mos eſt adhiberi, deferatur, an matrimonia licitè, & in eccleſia reuerẽter, proclamatiõibus pręcedentibus, & tempore non interdicto cõtrahãtur, an ipſi parochi habeant libros, in quibus nomina eorum, qui baptizantur,

cum

cum compatribus, itemque defunctorum, & matrimonia contrahentiũ deſcribantur. Eccleſię autem, & altaria, ſi non ſint conſecrata, conſecrentur; ſi polluta, reconcilientur. omnia in eccleſia munda, ac decentia, & tuta ſint. Cœmeterium claudatur, ne beſtiæ ingredi poſſint, ne ue quo alio modo fœdetur. Si eccleſia, chorus, campanile, ſacriſtia, uel domus reparatione indigeat ijs mandetur, ad quos ea res pertinet, ut, quæ reparanda ſint, pro facultatibus eccleſię, ſeu parochiæ reparent, atq; reſarciant. Præterea, inſpiciendum eſt, an omnia ſuppetant, quæ ad altaris miniſterium, & ad officia diuina ſunt neceſſaria, calices, patenæ, corporalia, ueſtes, libri, & reliqua: an Miſſæ, & alia diuina officia non ſolùm rite, & rectè, ſed etiam piè, ac deuotè celebrentur, an ſit unus ſaltem clericus, qui Miſſæ cum mundo ac decenti ſuperpellicio inſeruiat, an libri, & ſcripturæ antiquę, aliaque inſtrumenta, & priuilegia eccleſiæ diligenter aſſeruentur.

His omnibus accuratè inſpectis, quæ ad eccleſiam pertinent, proximum erit, ut de miniſtris eccleſiæ, & aliorum clericorum quæratur: Ac primùm, an rite, & rectè ſint ordinati, an in ordinibus muneri ſuo cõuenientibus conſtituti. Tum de eccleſiarum, ſeu beneficiorũ titulis cognoſcẽdum,

an

an aliqui ſe intruſerint, an incompatibilia ſine ſufficienti diſpenſatione teneant, an reſideant, & officio ſibi cōmiſſo, tā quoad ſacramenta adminiſtranda, quàm quoad Miſſas, & alia diuina officia celebranda, & anniuerſariis perſoluendis, aliiſque oneribus ſibi impoſitis ſatisfaciant, an eccleſias proprias, ut alienis inſeruiant, maximè feſtis diebus derelinquant, an populum ſalutari diuini uerbi cibo diligenter paſcant, & pueros prima fidei rudimēta doceāt, an libros ad hæc, & alia, quæ ad officium curati ſpectant, neceſſarios habeant. De eorum uita, moribus, habitu, conuerſatione, familia inquirendum, an opera uilia, & ipſis non permiſſa exerceāt, an in tabernis, aliiſue locis non conuenientibus uerſentur, an bona Eccleſię, & iura tueantur, an egentibus ſubueniant, an ſint pacifici, & ad tollendas inimicitias, atq; odia diligentes.

Poſtremò ad diſciplinā populi erit ueniēdum, aduertendumq; an in populo hęretici ſint, an inconfeſſi, an uſurarii, an concubinarii, alijúe, qui in peccatis uiuant, & inſordeſcant, an inter aliquos odia, & inimicitiæ intercedant, an ſint, qui quadrageſimā, aliáue ieiunia, feſta, & reliquos laudabiles Eccleſiæ ritus non obſeruent. Atque in licentiis Apoſtolica, aliaúe legitima auctoritate conceſſis comedendi carnes, oua, & lacticinia

nia tempore prohibito, ſiue quid aliquid agendi præter cõſtitutiones & morem Eccleſiæ, inſpiciendum erit, an cauſæ expreſſæ & alia narrata ſint uera, & an ipſius conceſſionis forma ſeruata. Præterea, quærendũ an legata pia ſint, quæ executioni non mandentur, an populus deuotè in Eccleſia uerſetur, & integram Miſſam attentè reuerenterq; audiat, an inter diuina officia fiant deambulationes, an patres familiàs liberos, & domum honeſtè, & piè inſtituant, & gubernent.

Si ſint hoſpitalia, quo modo regantur, an uerò bona in pauperum uſus fideliter diſpenſentur, an ſanctè, & piè in eis uiuatur.

Si ſcholæ, de magiſtris quærendũ, quos libros interpretentur, an rectè officio ſuo fungantur. Simulq; prouidendum erit, ne quis, ut præſenti Synodo conſtitutum eſt, ad docendum admittatur, niſi prius ab Epiſcopo probatus fuerit, &, ſi quis idoneus non ſit, amoueatur.

De bibliothecis inquirẽdũ, an ſint in eis uendanturúe libri hæretici, aut aliter de iure prohibiti.

Si Eccleſiæ habeant Capitula, ſeu Collegia, animaduertatur, an, qui dignitates, & præbendas in eis obtinent, tam in diuinis horis debitè & deuotè celebrandis, quàm cæteris in rebus, quæ ipſis incumbunt, præ-

ſtandis,

Digitized by Google

ſtandis,muneri ſuo ſatisfaciant.

His ita perſpectis, & cognitis, uiſitator, quæ rectè ſe habebunt,laudabit;quæ ſecus, reprehendet,eaque uti corrigantur, atque emendentur,per cenſuras,& alia iuris reme dia.ſi opus fuerit, curabit, monebit autem omnes,ut officium ſibi commiſſum diligen ter exequantur.

Metropolitani in ſuarũ uiſitatione prouinciarum ordinem à fe.re. Innocentio Papa IIII.in conſtitutione,quę incipit,Romana Eccleſia,ſeruabunt,& inter alia de his diligenter inquirent,an Epiſcopi reſideant in ſuis diœceſibus,an prædicent uerbum Dei, an ita uiuant,ut eos decet,quemadmodum ſe gerant in ordinibus, & beneficiis conferendis,deputandis cõfeſſoribus,exceſſibus eorum,qui ſuæ ſunt iuriſdictionis, puniendis,in uiſitatione diœceſum,cæteriſque ad officium Epiſcopale, ac iuriſdictionem, & adminiſtrationem in ſpiritualibus, & temporalibus quo modo libet ſpectantibus; denique,an generales canones, & eccleſiaſtica huius regni inſtituta obſeruent,&,ſi quæ corrigenda erunt,quæ corrigi tum poſſint corrigent, ſin minus, ad Synodum prouincialem referent, uerùm, ſi quid huiuſmodi erit, ad ꝙ corrigẽdũ ac reformandũ maiori auctoritate opus eſſe uideatur,tum ad Sedem Apoſtolicam recurrent.

Archi-

Digitized by Google

Archidiaconi partem diœceſis, curæ, ac fidei ſuæ creditam, in iis, quæ ad eos pertinent, ſecundum, præſcriptam formam uiſitent, grauiora, &, quæ per eos emendari nõ poſſint ad Epiſcopos referant. Operam autem dabunt, ut ea, quæ in uiſitatione per Epiſcopum ſtatuta, ac mandata ſint, perficiantur, ac de ijs, quæ perfecta fuerint, aut non perfecta, ſimulq; de cauſis, quę eorum executionem impediant, Epiſcopum ſtatim admonebunt. Atque, ut iidem Archidiaconi, qui Epiſcoporum oculi appellantur, quod officij ſui, & muneris eſt, tam in uiſitationibus, quàm cæteris in rebus diligenter præſtent; conſtitutiones prouinciales, ac bo. mem. Othonis, & Othoboni, Sedis Apoſtolicæ in hoc regno Legatorum, hac de re piè, ac prouidè editas, cum præſentis Synodi approbatione innouamus, easque omnino obſeruari præcipimus. Præterea conſtitutioni præfati Othoboni, qua præter cætera cauetur, ne Archidiaconi ob crimen manifeſtum à ſubditis pecunias accipiant, ſed illud digna animaduerſione puniant; hoc amplius addimus, atq; ſtatuimus ut, ſi quis contra id facere audeat, pœna dupli eius, quod acceperit, per diœceſanũ Epiſcopum multetur: eaq; pecunia in utilitatẽ menſæ ſcholariũ, in eccleſia cathedrali erectæ, uel erigendæ, conuertatur.

Vt

REFORMATIO

Vt autem eccleſiarũ Prȩlati officiũ cor-rectionis, & reformationis eorum, qui ſuæ iuriſdictioni ſubſunt, liberè exercere poſ-ſint, conſtitutionem fe. re. Innocentii Papæ III. in Cõcilio generali editam, qua ſtatuit ut iidem Prælati ſuæ iuriſdictioni ſubdito-rum exceſſus, appellatione remota, uel con ſuetudine non obſtante, corrigant, & refor ment, innouamus, & ab omnibus hic obſer uari præcipimus. Datum Lambethi, pro-pe Londinum Vuintonienſis diœceſis, M. D. LVI. IIII. idus Febr.

FINIS.

Digitized by Google

INDEX RERVM ET VERBORVM MEMORABILIVM.

a. frontem b. tergum ſignificat.

A

ADORATIO vmbratilis certum locũ præſcribit. 65. b
Angliæ regnum ad officium Roma. Eccleſiæ, & Pont. redit. 95. a
Apoſtolatus Pauli ſumma, ut ipſi fidem prædicãti obediretur. 14. a
Apoſtolis ante Chriſti aſcẽſum obſcura fuiſſe multa. 16. b
Apoſtolica ſedes, Ro. Pontificis ſedes eſt. 50. b
Apoſtolus gentium quis; quis præpucij. 67. a
Aqua cur uino admiſceatur in conſecratione. 102. b & 103. a
Arriani bibliothecam Athanaſii cremarunt. 88. a
Architectores quid faciant in ædificijs. 10. b
Armeni, uino paululũ aquæ in conſecrando admiſceãt. 103. b
Athanaſius magnus Alexandri Diaconus. 88. a

B

BAPTISMO in ipſo cũ Chriſto morimur. 43. b
Baptiſma quid in nobis faciat. 101. a
Baptizatis nulla pro peccatis iniungenda pœna, & cur. 102. a
Beneficiorum pluralitas mali quid afferat. 109. b
Beneficia plura curata, & incompat. ſine diſpen. habere non licet. 110. a
Bona Anglicanis eccleſ. ablata, reſtituunt Maria, & Philip. Reges. 94. b
Bonorum ſuorum ſpoliationẽ nemo libẽter audit. 41. b

C

CAESARES vſque ad Conſtantini cõuerſio-

R nem

Digitized by Google

nem ſæuiſſimi in Chriſtianos. 69. b
Cęſares cuſtodes gregis Domini. ibidem
Canones quid. 80. b
Caritas omne genus canonum continet. 68. b
Cathedræ nomen quid ſignif. 51. a
Ceremonię palea legis. 31. b
Chartophylacis teſtimoniũ de baptiſmo Conſtantini. 94. a
Chriſtus poſt conſecrationẽ, totus ſub qualibet hoſtiæ, & uiui parte. 103. b & 113. b
Chriſtus eiuſdem cum Patre ſubſtantiæ. 90. a
Chriſtus pop. omnium peccata in ſe traſtulit. 76. a
Chriſtus quando Regis officio functus. 71. ab
Chriſtus Sacerdos & Rex. 70. b
Chriſtus precibus adimpetranda bona noſtra uſus. 81. a
Chriſti ante aſcenſum Apoſtolis obſcura multa. 16. b
Chriſti ante aduentum omnia ſub uelamine, quæ ad ſanctif. pert. 16. a
Chriſtum Ieſum Deum, & hominem credere oportet ei qui uelit ſe eſſe Eccleſiæ partem. 13. a
Chriſtum tantummodo magnum fuiſſe Prophetã credunt Turcæ. 13. a
Chriſtũ talem credens, Concilij & Eć. pars non eſt.
Chriſtum filium eſſe Dei quis primò confeſſus ſit. 11. b
Chriſti gloria in ſede Rom. primùm eluxit. 60. a b
Chriſtus hæreditatem adeptus per miniſterium ſucceſſorum Petri. 60. a
Chriſtum Petrus quomodo ſit ſecutus. 54. a
Chriſtus quando uerbo, & exemplo oues paſcere cœperit. 21. b
Cœmeterium ne fœdetur, curandum. 126. a
Cõmeſſationes tripudia, & uana ſpectacula in celeb. edic. Eccl. prohibẽda. 106. b
Conciliorum omnium materia in rebus duobus. 68. b
Concilia omnia Ro. Eccleſiæ principatum agnouerunt. 66. b
Concilium reſpicit honorẽ Dei in Chriſto. 18. b
Concilia generalia quid tractent 19. a
Concil. Hieroſolymitanum primum omnium ad quid coactum. 32. a

Conci-

Concilii corpus ex quibus conſtet. 36.b
Concilio in Hieroſol. cæteri Apoſt. inferiores Petro 36. b. 37. a
Concilii Niceni canones exuſti ab Arrianis. 88. a
Concil. generalis mēbra an ſint omnes qui ad Eccle. corpus pertinent. 15.b
Concil. generale quod ſit, & cur dicatur. 15. b. a
Concil. gen. legitimè & in Spiritu Sancto congregatum quid repræſentet. 15.b
Concil. gen. quando primū fieri cœpta. 15.b 16. a cur. 16. b. cur non antea. 17.a
Concil. generale, Spiritu ſancto uocante, & dictāte fiat. 18. a
Concilium Babylonicum ſine Spiritu ſancto. 17. b
Concil. generale ex quo genere hominum conflatum. 12. b
Confirmatio ſiue Chriſma quid in nobis faciat. 101. a huius forma; materia, miniſter: effectus: cuius rei loco detur & cur, inunctio quibus locis corpis. 102.a
Conſtantini Imp. cōuerſio magno miraculo facta. 57.a
Conſtantinum in fide Chriſti recentum fuiſſe maius miraculum. 57.b. 58.a
Conſtantinus qualem ſe erga Nic. Synodum præſtiterit. 72.b
Conſtantinum à Silueſtro baptizatum negant nōnulli. 87. a
Conſtantinus quando primùm Chriſti amore incenſus. 91. a
Conſtantius Cōſtantini fil. Arrii ſententiam ſecutus 90. a
Conſtantius aucſtatus memoriam lepræ & baptiſmi patris ſui. 91. a
Controuerſiæ in Eccleſia quo impulſore ſuborrantur, & quo pacto eliminen tur. 38. a

D

DANIEL uir deſideriorū ab angelo dictus. 82.a
Diues cum ad fidem conuertitur, eximiæ Dei potentia oſtenditur. 56.a.69.a
Dominatus paucorū, an Eccleſiæ ſtatus ſit. 15. a

E

ECCLESIAE ſacramēta, quibus rebus perficiātur. 101. a
Eccleſia Hieroſol. Romam translata. 62.a
Eccleſiam qui faciant. 11. b
Eccleſiæ ſtatus non eſt popula-

pulatis. 14.a
Eccleſiæ nomen quid ſignific. 14.a
Eccleſiæ nomen Græcum. ibidem.
Eccleſiæ nomine populum appellās Spir. Dei quos ho. ſignif. 14.a
Eccleſiæ nomen cur non olim. 17.a
Eccleſiæ ædificatio quid. 26.b.
Eccleſiæ Principes in concilii exordio cōfiteantur ſua peccata ſeque ipſos accuſent. 78.a
Ἐν τούτῳ νίκα. ſcriptum in Cœlo Conſtantinus uidit 92.a
Epiſtola Niceni Concilii ad Silueſtrum, huius ad illud. 88.b
Epiſtola Athanaſii ad Silueſtrum. 88.a
Epiſcoporum officiū in concilio. 36.a
Epiſcopi, & reliqui animarū paſtores concionētur. 110. b. 111. a. priuatim moneāt & auertant à peccatis. ibid. a
Epiſcopi uicem gerūt Apoſtolorum. 102.a
Euchareſtia quid in nobis faciat. 101.a
Euchareſtiæ ſacramenti materia. 102.b. forma, effectus 103.b.
Euchareſtiæ ſacr. ubi & quo modo cuſtodiendum. 105. b. ante illud. lampas uel cereus ſemper ardere debet. 106.a
Euſebius Cæſarienſis Conſtantini familiaris. 87.a 89.a
Euſebius Arrianæ ſectæ aſſertor maximus. 89.a
In Nicena Synodo primas egit partes. 88.a
Euſebius & conſtantius cur negent à Silueſtro bap. Cōſtantinum. 91.a

F

FIDES. Chriſtiana bonis humanis nos ſpoliat. 41.b
Fidei uerbū, Deo quod Dei reddit & quomodo. 42.a
Fructus Eccleſiæ qui ſuperſunt, quibus erogandi. 113.b

G

GEORGII Cedreni teſtimonium de baptiſmo Conſtantini. 93.b
Græcorum linguæ propria uox Eccleſia. 14.a
Græci quid per Eccleſiam intelligant. 14.a
Græci præſertim Patriarchę Conſtantinop. aliquandiu inimi-

inimici & æmuli Roman. Pontificis. 94. a

H

HAERESES unde. 80.a

Hieroſolymitanum Cō cil. archetyp. futurorum Cō ciliorum. 33.a

Hieroſolymitanum Concil. primum fuit concilium. 30. b

Cæterorum exemplar & formam præbet. 77.b

Hieroſolymitani Cōcilii perſonæ in quadruplici genere. 33.a

Hiſtoriæ in Conſtantini baptiſmo diſcrepant. 87.b

Homines aliorum in ſe peccata ſuſcipere nolunt. Sua in alios transferunt. 77.a.b. 84. b

Homines à ſuorum peccatorum cōfeſsione abhorrent. 84. b

Honores Pontifici Rom. tributi, Chriſto tributi ſunt. 60. b

Hymnus quis decantetur in principio Conciliorum. 79. b

I

IACOBI ſub perſona in Concilio Hieros. qui ſignificentur. 35.b

Ioan. petrus Caraſius Pont. Paul. 4. ſalutatus. 95.a

Imperatoris perſona Conciliis adiecta. 70.a

Imperatores in Conciliis Chriſti uicarias partes ipſis à Deo aſsignatas gerunt. 70.a. b

Imperator in Concilio, uicarias Chriſti Regis partes gerit, & quas. 70.b. 71.a munus eius quod. 72.a

Impp. cōſenſus quādo & cur primùm rogari eorūq; auxiliū implorari cœperit in Concil. celebrandis. 72.b

Impp. quomodo Paſtores in Conciliis. 73.a

Ingreſſus per fidem ad Chriſtum qualis, quomodo in eo iugum legis excutiatur. 43.b

Iudæi ante Chriſti aduētum an Spiritū ſanctum habuerint. 16.a an omnia ipſis reuelata. 16.b

Iugum legis per fidem excuſſiſſe quo pacto quis cognoſcatur. 46.b

Iurare conceptis uerbis & quibus, debet præſentandus 120.b. 121.a

L

LATITAVIT in ſoractæ mōte Silueſter. 92. b

Legati ſint uiri deſideriorū. 8. a

Legatorum Rom. Pont. & Se-

 dis

dis Apoſt. poſſet in Concilio. 11.b
In mandatis quid primùm habeant. ibidem.
Legem reſumptam eſſe ubi appareat. 47.b
Legis umbra quo tempore ſublata. 16.a
Legi iuſtificationem tribuēs quid faciat. 42.b
Lex caritati iuncta ſuauis. 42.b
Lex erat futurorum umbra. 16.a
Liberii Pont. Ro. acta. 87.b
Liberius Pōt. cur exilio mul. à Conſtantino. 87.b
Libri huius de Concilio ſcribendi cauſa & ratio, 10.a.b 11.a

M

Manus nemini cito impoſueris, quorſū cauſa dicatur. 117.b
Martyria ſanctorum, ſunt nata alicia. 54.b
Materiæ & cauſæ Conciliorum quæ, item quæ Tridētini. 75.a
Matrimonii ſacramentum cuius rei ſignum, huius cauſa efficiēs bonum triplex, uinculum perpetuum. 105.a
Membra Eccleſiæ qui dicātur. 11.b
Membra nulla in Eccleſia otioſa. 70.b
Μοναρχία in Eccleſia, & cuius illa ſit. 15.a
Mortem Chriſti, quæ cōmoda ſecuta. 16.b
Mundus cum de peccato cōdemnatur, tunc reformatur à Sp. ſancto. 78.b
Mūdi huius Principes & Reges ab Eſaia urſi, leones, & pardi appellati. 69.b

N

Naturae noſtrę iter durum. 44.a
Neceſsitatibus ſacerdotū & incolumitati abunde ſubuenit Coſtanti. In Nic. Syn. 72.a
Confirmauit compeſciuitq; diſcrepantes. ibidem.
Nicenum Concilium primū fuiſſe traditur cui interfuit Conſtantinus. 30.a
Nicenum Concilium & tria poſteriora à Gregorio tanquam quatuor Euangelia in ueneratione habita. 68.a
Nicenum Concilium nō Silueſtro, ſed Iulio Pont. celebratum dicit Zozomenus. 77.b
Niceni Concilii celebrandi, materia & origo. 88.a

Niceni conc. ad Siluestrum Epiſtola. 88.b
Nicephori Calliſti teſtimonium de Conſtantini bap. 93.b
Nomen in quo ſaluamur quod ſit. 76.b

O

Ὀλιγαρχία, quid ſit. 14.b
Ordinum Eccleſiaſticorum collatio quo pacto fieri debeat. 115.b & infra.
Oratio remedium contra pericula quæ Eccleſię imminent tutiſſimum. 80.b
Oratio Chriſti, iuſtitia ſemper nititur. 81.a
Oratio noſtra nullius iuſtitiæ, præter quàm Chriſti, mentionem facere debet. 81. b. miſericordia nitatur ibidem, & 84.a
Orantium mens orationi reſpondeat. 82.a
Orbis uniuerſus contra fidei ſinceræ prædicatores conſpirat, & cur. 40.b
Ordinis ſacramentum quid faciat in Eccleſia. 101.a. ordinis huius materia, forma miniſter, effectus. 104.b
Oris confeſſio neceſſaria. 104.a
Otho, & Othobonus Legati Sedis Apoſto. in Anglia. 96.a

P

PARVVLI in fide à Deo, & Spiritu Chriſti portantur. 44.a
Paſtorum iudicium reſpicit iudicati ſalutem. 23.b
Paſcere in iudicio & miſericordia quid ſit 20.b 21.a
Paſtores Chriſtiani cuius nomine Eccleſiam regant. 15.a
Paſtores ſingularum eccleſiarum gregis ſui infirmitatem non taceant in Concilio. 37.b
Paulus & Petrus Romā. Eccle. ſuis fundauerunt capitibus. 67.a
Pauli apoſtolatus ſumma, ut ipſi fidem prædicāti obediretur 14.a
Pauli & Barnabæ in perſonis, in Concilio Hieroſolymitano qui ſignificentur 35.a
Percunctando & reſpondendo ſcriptio breuior. 11.a
Petra ab hominibus reprobata quando primùm in caput anguli erecta. 59.a b
Petrus Eccleſiæ, tanquam Ioſeph, uel Ioannes Maria

the virgini. 25. b
Petrus cur petra dictus. 27. a
Petrus quomodo functus officio Chriſti Vicarii. 27. b
Petrus non fuit perſona priuata. 50. b
Petri locum quis in Concilio teneat. 50. b
Petri de ſede quibus miraculis uoluntatem ſuā Deus declarauerit. 52. b & infra.
Petrus in Conci. Hieroſolymis quas egerit partes. 34. a
Petrum Chriſtus in Vrbem ad martyrium reducit. 53. b & ſeq.
Petro à Chriſto promiſſa illuſtriori modo in ſucceſſoribus eius impleta. 55. a. b & infra.
Phariſæi quales fuerint. 39. a horum ſecta cur à Paulo dicta exquiſitiſſima.
Pluralitas beneficiorum mali quid pariat. 109 b
Pœnitētia quid faciat in nobis. 101. a
Pœnitentiæ materia, actus pœnitētis tripertiri, pœnit. forma, miniſter, effectus. 104. a
Polus Card. Legatus de latere in Angliam à Iulio. 111. mittitur. 95. a
Pontificis Roma. partes in Cōcilio generali quæ ſint 19. a. b. 34. b. 37. a
Pontifici Ro. qui honorem tribuit chriſto tribuit 60. b
Vide alia in littera R. Ro. Pont.
Populo ex Dei an omnes cōſulendi & iudicandi facultatem habeant. 15. a. b
Populi quæ partes in Eccleſia. 14. b
Populus Dei ex quibus. 12. b
Prædicare ſeu cōcionari publicè non miſſus & abſq; licentia quis non poteſt. 111. b
Preces principum quatenus ualeant. 76. b
Principes in ſacerdotum culpam mala referunt. 84. b
Principe non pœnitente, parua ſpes de populi ſalute & pace affulget. 78. b
Prudentia carnis Deo inſenſa. 80. b

Q

QVALEM Spiritū Deus ficto corde oranti mittat. 82. b
Quæſtiones de fide primum locum in materia conciliorum

rum fortiuntur. 68 a
Quinque prima Eccleſiæ ſacramenta cur ordinata. 101.a

R

REFORMARE Eccleſiam quid ſit. 79.a
Reformare ſi uolunt Eccleſiam capita Concilii, pœnitentiam primum agant. ibidem.
Regibus à Chriſto datum exemplum quo pacto erga Sacerdotes Domini & in Concil.& alibi eos eſſe oportet. 71 b
Regium munus rite ſine ſacerdotalis uirtutis dono nunquam exercetur. 71.b
Res Eccleſiæ non alienandæ. 121.b
Reſidentia in eccleſiis ad cūram gregis præcipitur. 107.a
Ro Eccleſia inter gentes, ad gloriam, calamitatum, & contumeliarum uia perrexit. 62.a
Ro. Eccleſiam oraculis Prophetarum principem & matrem prænunciatam, & rerum euentu declaratam. 64 a b.65.a
Rom. Eccleſia, auctoritatem ſuam, non Cōciliis, nec populis aut Principibus, ſed Chriſto in Petro refert acceptam. 66.b
Roma. Pont. à Petri morte uſque ad Conſtantinum per 300. annos ab Impp. uexati. 62.b
Rom. Pontifex non ſubiicitur iudicio Concilii inquirentis in eum, nec cuiusuis alterius: 78. a Vide alia ſupra Pont. Rom.

S

SACERDOTIS partes quo pacto Conſtantinus in Nicena Syno. obierit. 74 a b
Sacramentorum eccleſiaſticorum formula. 100.b & infra.
Sacramēta eccleſiaſtica quo modo & cur differant ab iis quæ ſunt nouæ legis. ibidem.
Sacramenta Eccleſiæ ultima duo, ad quid ordinata. 101.a
Sacramenta non iteranda quæ & cur. 101.a
Sacramentorum quod primum, eius neceſſitas. 101. a. b. materia. forma. uirtus unde. miniſter. effectus.

ctus. ibidem.
Sacramenta præcipua Chriſtianæ religio. fundamenta 98.a
Schiſmata unde. 80.a
Sedes apoſtolica cur potius Romana Eccleſia quàm Antiochena quàm Hieroſolymitana. 51.b
Sedes Apoſto. & Rom. Pontifex in uniuerſum orbem tenent primatum. 100.b
Silueſter Ponti. Roma latitauit in Soracte monte. 92.b
Silueſtrum Conſtantini tẽpore fuiſſe, quædam hiſtoriæ negant. 87.a
Simonia quàm graue malũ, damnatur, & eliminatur. 119. & infra.
Spiritũ qualẽ mittat Deus ficto corde eum inuocãtibus. 82.b
Spiritus Sanctus an Iudæo pop. aſperſus ante Chriſti aduentum, quãdo facta ſit eius aſperſio, & fiat. 106 a.b
Spiritus Chriſti organa quę ſint. 50.a
Synagoga cur apud Iudæos olim, non autem Eccleſia. 17.a
Synodus Roman. à Silueſtro coacta, in qua Nicena comprobatur. 88.b
Σύνοδος οἰκουμενικὴ quid ſit Græcis. 15.b

T

TEMPLA magnifica à Conſtantino Romæ ædificata. 93.a
Theophanis Niceæ Epiſ. teſtimonium de Bapt. Conſtantini. 93.b
Theodori Balſamonis eiuſdem rei teſtimonium. 94.a
Tranquillitas non paratur niſi cognitis, & examinatis difficultatibus de uerbo fidei, & contentionibus. 72.b
Tridentina Synodus Caroli V. Impe. conſenſu olim indicta. 74.b
Turcæ Chriſtum tãtummodo prophetam magnum fuiſſe credunt. 13.a

V

VARIETAS perſonarum quæ primo Concilio & poſterioribus affuerunt. 69.b
Verbi fidei natura diſſidium cum omnibus, turbas, & diſcordias parit. 40.a
Viri deſideriorum qui dicãtur.

tur. 82. a
Vitæ exemplum, uerbis au-ctoritatem magnam conciliat. concionis cuiuſdã inſtar. 112. b
Vita Archiepiſcop. Epiſcop. & reliquorũ Eccleſiæ Prælatorum ſit reliquis in exẽplum. 113.a
Vnctio extrema quid in nobis faciat. 101. a. materia huius. 104.a.quibus corporis partibus adhibeatur & ad quid.ibidẽ.forma huius miniſter, effectus .ibid. b

Z

ZOZOMENVS Eccleſiaſticæ hiſtoriæ ſcriptor. 87. b
Zozomeni hiſtoria eiuſque dicta improbantur. 88.b
Zonaræ teſtimonium de baptiſmo Conſtantini. 93. b

FINIS.

Digitized by Google

REGESTVM

A B C D E F G H I K L M N O P Q R.

Omnes ſunt Quaterniones.

Digitized by Google

VENETIIS,

EX OFFICINA IORDANI ZILETI. M D LXII:

99 951E-4

Digitized by Google